

ประจำปี
2568

รายงานสถานการณ์ทางสังคม ระดับกลุ่มจังหวัด

จังหวัดขอนแก่น | จังหวัดมหาสารคาม | จังหวัดร้อยเอ็ด | จังหวัดเลย
| จังหวัดหนองคาย | จังหวัดหนองบัวลำภู | จังหวัดอุดรธานี

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

TEMPLATE รายงานสถานการณ์ทางสังคม ปี 2568
(ระดับ สสว.)

คำนำ

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 (สสว.5) มีบทบาทภารกิจในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมในระดับกลุ่มจังหวัด เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 ในการคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 (สสว.5) ได้ดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ในพื้นที่เขตรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ในรายงานประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของสสว.5 ส่วนที่ 3 สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ส่วนที่ 4 สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues) ในระดับกลุ่มจังหวัด ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด และส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2568 จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด สามารถนำข้อมูลในพื้นที่ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการในการคุ้มครอง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับพื้นที่ และหน่วยงานระดับกระทรวง สามารถนำข้อมูลในภาพรวมไปใช้ประโยชน์วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่กำหนดนโยบาย แผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมภาพรวมต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดฉบับนี้ ใช้ข้อมูลจากสถานการณ์ทางสังคมในระดับประเทศ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องของข้อมูลในแต่ละระดับทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ ซึ่งจากข้อมูล สามารถสรุปเป็นสถานการณ์ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ข้อมูลประชากร

7 จังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีประชากรรวม 7,178,259 คน โดยกลุ่มวัยแรงงาน (26-59 ปี) มีจำนวนมากที่สุด 3,724,193 คน มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1,466,036 คน และสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นชัดเจนในทุกจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดเลย ที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงสุดถึงร้อยละ 21.41

สถานการณ์เศรษฐกิจและแรงงาน

ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และภาระหนี้สินครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน สะท้อนภาวะรายได้ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ มีจำนวนกำลังแรงงานรวม 3,260,291 คน ภูมิภาคพึ่งพาแรงงานนอกระบบเป็นหลักถึง 2.5 ล้านคน มากกว่าแรงงานในระบบถึง 3.2 เท่า สะท้อนความไม่มั่นคงในการจ้างงานและการเข้าถึงสวัสดิการสังคม

สถานการณ์เศรษฐกิจของสตรี ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า ผู้หญิงถูกเลิกจ้างสูงกว่าผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น และแรงงานนอกระบบมีจำนวนมากกว่าแรงงานในระบบ 2-4 เท่า ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักประกันทางสังคม

สถานการณ์เด็ก เยาวชน สตรีและครอบครัว

ปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบ คือ ปัญหาครอบครัวยากจนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือปัญหาพฤติกรรมยาเสพติด การถูกทอดทิ้ง และความรุนแรงในครอบครัว

การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีมีแนวโน้มลดลง แต่การตั้งครรภ์ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ยังผันผวนและต้องการเฝ้าระวัง โดยแม่วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ขอรับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดมากที่สุด

สุขภาพและพฤติกรรมเด็ก พบว่า ภาวะสูงตีสมส่วนในเด็ก 0-5 ปีเพิ่มขึ้น และจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจมีแนวโน้มลดลง ระบบครอบครัวอุปถัมภ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

สถานการณ์ครอบครัว พบว่า จำนวนการจดทะเบียนสมรสเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การหย่าร้างเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีหลัง โดยจังหวัดเลยมีอัตราการหย่าร้างสูงที่สุดถึง 67.88 และมีดัชนีครอบครัวเข้มแข็งต่ำที่สุดของภูมิภาค ในด้านของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว พบว่า สาเหตุหลักคือ ยาเสพติด รองลงมาคือบันดาลโทสะและความหึงหวง ซึ่งบางกรณีรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต

สถานการณ์ผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) อยู่ด้วยตนเองโดยไม่มีลูกหลานอยู่ด้วย ซึ่งอาจนำไปสู่ความเปราะบางทั้งทางร่างกายและจิตใจในระยะยาว ในด้านสุขภาพผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองและดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ คิดเป็นร้อยละ 97.8 สามารถเข้าถึงสังคมได้ แต่ยังพบว่าผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยยังคงต้องทำงานเพื่อหารายได้ โดยเฉพาะในจังหวัดมหาสารคามและร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 21.28 สะท้อนความจำเป็นในการพึ่งพารายได้ตนเอง และด้านสวัสดิการและการสนับสนุน จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีตลอด 5 ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.54 สะท้อนการเข้าถึงสวัสดิการรัฐที่ดีขึ้น มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และเครือข่ายชุมชน เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ศพอส.) มีการขยายตัวชัดเจน

สถานการณ์คนพิการ

จำนวนคนพิการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2563-2566 แต่เริ่มลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2567 พบว่า ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายพบมากที่สุด ในด้านการจ้างงาน พบว่าจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้นำด้านการจ้างงานคนพิการ มีสถานประกอบการที่จ้างงานคนพิการมากที่สุด (97 แห่ง จ้าง 307 คน) โดยนิยมจ้างงานโดยตรงตามมาตรา 33 ในด้านสวัสดิการ จำนวนผู้รับเบี้ยความพิการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 10.31) ในขณะที่จำนวนผู้ขอกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมฯ ลดลงอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มคนเปราะบางและความมั่นคงของมนุษย์

ปัญหาหลักของกลุ่มเปราะบาง พบว่า มีปัญหารายได้ไม่เพียงพอ เป็นปัญหาใหญ่ที่สุด (ร้อยละ 51.8) ของกลุ่มเปราะบางทั้งหมด หรือ 86,563 คน) รองลงมาคือปัญหาความเป็นอยู่ เช่น ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม เครือข่ายและความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2563 และ 2567 คิดเป็นร้อยละ 147.71

สรุปประเด็นท้าทายและจุดแข็ง

ความท้าทาย: การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว, ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และภาระหนี้สินครัวเรือน, โครงสร้างแรงงานนอกระบบที่ขาดความมั่นคง, ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและปัญหาเศรษฐกิจที่กระทบต่อเด็กและกลุ่มเปราะบาง

จุดแข็ง: เครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง (เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกว่า 962 แห่ง) เป็นกลไกสำคัญในการดูแลและป้องกันปัญหาครอบครัว การขยายตัวของระบบสวัสดิการรัฐและการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด มีความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางประชาธิปไตยสูง

สารบัญ

คำนำ.....	1
บทสรุปผู้บริหาร	2
สารบัญ.....	4
สารบัญตาราง.....	8
ส่วนที่ 1 บทนำ	12
1.1 หลักการและเหตุผล	12
1.2 วัตถุประสงค์.....	13
1.3 วิธีการดำเนินงาน	13
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน.....	15
2.1 ประเด็นด้านพื้นที่และประชากร.....	15
2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	15
2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ.....	16
2.1.3 พื้นที่การปกครอง	16
2.1.4 โครงสร้างประชากร	17
2.2 ประเด็นด้านสุขภาพ.....	18
2.2.1 หน่วยบริการสาธารณสุข.....	18
2.2.2 ทรัพยากรด้านสาธารณสุข	19
2.2.3 ภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย และการตาย	21
2.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการทำงาน.....	23
2.3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และการขยายตัว	23
2.3.2 รายได้ หนี้สิน ความไม่เสมอภาคของรายได้ การออม และความยากจน	25
2.3.3 ภาวะการมีงานทำ.....	29

2.3.4 ผู้ประกันตน	33
2.4 ประเด็นด้านการศึกษา	33
2.4.1 สถานศึกษา.....	33
2.4.2 เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	34
2.4.3 กลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงด้านการศึกษา.....	35
2.4.4 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	38
2.5 ประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	38
2.5.1 การรับแจ้งคดีอาญาตามฐานความผิด.....	38
2.5.2 ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์	41
2.5.3 อุบัติเหตุทางถนน.....	41
2.6 ด้านที่อยู่อาศัย.....	43
ส่วนที่ 3 สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคม	45
3.1 ด้านเด็กและเยาวชน.....	45
3.1.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านเด็กและเยาวชน	45
3.1.2 สถานการณ์เชิงประเด็น	48
3.1.2.1 เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง	48
3.1.2.2 แม่วัยรุ่น/ แม่วัยรุ่นเลี้ยงเดี่ยว	51
3.1.2.3 พฤติกรรมเด็กและเยาวชน	54
3.1.3 เครือข่าย/ สวัสดิการด้านเด็กและเยาวชน	56
3.2 ด้านสตรีและสถาบันครอบครัว.....	59
3.2.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	59
3.2.2 ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว.....	63
3.2.3 สถานการณ์เชิงประเด็น	66
3.2.3.1 สตรีกลุ่มเปราะบาง.....	66
3.2.3.2 ความเสมอภาคระหว่างเพศ.....	68

3.2.4 เครือข่าย/สวัสดิการด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	70
3.3 ด้านผู้สูงอายุ.....	71
3.3.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านผู้สูงอายุ.....	71
3.3.2 สถานการณ์เชิงประเด็น	73
3.3.2.1 ผู้สูงอายุ ตีตบ้าน ตีตเตียง ตีตสังคม.....	73
3.3.2.2 การทำงานของผู้สูงอายุ	75
3.3.3 เครือข่าย/สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ.....	77
3.4 ด้านคนพิการ.....	81
3.4.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านคนพิการ.....	81
3.4.2 สถานการณ์เชิงประเด็น	83
3.4.2.1 การศึกษาของคนพิการ.....	83
3.4.2.2 การทำงานของคนพิการ	84
3.4.3 เครือข่าย/สวัสดิการด้านคนพิการ.....	85
3.5 ด้านกลุ่มคนเปราะบาง	88
3.5.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านกลุ่มคนเปราะบาง	88
3.5.2 เครือข่าย/สวัสดิการด้านกลุ่มคนเปราะบาง	89
ส่วนที่ 4 สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues).....	93
4.1 สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์	93
4.2 สถานการณ์เชิงประเด็นในระดับพื้นที่	94
4.2.1 สถานการณ์กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน	94
4.2.2 ผลการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน.....	96
4.3 สถานการณ์ประเด็นเร่งด่วน Hot Issues.....	98
ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคม	100
ส่วนที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	102
6.1 บทสรุป.....	102

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	107
6.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติระดับกลุ่มจังหวัด	108
ภาคผนวก.....	109

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 พื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร	15
ตารางที่ 2 พื้นที่การปกครองจำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	16
ตารางที่ 3 จำนวนประชากร ปี 2567	17
ตารางที่ 4 สัดส่วนประชากร ปี 2567	18
ตารางที่ 5 หน่วยบริการด้านสาธารณสุข	18
ตารางที่ 6 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์	19
ตารางที่ 7 จำนวนเตียงในสถานพยาบาล	20
ตารางที่ 8 จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่	20
ตารางที่ 9 สาเหตุการตาย 5 อันดับแรก	21
ตารางที่ 10 สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับแรก	21
ตารางที่ 11 อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าต่อจำนวนประชากร	22
ตารางที่ 12 อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม	22
ตารางที่ 13 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	23
ตารางที่ 14 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว	24
ตารางที่ 15 อัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว	24
ตารางที่ 16 รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน	25
ตารางที่ 17 ประเภทของหนี้สินจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	26
ตารางที่ 18 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	27
ตารางที่ 19 ดัชนีความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย	27
ตารางที่ 20 ครัวเรือนที่มีการออมเงิน	28
ตารางที่ 21 สัดส่วนประชากรยากจน	29
ตารางที่ 22 จำนวนกำลังแรงงาน	29
ตารางที่ 23 จำนวนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	30
ตารางที่ 24 จำนวนผู้ว่างงาน	30
ตารางที่ 25 อัตราการว่างงาน	31
ตารางที่ 26 จำนวนแรงงานนอกระบบ	32
ตารางที่ 27 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ	32
ตารางที่ 28 จำนวนผู้ประกันตนมาตรา 33, 39 และ 40	33

ตารางที่ 29 สถานศึกษาในระบบ นอกกระบบ รายสังกัด	34
ตารางที่ 30 เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	34
ตารางที่ 31 จำนวนเด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ.....	35
ตารางที่ 32 จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส	36
ตารางที่ 33 จำนวนนักเรียนออกกลางคัน.....	36
ตารางที่ 34 สาเหตุของการออกกลางคัน.....	37
ตารางที่ 35 จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code).....	37
ตารางที่ 36 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	38
ตารางที่ 37 การรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ.....	39
ตารางที่ 38 การรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์.....	40
ตารางที่ 39 การจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	40
ตารางที่ 40 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	41
ตารางที่ 41 จำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน.....	42
ตารางที่ 42 จำนวนผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน.....	42
ตารางที่ 43 กองทุนสวัสดิการชุมชน	43
ตารางที่ 44 จำนวนบ้านพอเพียงชนบท	44
ตารางที่ 45 ครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง	44
ตารางที่ 46 จำนวนเด็กและเยาวชนจำแนกกลุ่มอายุ.....	45
ตารางที่ 47 จำนวนเด็กแรกเกิด.....	46
ตารางที่ 48 อัตราเด็กแรกเกิด.....	47
ตารางที่ 49 ร้อยละของเด็กที่สูงดีสมส่วน	47
ตารางที่ 50 อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก.....	48
ตารางที่ 51 จำนวนเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด	49
ตารางที่ 52 จำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์	50
ตารางที่ 53 จำนวนเด็กกำพร้า.....	50
ตารางที่ 54 สภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุ จำแนกสภาพปัญหา 5 อันดับแรก	51
ตารางที่ 55 จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์.....	52
ตารางที่ 56 อัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน	52
ตารางที่ 57 ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี	53
ตารางที่ 58 แม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิ์เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	54

ตารางที่ 59 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ	55
ตารางที่ 60 จำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน	55
ตารางที่ 61 เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำแนกตามประเภท	56
ตารางที่ 62 จำนวนเด็กและครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน	57
ตารางที่ 63 สภาเด็กและเยาวชน	57
ตารางที่ 64 เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	58
ตารางที่ 65 ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก	59
ตารางที่ 66 สัดส่วนประชากรเพศหญิงจำแนกกลุ่มอายุ	60
ตารางที่ 67 สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด	60
ตารางที่ 68 ครอบครัวที่จดทะเบียนสมรส หย่าร้าง และอัตราการหย่าร้าง	61
ตารางที่ 69 ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ประจำปี 2566	61
ตารางที่ 70 ร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในภาพรวม	62
ตารางที่ 71 ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งด้านต่างๆ	63
ตารางที่ 72 จำนวนผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว	63
ตารางที่ 73 ร้อยละผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวแบ่งตามด้านต่างๆ	64
ตารางที่ 74 ช่วงอายุผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว	65
ตารางที่ 75 ประเภทสาเหตุการทำความรุนแรง	65
ตารางที่ 76 อัตราการว่างงานในสตรี	66
ตารางที่ 77 จำนวนลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง	67
ตารางที่ 78 สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง	67
ตารางที่ 79 จำนวนแรงงานในระบบ	68
ตารางที่ 80 อัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย	69
ตารางที่ 81 สตรีที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	70
ตารางที่ 82 เครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	70
ตารางที่ 83 จำนวนผู้สูงอายุ	71
ตารางที่ 84 สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร	72
ตารางที่ 85 ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	73
ตารางที่ 86 การคัดกรองผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง	74
ตารางที่ 87 สัดส่วนผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง	75
ตารางที่ 88 ผู้สูงอายุที่กักขังประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ	75

ตารางที่ 89 ผู้มีงานทำและผู้สูงอายุที่ทำงาน.....	76
ตารางที่ 90 ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี.....	77
ตารางที่ 91 การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก.....	78
ตารางที่ 92 เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ.....	79
ตารางที่ 93 การปรับสภาพที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ.....	79
ตารางที่ 94 ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ.....	80
ตารางที่ 95 สัดส่วนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน.....	81
ตารางที่ 96 คนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ.....	82
ตารางที่ 97 จำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม.....	83
ตารางที่ 98 จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ.....	84
ตารางที่ 99 การรับคนพิการเข้าทำงาน.....	84
ตารางที่ 100 สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน.....	85
ตารางที่ 101 เครือข่ายด้านคนพิการ.....	85
ตารางที่ 102 การบริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.....	86
ตารางที่ 103 การจัดบริการสำหรับคนพิการ.....	87
ตารางที่ 104 จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ.....	87
ตารางที่ 105 จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ.....	88
ตารางที่ 106 จำนวนผู้แสดงความสามารถ จำแนกประเภท.....	88
ตารางที่ 107 จำนวนคนขอทาน.....	89
ตารางที่ 108 อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อครัวเรือน.....	89
ตารางที่ 109 เครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR).....	90
ตารางที่ 110 องค์กรพัฒนาเอกชน.....	91
ตารางที่ 111 องค์กรภาคประชาชน.....	91
ตารางที่ 112 องค์กรสาธารณประโยชน์.....	91
ตารางที่ 113 องค์กรสวัสดิการชุมชน.....	92
ตารางที่ 114 สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ รายมิติ.....	93
ตารางที่ 115 กลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook แยกรายมิติ.....	94
ตารางที่ 116 ข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง.....	95

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการบูรณาการ โดยกำหนดว่า “ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ” (มาตรา 10 วรรค 1) ในทางปฏิบัติแม้ว่าจะมีความพยายามในการบริหารแบบบูรณาการในภารกิจที่มีความสำคัญหลายเรื่อง แต่ยังคงเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติในหลายๆ ภารกิจ เป็นผลให้เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรเป็นอย่างมาก การปฏิรูบบงบประมาณประเทศจาก “ระบบงานงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์” สู่ “ระบบงบประมาณเชิงพื้นที่” (Area-Based Budgeting: ABB) ซึ่งเป็นแนวคิดของการทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) โดยมีการฟังเสียงประชาชนในพื้นที่ มีกระบวนการทำแผนพัฒนาจากล่างขึ้นบนตั้งแต่แผนชุมชนจนถึงแผนจังหวัด และให้หน่วยงานทั้งภูมิภาคและท้องถิ่นร่วมกันกลั่นกรอง ทำให้งบประมาณสามารถใช้ให้ตรงกับปัญหาความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นทั้งกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้งบประมาณแผ่นดิน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตนเอง การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาล การควบคุมพฤติกรรมนักการเมืองโดยประชาชนในพื้นที่ และการบูรณาการการทำงานของหน่วย Function และหน่วย Area ที่อยู่ในพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งตามแผนปฏิรูปกำหนดให้เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม พร้อมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับกลุ่มจังหวัด ในฐานะหน่วยงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านสังคม พัทธกิจและคุ้มครองสิทธิแก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้านสังคมจากหน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี รวมทั้งผลักดันให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อมุ่งสู่สังคมคุณภาพบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกัน

จึงได้จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด ประจำปี 2568 ขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูลในห้วงปี 2563 ถึง 2567 เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลด้านสังคมในจังหวัด ประกอบด้วยสถิติการให้บริการที่เป็นปัจจุบัน ท้นต่อสถานการณ์ ครอบคลุมทั้งข้อมูลเชิงกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลเชิงประเด็น ข้อมูลจากระบบสารสนเทศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูลด้านสังคมจากหน่วยงานแวดล้อม กระบวนการ ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงสถานการณ์ทางสังคมตัวชี้วัดที่เป็นสากล รวมทั้งสถานการณ์ทางสังคมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะในการป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด
- 2) เพื่อคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด
- 3) เพื่อนำประเด็นในพื้นที่และประเด็นเร่งด่วน Hot Issues แจ้งเตือนไปยังกลไกในของพื้นที่ นำไปสู่การเฝ้าระวังภัยทางสังคมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด

1.3 วิธีการดำเนินงาน

- 1) ร่วมกำหนดรายการข้อมูลในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม กับกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ 1 – 11 ด้วยวิธีการสำรวจผ่านระบบ Google Forms
- 2) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำกรอบแนวทางและวางแผนจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2568 หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง พม. หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่าภายใต้กระทรวง พม. สสว. 1 – 11 และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานผู้ทำการสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลพิจารณารายการข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม คำนิยามหรือคำอธิบาย และประเด็นเชิงลึกด้านการจัดเก็บ
- 3) รวบรวมข้อมูลสถิติทั้งในรูปแบบ Open data และข้อมูลที่ต้องทำหนังสือขอข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลครบถ้วนตามรายการข้อมูลฯ ที่กำหนด
- 4) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนการวิเคราะห์และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2568 เพื่อให้คณะกรรมการวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์ทางสังคม พิจารณารูปแบบการนำเสนอรายงานฯ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงรายงานสถานการณ์ทางสังคม ให้มีความน่าเชื่อถือ
- 5) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2568 เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดทำรายงานฯ ประจำปี 2568 พร้อมมีหนังสือแจ้งเวียนเพื่อนำส่งข้อมูลเพื่อดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม 2568 ระดับจังหวัด
- 6) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด
- 7) นำเสนอรายงานฯ ให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดและขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด รวมถึงนำเสนอรายงานฯ ให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อนำข้อมูลไปประมวลผลภาพรวมรายงานสถานการณ์ทางสังคม ระดับประเทศ

- 8) นำเสนอรายงานสถานการณ์ทางสังคม เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัด/คณะกรรมการจังหวัด เช่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) หรือ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (กสจ.) รับรองหรือรับทราบ
- 9) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อส่วนราชการระดับจังหวัด อปท. และ เครือข่าย เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำรายงานฯ/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ให้ประชาชนได้สามารถศึกษาข้อมูลได้

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมระดับพื้นที่ ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม
- 2) หน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัดสามารถนำข้อมูลในพื้นที่ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงานโครงการในการคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับพื้นที่และหน่วยงานระดับกระทรวงสามารถนำข้อมูลในภาพรวมไปใช้ประโยชน์วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่สำคัญ และกำหนดนโยบายแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมภาพรวมต่อไป

ส่วนที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ประเด็นด้านพื้นที่และประชากร

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 มีเขตพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 7 จังหวัด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มจังหวัดในการรับผิดชอบ ได้แก่ 1. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู) ตั้งอยู่เส้นรุ้งที่ 16-18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100-103 องศาตะวันออก 2. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด) ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15-18 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 101-103 องศาตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ในเขตรับผิดชอบรวมกัน 54,406.53 ตารางกิโลเมตร หรือ คิดเป็น 34,070,772 ไร่ จังหวัดอุดรธานี มีพื้นที่ 11,730,302 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,331,439 ไร่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในกลุ่มจังหวัดเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 รองลงมาคือ จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดหนองคาย ตามลำดับ โดยจังหวัดเลย และจังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดอื่น ดังนี้ ด้านทิศเหนือ : ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ด้านทิศตะวันออก : ติดต่อกับ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดสกลนคร และ จังหวัดนครพนม ด้านทิศตะวันตก : ติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิษณุโลก ด้านทิศใต้ : ติดต่อกับ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 1 พื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร	ความหนาแน่นของประชากร*	จำนวนครัวเรือน**
ขอนแก่น	10,885.99	1,772,381	162.81	355,536
มหาสารคาม	5,291.68	929,952	175.74	218,280
ร้อยเอ็ด	8,299.45	1,275,519	153.69	296,571
เลย	11,424.61	632,187	55.34	157,227
หนองคาย	3,026.53	511,706	169.07	107,350
หนองบัวลำภู	3,859.09	504,379	130.70	102,885
อุดรธานี	11,730.30	1,552,135	132.32	330,800

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

*ความหนาแน่นของประชากร (ตร.กม./คน)

**ข้อมูลของกรมการพัฒนาชุมชน (2567)

2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 มีอากาศร้อนชื้นสลับกับฤดูแล้ง มีฝนตกปานกลาง คือ ฤดูร้อน (มีนาคม - พฤษภาคม) ฤดูฝน (พฤษภาคม - ตุลาคม) และฤดูหนาว (พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์) ฤดูหนาว อากาศหนาวเย็นเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูฝน ได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชัน ฤดูร้อน อากาศจะร้อนและแห้งแล้งมาก เพราะอยู่ไกลจากทะเล ปัจจัยที่ควบคุมอุณหภูมิใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผลทำให้มีอากาศหนาวเย็นกว่าภาคอื่นๆ และพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ทำให้มีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง มีอุณหภูมิเฉลี่ย 27.3 องศาเซลเซียสต่อปีความกดอากาศเฉลี่ยปีละ 1109.72 มิลลิเมตรปรอท และมีปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ต่อปีเฉลี่ยอยู่ที่ 1,510 มิลลิเมตร อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก สามารถปลูกพืชหรือทำการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาล

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จัดอยู่ในกลุ่มที่มีฝนตกสลับกับแห้งแล้ง ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผลทำให้มีอากาศหนาวเย็น และพายุดีเปรสชัน จากทะเลจีนใต้ ทำให้มีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง ระยะใกล้-ไกลทะเล จะทำให้อากาศมีความแตกต่างกันระหว่างฤดูร้อนและฤดูหนาวมากเนื่องจากไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล มีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 36.35 องศาเซลเซียสมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว ในแต่ละฤดูจะมีช่วงเวลาไม่คงที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและอิทธิพลของลมมรสุมเป็นหลัก

2.1.3 พื้นที่การปกครอง

เขตการปกครองพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีพื้นที่รับผิดชอบ 7 จังหวัด พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 989 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีจำนวน 7 แห่ง เทศบาลนคร มีจำนวน 2 แห่ง เทศบาลเมือง มีจำนวน 16 แห่ง เทศบาลตำบล มีจำนวน 301 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 663 แห่ง จังหวัดที่มีปกครองมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 225 องค์การ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 203 องค์การ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 181 องค์การ จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 143 องค์การ จังหวัดเลย มีจำนวน 101 องค์การ จังหวัดหนองคายและหนองบัวลำภู มีจำนวน 68 องค์การ

ตารางที่ 2 พื้นที่การปกครองจำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1	1	1	1	1	1	1
เทศบาลนคร	1	-	-	-	-	-	1
เทศบาลเมือง	6	1	1	2	2	1	3
เทศบาลตำบล	77	18	72	27	17	23	67
องค์การบริหารส่วนตำบล	140	123	129	71	48	43	109
รวมทั้งหมด	225	143	203	101	68	68	181

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2567)

2.1.4 โครงสร้างประชากร

ข้อมูลประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 7,178,259 คน โดยจำแนกประชากรเป็นรายจังหวัดดังนี้ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 1,772,381 คน จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 929,952 คน จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 1,275,519 คน จังหวัดเลย มีจำนวน 632,187 คน จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 511,706 คน จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 504,379 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 1,552,135 คน โดยช่วงอายุที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดคือ 26 - 59 ปี จำนวนทั้งสิ้น 3,724,193 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มวัยแรงงานหลักของภูมิภาค รองลงมาคือ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1,466,036 คน สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตามด้วย อายุ 0 - 17 ปี มีจำนวน 1,255,843 คน อายุ 18 - 25 ปี มีจำนวน 692,541 คน และประชากรอื่นๆ จำนวน 39,646 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนประชากร ปี 2567

จำนวนประชากร		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
0 - 17 ปี	ชาย	157,247	80,264	109,711	59,936	47,065	47,905	143,078
	หญิง	147,156	75,536	104,379	56,783	44,412	45,572	136,799
	รวม	304,403	155,800	214,090	116,719	91,477	93,477	279,877
18 - 25 ปี	ชาย	85,065	44,684	61,001	30,006	25,171	25,302	79,533
	หญิง	81,796	46,321	57,162	29,034	25,294	24,804	77,368
	รวม	166,861	91,005	118,163	59,040	50,465	50,106	156,901
26 - 59 ปี	ชาย	450,232	240,659	336,099	158,983	131,826	132,574	403,594
	หญิง	464,500	242,409	334,999	156,598	131,249	131,388	409,083
	รวม	914,732	483,068	671,098	315,581	263,075	263,962	812,677
60 ปีขึ้นไป	ชาย	170,114	89,237	120,205	64,347	45,845	44,012	131,226
	หญิง	208,336	108,756	147,787	70,974	54,479	51,334	159,384
	รวม	378,450	197,993	267,992	135,321	100,324	95,346	290,610
อื่นๆ	ชาย	5,641	1,402	2,809	2,599	3,287	1,069	8,044
	หญิง	2,294	684	1,367	2,927	3,078	419	4,026
	รวม	7,935	2,086	4,176	5,526	6,365	1,488	12,070

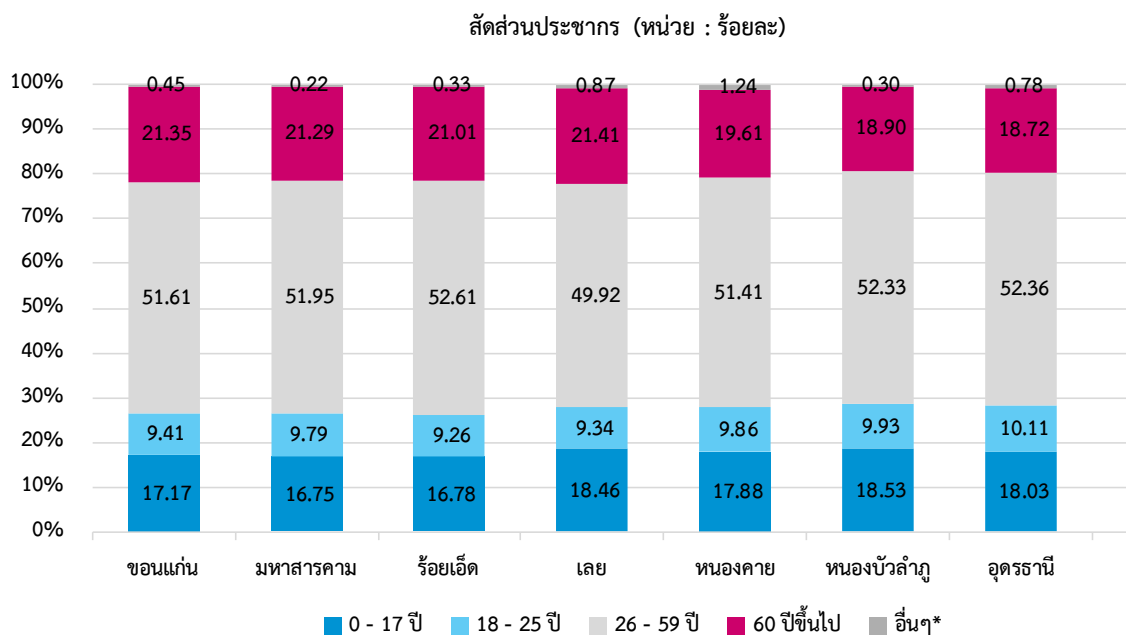
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

*อื่นๆ (รวมजनทรคติ/ทะเบียนบ้านกลาง/มิใช่สัญชาติไทย/อยู่ระหว่างย้าย)

ข้อมูลสัดส่วนประชากร ปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า สัดส่วนประชากรวัยทำงาน (26-59 ปี) สูงที่สุด โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 50-52 ของประชากรทั้งหมด ประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนที่สูงเป็นอันดับสอง โดยเฉพาะ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดเลย โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 19-21 อย่างไรก็ตาม หลายจังหวัดมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าหรือใกล้เคียงกับสัดส่วนของเด็ก

และเยาวชน (0-17 ปี) โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 16-18 และกลุ่มอายุ 18-25 ปี มีสัดส่วนน้อยที่สุด (ไม่รวมอื่นๆ) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 9-10

ตารางที่ 4 สัดส่วนประชากร ปี 2567

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

*อื่นๆ (รวมजनทรคติ/ทะเบียนบ้านกลาง/มิใช่สัญชาติไทย/อยู่ระหว่างย้าย)

2.2 ประเด็นด้านสุขภาพ

2.2.1 หน่วยบริการสาธารณสุข

ข้อมูลหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า หน่วยบริการสาธารณสุขมีจำนวนทั้งสิ้น 534 แห่ง หน่วยบริการสาธารณสุขที่มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีจำนวน 425 แห่ง โดยเฉพาะจังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย และจังหวัดหนองคาย รองลงมา ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ มีจำนวน 98 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป มีจำนวน 7 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) จำนวน 3 แห่ง โดยจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนหน่วยบริการสาธารณสุขมากที่สุด มีจำนวน 229 แห่ง

ตารางที่ 5 หน่วยบริการด้านสาธารณสุข

หน่วยบริการสาธารณสุข (หน่วย : แห่ง)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
โรงพยาบาลชุมชน	23	12	19	13	7	5	19
รพท.	2	1	-	1	2	1	1
รพศ.	1	-	1	-	-	-	1
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)	-	47	-	96	74	-	208

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

2.2.2 กรัพยากรด้านสาธารณสุข

(1) บุคลากรทางการแพทย์

ข้อมูลบุคลากรทางการแพทย์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนบุคลากรทางการแพทย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2566 พยาบาลเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดจำนวนทั้งสิ้น 17,869 คน ตามมาด้วยแพทย์ มีจำนวน 3,486 คน เภสัชกร มีจำนวน 1,414 คน และทันตแพทย์ มีจำนวน 809 คน โดยจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด ได้แก่ แพทย์ มีจำนวน 1,647 คน และพยาบาล มีจำนวน 6,663 คน รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี แพทย์ มีจำนวน 586 คน และพยาบาล มีจำนวน 3,503 คน ในทางกลับกัน จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนบุคลากรทางการแพทย์น้อยที่สุด โดยแพทย์ มีจำนวน 109 คน และพยาบาล มีจำนวน 740 คน

ตารางที่ 6 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

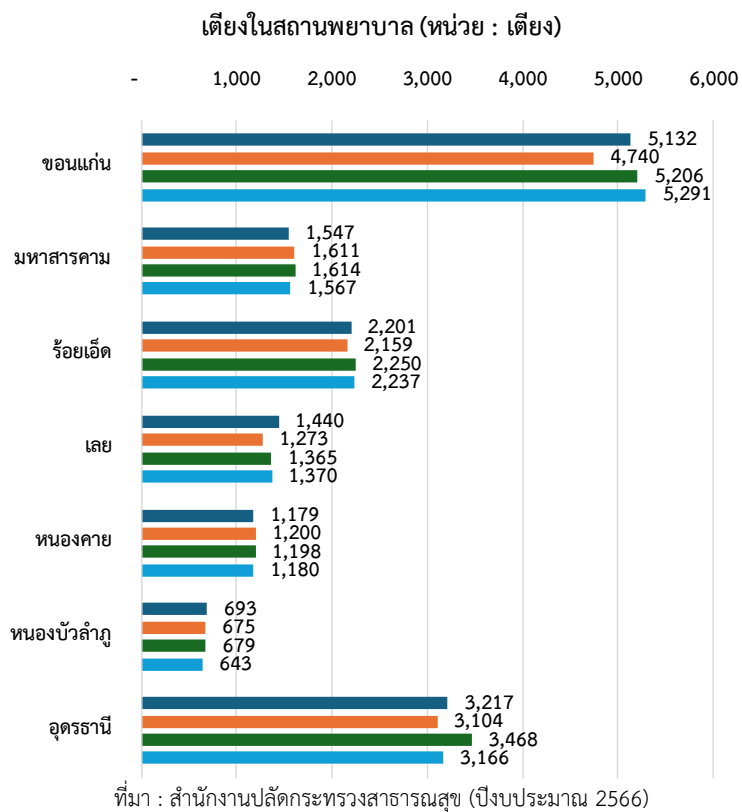
บุคลากรทางการแพทย์	ปี	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
แพทย์	ปี 2563	1,491	282	382	175	161	90	556
	ปี 2564	1,547	316	371	171	188	108	606
	ปี 2565	1,597	324	411	172	187	111	611
	ปี 2566	1,647	334	428	190	192	109	586
ทันตแพทย์	ปี 2563	203	84	118	60	55	41	115
	ปี 2564	312	100	122	60	55	44	119
	ปี 2565	303	95	116	65	54	40	121
	ปี 2566	293	98	124	67	57	44	126
เภสัชกร	ปี 2563	382	144	206	102	93	60	280
	ปี 2564	401	144	212	109	98	66	290
	ปี 2565	428	154	220	115	100	67	298
	ปี 2566	433	158	225	123	101	72	302
พยาบาล	ปี 2563	6,130	1,794	2,269	1,300	1,034	705	3,135
	ปี 2564	6,406	1,897	2,427	1,355	1,090	709	3,376
	ปี 2565	6,599	1,944	2,403	1,400	1,081	714	3,454
	ปี 2566	6,663	1,897	2,508	1,452	1,106	740	3,503

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ปีงบประมาณ 2566)

(2) เตียงในสถานพยาบาล

ข้อมูลเตียงในสถานพยาบาล ปี พ.ศ. 2563 - 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวน 15,454 เตียง โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนเตียงในสถานพยาบาลมากที่สุดในทุกปี ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 5,291 เตียง รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 3,166 เตียง และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 2,237 เตียง ส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 643 เตียง ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุดอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา 4 ปี

ตารางที่ 7 จำนวนเตียงในสถานพยาบาล

(3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่

ข้อมูลอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในปี พ.ศ. 2566 – 2567 ในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน อสม. มีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2566 โดยจังหวัดที่มีจำนวน อสม. มากที่สุดในปี พ.ศ. 2567 คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 51,547 คน และจังหวัดที่มี อสม. น้อยที่สุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 14,173 คน สัดส่วนที่ อสม. ดูแลประชากรมากที่สุด คือ จังหวัดอุดรธานี รองลงมา คือ จังหวัดหนองบัวลำภู อย่างไรก็ตามระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2567 จากแนวโน้มที่จำนวน อสม. เพิ่มขึ้น และจำนวนประชากรลดลงส่งผลให้สัดส่วน อสม. ต่อประชากรดีขึ้นในทุกจังหวัด

ตารางที่ 8 จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
จำนวน อสม. ปี 2566	50,371	30,450	46,608	20,940	15,416	13,681	39,703
จำนวนประชากรกลางปี 2566	1,778,210	940,443	1,286,706	632,184	510,018	506,900	1,553,009
สัดส่วน อสม. 1 คน ต่อจำนวนประชากร ปี 2566	35	31	28	30	33	37	39
จำนวน อสม. ปี 2567	51,547	32,781	48,022	21,427	15,732	14,173	40,305
จำนวนประชากรกลางปี 2567	1,771,960	933,065	1,278,820	629,607	507,881	504,887	1,547,152
สัดส่วน อสม. 1 คน ต่อจำนวนประชากร ปี 2567	34	28	27	29	32	36	38

ที่มา : กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (ปีงบประมาณ 2567)

*สัดส่วนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 1 คน ต่อจำนวนประชากรกลางปี (คน)

2.2.3 ภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย และการตาย

(1) สาเหตุการตาย 5 อันดับแรก

ข้อมูลสาเหตุการตาย 5 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า สาเหตุการตายที่มากที่สุดคือ อาการแสดงที่พบจากการตรวจทางห้องปฏิบัติการ มีจำนวน 13,253 คน รองลงมา ได้แก่ โรคระบบประสาทอื่นๆ มีจำนวน 4,650 คน ปอดบวม มีจำนวน 4,259 คน โรคหลอดเลือดสมอง มีจำนวน 4,143 คน และโรคของระบบสืบพันธุ์และทางเดินปัสสาวะอื่นๆ มีจำนวน 4,045 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 9 สาเหตุการตาย 5 อันดับแรก

อันดับ	สาเหตุการตาย	จำนวนทั้งหมด (หน่วย : คน)
อันดับที่ 1	อาการแสดงที่พบจากการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	13,253
อันดับที่ 2	โรคระบบประสาทอื่นๆ	4,650
อันดับที่ 3	ปอดบวม	4,259
อันดับที่ 4	โรคหลอดเลือดสมอง	4,143
อันดับที่ 5	โรคของระบบสืบพันธุ์และทางเดินปัสสาวะอื่นๆ	4,045

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ปีงบประมาณ 2567)

(2) สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับ

สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับแรกในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มากที่สุด คือ ความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท มีจำนวน 82,417 คน รองลงมา คือ โรคจิตเภท พฤติกรรมแบบโรคจิตเภท และโรคหลงผิด มีจำนวน 61,814 คน โรคประสาท ความผิดปกติที่สัมพันธ์กับความเครียด และโรคโซมาโตฟอร์ม มีจำนวน 50,626 คน โรคจิตเภท มีจำนวน 46,111 คน และความผิดปกติทางอารมณ์ มีจำนวน 42,204 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 10 สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับแรก

อันดับ	สาเหตุ	จำนวนทั้งหมด (หน่วย : คน)
อันดับที่ 1	ความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท	82,417
อันดับที่ 2	โรคจิตเภท พฤติกรรมแบบโรคจิตเภท และโรคหลงผิด	61,814
อันดับที่ 3	โรคประสาท ความผิดปกติที่สัมพันธ์กับความเครียด และโรคโซมาโตฟอร์ม	50,626
อันดับที่ 4	โรคจิตเภท	46,111
อันดับที่ 5	ความผิดปกติทางอารมณ์	42,204

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ปีงบประมาณ 2567)

(3) อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าต่อจำนวนประชากรทั้งหมด

ข้อมูลจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าสะสมก่อนปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนทั้งสิ้น 136,335 ราย พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีผู้ป่วยสะสมมากที่สุด มีจำนวน 3,488 ราย รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 26,979 ราย และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 24,437 ราย ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นอีก มีจำนวน 10,594 ราย โดยจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนผู้ป่วยรายใหม่มากที่สุด คือ 2,692 ราย ส่งผลให้ เมื่อรวมผู้ป่วยเก่า และรายใหม่ในปี 2567 จังหวัดขอนแก่นยังคงมีจำนวนผู้ป่วยรวมสูงสุด คือ 35,869 ราย ในด้านอัตราการป่วย รายใหม่ต่อประชากร (ต่อแสนคน) พบว่า จังหวัดมหาสารคาม มีอัตราสูงสุด คือ 246 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ดที่ 214 ต่อแสนประชากร ในทางกลับกัน จังหวัดหนองบัวลำภู มีทั้งจำนวนผู้ป่วย และอัตราการป่วยต่ำที่สุด

ตารางที่ 11 อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าต่อจำนวนประชากร

จังหวัด	จำนวนผู้ป่วยสะสม ก่อนปี 2567	จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ ในปี 2567	จำนวนผู้ป่วยเก่าและใหม่ ในปี 2567	อัตราป่วยรายใหม่ต่อแสนประชากร
ขอนแก่น	33,488	2,381	35,869	137
มหาสารคาม	22,994	2,245	25,239	246
ร้อยเอ็ด	24,437	2,692	27,129	214
เลย	13,077	941	14,018	153
หนองคาย	11,506	577	12,083	116
หนองบัวลำภู	9,021	352	9,373	71
อุดรธานี	26,979	1,337	28,316	88

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ปีงบประมาณ 2567)

*อัตราป่วยเป็นโรคซึมเศรารายใหม่ ต่อประชากร 100,000 คน

ข้อมูลอัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2566 – 2567 พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 11.02 รองลงมา คือ จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 9.76 และจังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 7.20 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 3.90 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2566 – 2567 พบว่า ทุกจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีแนวโน้มจำนวนผู้ป่วยสะสมเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 12 อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม

อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2566	33,488	22,994	24,437	13,077	11,506	9,021	26,979
ปี 2567	35,869	25,239	27,129	14,018	12,083	9,373	28,316
อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม (ร้อยละ)	7.11	9.76	11.02	7.20	5.01	3.90	4.96

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ปีงบประมาณ 2567)

(4) การฆ่าตัวตายสำเร็จ

ข้อมูลอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 - 2567 พบว่า ปี พ.ศ. 2567 จังหวัดที่มีผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 145 คน ตามด้วย จังหวัดอุดรธานี จำนวน 134 คน โดยอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ (ต่อประชากรแสนคน) พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภู มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จสูงที่สุดอยู่ที่ 8.88 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี อยู่ที่ 8.63 จังหวัดเลย อยู่ที่ 8.54 และจังหวัดขอนแก่น อยู่ที่ 8.15 ที่ยังคงเกินเกณฑ์เป้าหมาย ส่วนจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด และจังหวัดหนองคาย มีอัตราต่ำกว่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม จังหวัดที่มีอัตราเกินเป้าหมายและน่ากังวลมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเลย มีแนวโน้มที่จะมีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จเกินเกณฑ์เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 13 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ

จังหวัด	เกณฑ์เป้าหมาย** ไม่เกิน 8.00 คน					
	ปี 2565		ปี 2566		ปี 2567	
	ผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จ (คน)	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ*	ผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จ (คน)	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ*	ผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จ (คน)	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ*
ขอนแก่น	146	8.18	148	8.30	145	8.15
มหาสารคาม	81	8.57	63	6.66	68	7.23
ร้อยเอ็ด	103	7.97	95	7.35	90	6.99
เลย	63	9.94	51	8.04	54	8.54
หนองคาย	33	6.45	41	8.02	34	6.67
หนองบัวลำภู	38	7.48	32	6.30	45	8.88
อุดรธานี	164	10.53	159	10.21	134	8.63

ที่มา : ระบบ Health KPI สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

*อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ต่อประชากร 100,000 คน

**เกณฑ์เป้าหมายตาม KPI สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการจ้างงาน

2.3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และการขยายตัว

ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (Gross Provincial Product per Capita - GPP per capita) ระยะเวลา 8 ปี (พ.ศ. 2558 - 2565) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวในทุกจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจังหวัดขอนแก่น มี GPP ต่อหัวสูงที่สุดอย่างต่อเนื่องตลอดทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2565 อยู่ที่ 126,636 บาท เพิ่มขึ้นจาก 110,033 บาท ในปี พ.ศ. 2558 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเลย อยู่ที่ 114,156 บาท และจังหวัดหนองคาย อยู่ที่ 104,175 บาท และจังหวัดหนองบัวลำภู มี GPP ต่อหัวต่ำที่สุดต่อเนื่องทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2565 อยู่ที่ 67,363 บาท แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นจาก 49,296 บาท ในปี พ.ศ. 2558

ตารางที่ 14 ผลผลิตภัณฑมวลรวมจังหวัดต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2558	110,033	62,394	61,521	78,206	79,471	49,296	79,337
ปี 2559	113,762	67,627	65,173	86,662	84,734	56,081	82,560
ปี 2560	118,593	71,331	68,291	96,562	87,176	58,120	85,963
ปี 2561	124,551	74,692	72,041	101,400	86,721	60,867	86,656
ปี 2562	124,336	75,337	72,309	100,839	90,820	60,185	88,608
ปี 2563	121,055	81,077	77,059	98,051	91,782	59,538	87,078
ปี 2564	124,226	85,680	79,426	105,903	97,321	64,435	91,456
ปี 2565	126,636	88,134	80,249	114,156	104,175	67,363	96,546

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

ข้อมูลอัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ในปี พ.ศ. 2564 – 2565 พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด คือ จังหวัดเลย มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่คิดเป็นร้อยละ 7.79 สะท้อนถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วที่สุด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดหนองคาย อัตราการขยายตัว คิดเป็นร้อยละ 7.04 จังหวัดอุดรธานี อัตราการขยายตัว ร้อยละ 5.57 และจังหวัดหนองบัวลำภู อัตราการขยายตัว คิดเป็นร้อยละ 4.54 ในทางตรงกันข้าม จังหวัดที่มีอัตราการเติบโตต่ำที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ คิดเป็นร้อยละ 1.04 และจังหวัดขอนแก่นมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 1.94

ตารางที่ 15 อัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว

จังหวัด	GPP ปี 64	GPP ปี 65	การขยาย/หดตัว ระหว่างปี 64 และ 65
ขอนแก่น	124,226	126,636	1.94
มหาสารคาม	85,680	88,134	2.86
ร้อยเอ็ด	79,426	80,249	1.04
เลย	105,903	114,156	7.79
หนองคาย	97,321	104,175	7.04
หนองบัวลำภู	64,435	67,363	4.54
อุดรธานี	91,456	96,546	5.57

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

*อัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (หน่วย : ร้อยละ)

2.3.2 รายได้ หนี้สิน ความไม่เสมอภาคของรายได้ การออม และความยากจน

(1) รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน

ข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละจังหวัดตลอด ปี พ.ศ. 2560 - 2566 โดยในปี พ.ศ. 2566 พบว่า จังหวัดหนองคาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนสูงสุดที่ 26,201 บาท ตามมาด้วย จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ที่ 24,491 บาท และจังหวัดเลย อยู่ที่ 23,766 บาท ขณะที่จังหวัดขอนแก่นมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนต่ำสุดที่ 19,326 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2564 จังหวัดหนองคาย และจังหวัดหนองบัวลำภูมีรายได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดเลย มีรายได้ลดลง

ข้อมูลหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีความผันผวน ตลอด ปี พ.ศ. 2560 - 2566 โดยในปี พ.ศ. 2566 พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภูมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดที่ 260,061 บาท รองลงมาคือจังหวัดเลยที่ 257,883 บาท ในขณะที่จังหวัดขอนแก่นมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุดที่ 62,884 บาท อย่างไรก็ตาม จังหวัดหนองคายมีหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี พ.ศ. 2566 โดยเพิ่มขึ้นเป็น 193,443 บาท จากเดิม 89,741 บาท ในปี พ.ศ. 2564 ในทางตรงกันข้าม จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดอุดรธานีมีหนี้สินลดลง

ตารางที่ 16 รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (หน่วย : บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน				หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน			
	ปี 2560	ปี 2562	ปี 2564	ปี 2566	ปี 2560	ปี 2562	ปี 2564	ปี 2566
ขอนแก่น	19,848	19,253	18,028	19,326	90,787	75,036	47,602	62,884
มหาสารคาม	20,138	22,192	26,542	21,169	248,623	224,948	343,780	154,313
ร้อยเอ็ด	19,027	18,819	17,714	20,354	182,396	97,318	155,726	161,510
เลย	21,077	25,422	26,532	23,766	148,124	244,140	261,667	257,883
หนองคาย	21,175	20,580	21,575	26,201	98,463	77,924	89,741	193,443
หนองบัวลำภู	22,648	18,745	23,867	24,491	187,626	143,822	292,898	260,061
อุดรธานี	20,718	25,767	22,607	21,212	171,114	238,094	259,888	105,266

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

(2) หนี้สินและประเภทของหนี้สิน

ข้อมูลประเภทของหนี้สินโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์หลักของการกู้ยืมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภู มีหนี้สินรวมสูงสุดที่ 260,061 บาท รองลงมาคือ จังหวัดเลยมีหนี้สินรวม 257,883 บาท ตามด้วย จังหวัดหนองคายที่ 193,443 บาท ในขณะที่จังหวัดขอนแก่นมีหนี้สินรวมต่ำสุดที่ 62,884 บาท โดยประเภทหนี้สินที่พบมากที่สุดคือ หนี้สินเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน อยู่ที่ 620,148 บาท รองลงมา คือ หนี้สินเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดินอยู่ที่ 322,214 บาท หนี้สินเพื่อใช้ทำการเกษตรอยู่ที่

298,672 บาท หนี้สินเพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตรอยู่ที่ 182,952 บาท หนี้สินเพื่อใช้ในการศึกษาอยู่ที่ 10,621 บาท และหนี้สินอื่นๆ อยู่ที่ 6,386 บาท

อย่างไรก็ตาม พบว่า โครงสร้างหนี้สินมีความแตกต่างกันในแต่ละจังหวัด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม มีหนี้สินเพื่อการเกษตรเป็นหลัก ในขณะที่ จังหวัดหนองบัวลำภู มีหนี้สินสูงทั้งในส่วนของการซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน และการทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร โดยมีหนี้สินรวมที่สูงที่สุด จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วนหนี้สินเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนค่อนข้างสูง และจังหวัดขอนแก่น มีระดับหนี้สินรวมและหนี้สินในแต่ละประเภทต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆ

ตารางที่ 17 ประเภทของหนี้สินจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

ประเภทของหนี้สิน	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	73,015	96,263	116,603	57,128	60,274	49,329	112,804
เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	10,190	20,503	11,162	10,785	6,541	58,704	30,893
เพื่อใช้ทำการเกษตร	34,980	118,775	46,440	30,732	44,251	6,518	11,390
เพื่อใช้ในการศึกษา	450	2,708	5,162	2,425	197	2,630	1,146
เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	24,379	67,168	23,357	4,144	24,239	109,463	95,587
หนี้สินอื่นๆ	1,218	3,808	81	52	-	435	2,651
หนี้สินทั้งสิ้น	62,884	154,313	161,510	257,883	193,443	260,061	105,266

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

(3) สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

ข้อมูลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ระหว่างปี พ.ศ. 2562 – 2566 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของจังหวัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง สะท้อนถึงการกระจายรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่มีความเสมอภาคมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบความแตกต่างระหว่างจังหวัดและมีความผันผวนบางปี โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ปี พ.ศ. 2562 เทียบกับ ปี พ.ศ. 2566 พบว่า จังหวัดที่มีการลดลงของความไม่เสมอภาค ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอุดรธานี จังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อยหรือคงที่ ได้แก่ จังหวัดเลย และจังหวัดหนองบัวลำภู โดยปี พ.ศ. 2566 คือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคสูงที่สุดอยู่ที่ 0.324 ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีระดับความไม่เสมอภาคค่อนข้างสูงอย่างต่อเนื่องมาตลอด ตามมาด้วยจังหวัดอุดรธานีอยู่ที่ 0.298 และจังหวัดมหาสารคามอยู่ที่ 0.295 ส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าต่ำที่สุดอยู่ที่ 0.238

ตารางที่ 18 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2562	0.291	0.320	0.283	0.278	0.309	0.325	0.331
ปี 2563	0.301	0.326	0.279	0.237	0.291	0.343	0.320
ปี 2564	0.294	0.319	0.284	0.252	0.296	0.331	0.359
ปี 2565	0.313	0.340	0.249	0.248	0.315	0.353	0.335
ปี 2566	0.269	0.295	0.238	0.270	0.280	0.324	0.298

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

หมายเหตุ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ข้อมูลดัชนีความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย (Gini Coefficient) พ.ศ. 2562 – 2566 เป็นเครื่องชี้วัดการกระจายรายจ่ายของครัวเรือน โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาดังกล่าว พบว่า จังหวัดที่มีการลดลงของความไม่เสมอภาค ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดมหาสารคาม ส่วนจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยหรือผันผวน ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภูมีค่าดัชนีความไม่เสมอภาคสูงสุดที่ 0.3244 เป็นจังหวัดที่แสดงค่าดัชนีความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายในระดับสูงอย่างต่อเนื่องตลอด สะท้อนถึงความท้าทายในการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่ายในพื้นที่ดังกล่าว ตามมาด้วย จังหวัดอุดรธานีอยู่ที่ 0.2984 และจังหวัดมหาสารคามอยู่ที่ 0.2947 ในขณะที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าดัชนีต่ำที่สุดที่ 0.2384 เมื่อพิจารณาข้อมูลพบว่า จังหวัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่ดัชนีความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายลดลงในปี พ.ศ. 2566 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562 สะท้อนถึงการกระจายรายจ่ายที่มีความเหลื่อมล้ำน้อยลง

ตารางที่ 19 ดัชนีความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย

ดัชนีความไม่เสมอภาค ด้านรายจ่าย	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2562	29.11	32.03	28.33	27.81	30.86	32.50	33.12
ปี 2563	30.08	32.60	27.92	23.71	29.09	34.32	32.00
ปี 2564	29.37	31.92	28.39	25.20	29.62	33.08	35.92
ปี 2565	31.25	34.00	24.88	24.76	31.55	35.34	33.54
ปี 2566	26.87	29.47	23.84	26.95	28.00	32.44	29.84

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

หมายเหตุ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(4) ครั้วเรือนที่มีการออมเงิน

ข้อมูลจำนวนครั้วเรือนที่มีการออมเงิน เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2566 และ พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนครั้วเรือนออมเงินเพิ่มขึ้น ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดหนองคาย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองบัวลำภู ตามลำดับ โดยจังหวัดที่มีจำนวนครั้วเรือนออมเงินลดลง คือ จังหวัดเลย เมื่อพิจารณาข้อมูลแล้ว จังหวัดส่วนใหญ่ มีแนวโน้มจำนวนครั้วเรือนที่มีการออมเงินเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2567 โดยเฉพาะจังหวัดอุดรธานีมีการเติบโตอย่างชัดเจน ทั้งนี้ จังหวัดขอนแก่นยังคงเป็นจังหวัดที่มีจำนวนครั้วเรือนออมเงินสูงสุด

ตารางที่ 20 ครั้วเรือนที่มีการออมเงิน

จังหวัด	ครั้วเรือนที่มีการออมเงิน ปี 66	ครั้วเรือนที่มีการออมเงิน ปี 67
ขอนแก่น	354,879	354,950
มหาสารคาม	217,500	218,236
ร้อยเอ็ด	293,695	296,428
เลย	156,677	156,363
หนองคาย	106,670	106,849
หนองบัวลำภู	102,640	102,675
อุดรธานี	86,350	328,140

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

หมายเหตุ เป็นข้อมูลจากการสำรวจเท่านั้น

(5) ความยากจน

ข้อมูลสัดส่วนประชากรยากจน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 จังหวัดหนองบัวลำภู มีสัดส่วนประชากรยากจนสูงสุดที่ 9.61 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วนที่ 4.65 จังหวัดร้อยเอ็ด มีสัดส่วนที่ 1.44 จังหวัดหนองคาย มีสัดส่วนร้อยละ 0.99 จังหวัดเลย มีสัดส่วนร้อยละ 0.48 จังหวัดมหาสารคาม มีสัดส่วนต่ำที่สุดที่ 0.33 จังหวัดขอนแก่น มีสัดส่วนที่ 1.58 (ปีล่าสุด พ.ศ. 2565) เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า สัดส่วนประชากรยากจนในจังหวัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2558 กับปี พ.ศ. 2566 อย่างไรก็ตาม ยังมีความผันผวนและระดับความยากจนที่แตกต่างกันในแต่ละจังหวัด และในแต่ละช่วงปี โดยจังหวัดหนองบัวลำภูมีสัดส่วนประชากรยากจนในระดับสูงอย่างต่อเนื่องและมีค่าสูงสุดในปีล่าสุด ในขณะที่จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดเลยแสดงถึงสัดส่วนประชากรยากจนที่ลดลง

ตารางที่ 21 สัดส่วนประชากรยากจน

สัดส่วนประชากรยากจน (หน่วย : ร้อยละ)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2558	5.42	10.12	2.80	9.61	4.28	9.71	4.59
ปี 2559	9.32	15.15	5.36	4.04	3.77	10.10	12.13
ปี 2560	1.82	11.97	7.77	3.60	3.53	11.82	8.36
ปี 2561	5.07	10.20	8.41	0.30	3.15	17.15	9.11
ปี 2562	2.01	3.63	2.57	4.08	1.91	13.15	3.97
ปี 2563	1.15	3.75	8.83	0.32	3.40	9.38	11.00
ปี 2564	0.58	2.24	6.62	0.97	5.55	18.12	9.45
ปี 2565	1.58	4.79	5.42	0.58	3.87	18.16	6.26
ปี 2566	-	0.33	1.44	0.48	0.99	9.61	4.65

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

หมายเหตุ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.3.3 ภาวะการมีงานทำ

(1) กำลังแรงงาน

ข้อมูลจำนวนแรงงาน ปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนกำลังแรงงานรวม มีจำนวนทั้งสิ้น 3,260,291 คน แบ่งเป็นกำลังแรงงานชาย มีจำนวน 1,745,853 คน และกำลังแรงงานหญิง มีจำนวน 1,514,441 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนกำลังแรงงานรวมสูงสุดที่ 922,573 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดร้อยเอ็ด ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัดหนองคายมีจำนวนกำลังแรงงานน้อยที่สุดที่ 222,581 คน เมื่อพิจารณาข้อมูลพบว่า จำนวนกำลังแรงงานชายมีจำนวนมากกว่ากำลังแรงงานหญิง

ตารางที่ 22 จำนวนกำลังแรงงาน

จังหวัด	จำนวนกำลังแรงงาน (หน่วย : คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
ขอนแก่น	485,547	437,027	922,573
มหาสารคาม	212,757	194,897	407,654
ร้อยเอ็ด	297,267	249,974	547,240
เลย	146,102	121,233	267,335
หนองคาย	128,684	93,897	222,581
หนองบัวลำภู	129,970	101,886	231,855
อุดรธานี	345,526	315,527	661,053

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

หมายเหตุ ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปี

ข้อมูลจำนวนประชากรที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน ปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 1,843,372 คน ประกอบด้วยเพศชาย มีจำนวน 670,723 คน และเพศหญิง มีจำนวน 1,172,646 คน โดยจังหวัดที่มีผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ จังหวัดขอนแก่น รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 23 จำนวนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน

จังหวัด	จำนวนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (หน่วย : คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
ขอนแก่น	180,301	302,527	482,829
มหาสารคาม	82,693	133,320	216,013
ร้อยเอ็ด	105,597	197,527	303,125
เลย	61,900	109,850	171,750
หนองคาย	48,236	105,549	153,785
หนองบัวลำภู	51,810	100,877	152,688
อุดรธานี	140,186	222,996	363,182

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

หมายเหตุ ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปี

(2) การว่างงาน

ข้อมูลจำนวนผู้ว่างงานของจังหวัด ปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่าผู้ว่างงาน มีจำนวนทั้งสิ้น 11,875 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนผู้ว่างงานมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ จังหวัดอุดรธานี รองลงมา ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย ตามลำดับ

ตารางที่ 24 จำนวนผู้ว่างงาน

จังหวัด	จำนวนผู้ว่างงาน (หน่วย : คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
ขอนแก่น	-	-	-
มหาสารคาม	-	-	-
ร้อยเอ็ด	1,375	-	1,375
เลย	-	-	-
หนองคาย	1,310	988	2,299
หนองบัวลำภู	2,970	469	3,439
อุดรธานี	1,292	3,470	4,762

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

หมายเหตุ ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปี

ข้อมูลอัตราการทำงาน ปี พ.ศ. 2563 – 2567 พบว่า อัตราการว่างงานที่เคยสูงที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2564 คิดเป็นร้อยละ 2.73 ส่วนในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดที่มีอัตราการว่างงานมากที่สุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 1.48 รองลงมา คือ จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 1.03 ส่วนจังหวัดที่มีอัตราการว่างงานน้อยที่สุด คือ ร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 0.25

ตารางที่ 25 อัตราการว่างงาน

จังหวัด	อัตราการว่างงาน (หน่วย : ร้อยละ)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	2.15	2.11	1.32	0.18	-
มหาสารคาม	1.47	1.35	0.75	0.57	-
ร้อยเอ็ด	0.70	0.85	0.36	0.69	0.25
เลย	0.55	0.51	0.16	0.12	-
หนองคาย	1.54	2.25	1.07	0.60	1.03
หนองบัวลำภู	2.10	1.79	1.04	0.84	1.48
อุดรธานี	0.61	2.17	1.33	1.03	0.72

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

(3) แรงงานนอกระบบ

ข้อมูลจำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า แรงงานในระบบ มีจำนวนทั้งสิ้น 776,178 คน แรงงานนอกระบบ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,495,535 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานในระบบมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 231,166 คน รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 151,836 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 130,563 คน ตามลำดับ และจังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนแรงงานในระบบน้อยที่สุด มีจำนวน 48,707 คน ในทางตรงกันข้าม จังหวัดที่มีจำนวนแรงงานนอกมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 711,848 คน รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 505,900 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 429,910 คน และจังหวัดหนองคาย มีจำนวนแรงงานนอกระบบน้อยที่สุด มีจำนวน 144,666 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวนแรงงานนอกระบบมีสัดส่วนที่สูงกว่าแรงงานในระบบในทุกจังหวัดและทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2567 แรงงานนอกระบบมีจำนวนมากกว่าแรงงานในระบบประมาณ 3.2 เท่า (2,495,535 คน เทียบกับ 776,178 คน) สะท้อนถึงการพึ่งพาการจ้างงานนอกระบบเป็นหลัก ในขณะที่จำนวนแรงงานในระบบมีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 26 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ

จำนวนแรงงานนอกระบบ (หน่วย : คน)	ปี	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
แรงงานในระบบ	ปี 2563	300,620	107,857	125,516	46,973	63,190	56,810	203,048
	ปี 2564	314,143	104,566	106,261	37,281	58,265	53,780	145,124
	ปี 2565	301,052	99,335	114,241	40,000	60,868	54,482	157,666
	ปี 2566	259,862	86,336	124,047	57,189	54,433	52,083	153,194
	ปี 2567	231,166	97,012	130,563	53,806	63,088	48,707	151,836
แรงงานนอกระบบ	ปี 2563	605,245	315,003	439,669	264,066	151,351	170,140	428,826
	ปี 2564	593,015	311,605	464,430	267,980	147,005	169,407	473,560
	ปี 2565	574,939	306,621	473,980	266,164	172,357	181,536	492,776
	ปี 2566	701,344	329,399	458,368	213,492	166,642	210,967	491,347
	ปี 2567	711,848	322,339	429,910	218,405	144,666	162,467	505,900

ที่มา : กระทรวงแรงงาน (2567)

(4) การทำงานของคนต่างด้าว

ข้อมูลจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ มีจำนวนทั้งสิ้น 22,171 คน โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือมากที่สุด มีจำนวน 8,576 คน ซึ่งจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือสูงที่สุดอย่างต่อเนื่องในทุกปีและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 3,932 คน จังหวัดเลย มีจำนวน 3,057 คน จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 2,431 คน จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 1,933 คน จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 1,454 คน และจังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือน้อยที่สุด มีจำนวน 788 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 16,120 คน ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 22,171 คน ในปี พ.ศ. 2567 แม้จะมีการลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2566 (18,675 คน) ก่อนจะเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปีล่าสุด

ตารางที่ 27 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ

คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	6,494	669	794	2,893	1,873	572	2,825
ปี 2564	6,210	818	996	3,221	2,204	646	2,800
ปี 2565	8,168	1,136	1,102	3,418	2,533	902	2,969
ปี 2566	7,307	1,210	1,072	2,663	2,260	684	3,479
ปี 2567	8,576	1,454	1,933	3,057	2,431	788	3,932

ที่มา : กระทรวงแรงงาน กรมการจัดหางาน (2567)

2.3.4 ผู้ประกันตน

ข้อมูลจำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม มาตรา 33, 39 และ 40 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 – 2567 ในเขตพื้นที่ของ สสว.5 พบว่า ผู้ประกันตน มีจำนวนทั้งสิ้น 782,198 คน โดยจำนวนผู้ประกันตนมาตรา 40 มีมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 382,452 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 ของผู้ประกันตนทั้งหมด รองลงมา มาตรา 33 มีจำนวนทั้งสิ้น 332,602 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 และมาตรา 39 มีจำนวนทั้งสิ้น 67,144 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนผู้ประกันตนรวมทุกมาตรามากที่สุด มีจำนวน 250,705 คน รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 165,570 คน และจังหวัดที่มีจำนวนผู้ประกันตนรวมทุกมาตราน้อยที่สุดคือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 50,688 คน

ตารางที่ 28 จำนวนผู้ประกันตนมาตรา 33, 39 และ 40

มาตรา 33, 39 และ 40	ปี 2565			ปี 2566			ปี 2567		
(หน่วย : คน)	มาตรา 33	มาตรา 39	มาตรา 40	มาตรา 33	มาตรา 39	มาตรา 40	มาตรา 33	มาตรา 39	มาตรา 40
ขอนแก่น	139,834	24,535	84,982	136,560	22,692	87,954	140,156	21,074	89,475
มหาสารคาม	32,266	8,657	39,644	32,024	8,092	40,402	31,660	7,435	40,998
ร้อยเอ็ด	37,541	10,643	51,351	37,484	9,684	52,449	39,053	8,954	53,041
เลย	23,352	7,234	45,526	23,689	6,614	47,614	23,177	6,245	49,097
หนองคาย	17,962	6,313	30,783	17,464	5,795	31,609	17,437	5,311	32,827
หนองบัวลำภู	15,656	4,395	29,799	15,518	4,013	30,624	15,781	3,810	31,097
อุดรธานี	65,255	16,387	81,423	65,123	15,235	83,502	65,338	14,315	85,917

ที่มา : กระทรวงแรงงาน (2567)

2.4 ประเด็นด้านการศึกษา

2.4.1 สถานศึกษา

ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในระบบและนอกระบบ จำแนกตามสังกัด ณ ปีการศึกษา 2/2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 7,544 แห่ง โดยจำแนกเป็น สถานศึกษาในระบบจำนวน 7,427 แห่ง และสถานศึกษานอกระบบ จำนวน 117 แห่ง สถานศึกษาในระบบ โดยแบ่งเป็น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีจำนวนมากที่สุดถึง 4,306 แห่ง สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สก.) มีจำนวนรองลงมา รวม 2,654 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีจำนวน 344 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เอกชน) มีจำนวน 79 แห่ง และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (รัฐบาล) มีจำนวนน้อยที่สุด 44 แห่ง สำหรับสถานศึกษานอกระบบ (สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้) มีจำนวนทั้งสิ้น 117 แห่ง เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนสถานศึกษาในระบบมากที่สุด มีจำนวน 1,629 แห่ง และสถานศึกษานอกระบบมากที่สุด มีจำนวน 28 แห่ง และสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. เป็นประเภทการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดในทุกจังหวัด รองลงมาคือ สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตารางที่ 29 สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ รายสังกัด

สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ รายสังกัด	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
สถานศึกษาในระบบ	1,629	964	1,430	799	503	563	1,539
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1,044	590	822	424	289	320	817
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	124	35	59	24	25	19	58
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	12	6	8	4	3	2	9
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เอกชน)	21	3	14	5	10	6	20
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	428	330	527	342	176	216	635
สถานศึกษานอกระบบ	28	14	22	15	10	7	21
กรมส่งเสริมการเรียนรู้	28	14	22	15	10	7	21

ที่มา : ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปีการศึกษา 2/2567)

2.4.2 เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลเด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2/2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ระดับเตรียมอนุบาล มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 78,287 คน ระดับประถมศึกษา เป็นระดับที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด รวมทั้งสิ้น 427,310 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 222,503 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 129,762 คน โดยสถานศึกษาสังกัด สพฐ. เป็นหน่วยงานหลักที่รองรับนักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด

ตารางที่ 30 เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วย : คน)	สพฐ.	เอกชน	อปท.	กทม./พทยา	รวม
เตรียมอนุบาล	-	1,787	76,500	-	78,287
ก่อนประถมศึกษา	90,362	34,105	11,002	-	135,469
ประถมศึกษา	326,136	76,046	25,128	-	427,310
มัธยมศึกษาตอนต้น	183,671	16,692	22,140	-	222,503
มัธยมศึกษาตอนปลาย	111,515	6,246	12,001	-	129,762
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	-	-	-	-	-

ที่มา: ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปีการศึกษา 2/2567)

2.4.3 กลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงด้านการศึกษา

(1) เด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ

ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มยากจนและยากจนพิเศษในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2567 ของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 โดยนิยามตามระบบ iSEE กสศ. (สารสนเทศความเสมอภาคทางการศึกษา) เด็กนักเรียนยากจน หมายถึง นักเรียนที่ผ่านการคัดกรองโดยครูผ่านระบบ iSEE และมีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนไม่เกิน 3,000 บาทต่อคนต่อเดือน และนักเรียนยากจนพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่ผ่านการคัดกรองแล้วพบว่า มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนไม่เกิน 1,200 บาทต่อคนต่อเดือน และอยู่ในภาวะเปราะบาง เช่น เด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ อยู่ในครอบครัวที่มีปัญหา มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการหลุดจากระบบการศึกษาจากข้อมูล พบว่า จำนวนนักเรียนในกลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2567 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 โดยจังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษรวมกันมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 68,111 คน รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 65,685 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 52,025 คน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวนนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 279,535 คน ในปี พ.ศ. 2565 เป็น 504,644 คน ในปี พ.ศ. 2567 คิดเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น 225,109 คน หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 80.53 โดยในทุกจังหวัดมีจำนวนนักเรียนในกลุ่มดังกล่าวเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสองปีดังกล่าว

ตารางที่ 31 จำนวนเด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ

เด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ (หน่วย : คน)	ปี 2565			ปี 2567		
	ยากจน	ยากจนพิเศษ	รวม	ยากจน	ยากจนพิเศษ	รวม
ขอนแก่น	17,850	47,835	65,685	68,143	54,927	123,070
มหาสารคาม	8,087	35,759	43,846	42,432	34,187	76,619
ร้อยเอ็ด	10,198	57,913	68,111	64,467	58,968	123,435
เลย	6,326	11,714	18,040	20,717	14,462	35,179
หนองคาย	5,457	6,728	12,185	15,309	8,936	24,245
หนองบัวลำภู	5,502	14,141	19,643	19,455	13,510	32,965
อุดรธานี	17,743	34,282	52,025	54,259	34,872	89,131

ที่มา : ระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา iSEE (2567)

(2) จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส

จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาสในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนบุคคลผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งสิ้น คือ 495,481 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนบุคคลผู้ด้อยโอกาสมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 110,550 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 102,251 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 101,125 คน ตามลำดับ จำนวนบุคคลผู้ด้อยโอกาสที่มากที่สุด คือ เด็กยากจน มีจำนวน 493,130 คน รองลงมา กำพรว้า มีจำนวน 488 คน และทำงานรับผิดชอบตนเองและครอบครัว

มีจำนวน 72 คน ตามลำดับ อย่างไรก็ตามมีความด้อยโอกาสมากกว่า 1 ประเภท มีจำนวน 1,688 คน สะท้อนถึงความซับซ้อนของปัญหาที่บุคคลเหล่านี้เผชิญ

ตารางที่ 32 จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส

จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
รวมทั้งหมด (หน่วย : คน)	110,550	66,400	101,125	53,367	35,013	26,775	102,251
กำพร้า	94	59	34	69	45	33	154
ชนกลุ่มน้อย	-	1	-	-	-	-	-
เด็กถูกทอดทิ้ง	15	6	3	13	4	2	27
เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน	-	-	-	-	-	-	-
เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ	2	-	-	-	-	-	1
เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด	-	-	-	1	-	-	2
เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ	1	-	-	-	-	-	-
เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเยาวชน	-	-	-	1	14	-	1
เด็กยากจน	109,966	66,150	100,726	53,077	34,724	26,667	101,820
เด็กเร่ร่อน	1	1	1	1	-	-	4
ทำงานรับผิดชอบตนเองและครอบครัว	22	10	-	28	2	-	10
ผลกระทบจากเอดส์	-	-	-	-	-	1	-
มีความด้อยโอกาสมากกว่า 1 ประเภท	449	173	361	177	224	72	232

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปีการศึกษา 2566)

(3) จำนวนนักเรียนออกกลางคัน

ข้อมูลจำนวนนักเรียนออกกลางคันในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 75 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด คือ จังหวัดหนองคาย รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 29 คน รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 29 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวนนักเรียนเพศชายมีจำนวนออกกลางคันมากกว่านักเรียนเพศหญิง

ตารางที่ 33 จำนวนนักเรียนออกกลางคัน

นักเรียนออกกลางคัน (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ชาย	3	-	3	1	15	3	11
หญิง	-	-	1	-	20	-	18
รวมทั้งหมด	3	-	4	1	35	3	29

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565)

ข้อมูลสาเหตุของการออกกลางคัน ปี พ.ศ. 2565 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนออกกลางคันคือ อพยพตามผู้ปกครอง มีจำนวน 24 คน ซึ่งมีจำนวนคิดเป็นสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ที่ออกกลางคันทั้งหมด รองลงมาคือ มีปัญหาในการปรับตัว มีจำนวน 7 คน และหาเลี้ยงครอบครัว มีจำนวน 6 คน ตามลำดับ จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันด้วยสาเหตุต่างๆ รวมทั้งสิ้น 49 คน

จังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 29 คน รองลงมา คือจังหวัดหนองคาย มีจำนวน 9 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 4 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 34 สาเหตุของการออกกลางคัน

สาเหตุของการออกกลางคัน (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ	-	-	1	-	1	-	1
ฐานะยากจน	-	-	-	-	-	-	1
ต้องคดี/ถูกจับ	-	-	-	-	-	-	-
มีปัญหาครอบครัว	-	-	2	-	-	3	-
มีปัญหาในการปรับตัว	1	-	-	-	26	-	6
สมรส	-	-	-	-	-	-	3
หาเลี้ยงครอบครัว	-	-	-	-	4	-	2
อพยพตามผู้ปกครอง	2	-	1	1	4	-	16

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565)

(4) จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code)

จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนผู้เรียนกลุ่ม G-code รวมทั้งสิ้น 1,488 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 1,568 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 มีจำนวนผู้เรียนรวมทั้งสิ้น 1,614 คน เมื่อพิจารณารายจังหวัด พบว่า จังหวัดหนองคาย มีจำนวนผู้เรียนกลุ่ม G-code มากที่สุด มีจำนวน 468 คน รองลงมาคือ จังหวัดเลย มีจำนวน 352 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 340 คน ขณะที่จังหวัดหนองบัวลำภูมีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 46 คน ในด้านสัดส่วนระหว่างเพศ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนผู้เรียนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวนผู้เรียนเพศชายกลับมีมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 35 จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code)

ผู้เรียนที่ได้รับรหัส G (หน่วย : คน)	2/2566			1/2567			2/2567		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ขอนแก่น	116	101	217	132	96	228	130	106	236
มหาสารคาม	36	29	65	41	26	67	44	25	69
ร้อยเอ็ด	53	47	100	59	40	99	59	44	103
เลย	160	135	295	182	166	348	186	166	352
หนองคาย	199	247	446	211	241	452	222	246	468
หนองบัวลำภู	23	22	45	20	23	43	23	23	46
อุดรธานี	184	136	320	184	147	331	181	159	340

ที่มา : ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปีการศึกษา 2/2567)

2.4.4 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ข้อมูลปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 – 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 โดยจังหวัดที่มีการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.04 ปี (จาก 7.65 ปี ในปี 2562 เป็น 8.69 ปี ในปี 2566) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม มีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.74 ปี และจังหวัดเลยมีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.59 ปี จังหวัดขอนแก่น มีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.46 ปี ตามลำดับ เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปี (ปี พ.ศ. 2562 – 2566) สะท้อนถึงพัฒนาการด้านการศึกษาที่ดีขึ้นในภาพรวมของพื้นที่

ตารางที่ 36 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2562	8.36	7.99	7.65	7.59	8.21	7.38	8.07
ปี 2563	8.63	8.44	7.88	7.95	8.17	7.71	8.19
ปี 2564	8.98	8.60	7.69	7.92	8.34	7.89	8.37
ปี 2565	9.29	8.87	8.37	7.96	8.54	8.04	8.36
ปี 2566	8.82	8.73	8.69	8.18	8.48	7.83	8.30

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2566)

หมายเหตุ ประมวลผลโดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ดัชนีความก้าวหน้าของคน : HAI)

2.5 ประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.5.1 การรับแจ้งคดีอาญาตามฐานความผิด

(1) การรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ

ข้อมูลการรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ ปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนคดีที่ได้รับแจ้งรวม มีจำนวนทั้งสิ้น 2,658 คดี โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งรวมสูงสุด มีจำนวน 680 คดี (ชาย 405, หญิง 180, ไม่ระบุ 95) รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 506 คดี และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 450 คดี ตามลำดับ ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบอัตราต่อประชากร พบว่า จังหวัดเลย มีอัตราการรับแจ้งคดีต่อประชากรสูงสุด คือ 44 รองลงมาคือ จังหวัดหนองบัวลำภู ที่อัตรา 42 จังหวัดขอนแก่น มีอัตรา 38 จังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดหนองคาย มีอัตราเท่ากันที่ 37 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในทุกจังหวัดจำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเพศชายมีสัดส่วนสูงที่สุด

ตารางที่ 37 การรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ

จังหวัด	รับแจ้ง (หน่วย : คดี)				อัตราต่อประชากร*	อันดับ**
	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม		
ขอนแก่น	405	180	95	680	38	53
มหาสารคาม	197	98	47	342	37	59
ร้อยเอ็ด	269	83	98	450	35	63
เลย	159	66	55	280	44	38
หนองคาย	103	37	47	187	37	58
หนองบัวลำภู	122	49	42	213	42	44
อุดรธานี	282	74	150	506	33	68

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2567)

*อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน

**จัดอันดับจังหวัดทั่วประเทศที่มีอัตราคดีต่อประชากร สูงสุด - ต่ำสุด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

(2) การรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ข้อมูลการรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งรวมทั้งสิ้น 10,732 คดี ประกอบด้วยคดีที่เกี่ยวข้องกับเพศชาย มีจำนวน 5,589 คดี เพศหญิง มีจำนวน 2,863 คดี และไม่ระบุเพศ 2,280 คดี โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งรวมสูงสุด มีจำนวน 3,275 คดี รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 2,092 คดี และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 1,915 คดี ในขณะเดียวกันอัตราการรับแจ้งคดีต่อประชากร 100,000 คน พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีอัตราการรับแจ้งคดีต่อประชากร 100,000 คน สูงที่สุด คือ 185 คดี รองลงมาคือ จังหวัดเลย มีอัตราต่อประชากร อยู่ที่ 174 คดี และจังหวัดร้อยเอ็ด มีอัตราต่อประชากร อยู่ที่ 150 คดี ตามลำดับ

ตารางที่ 38 การรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

จังหวัด	รับแจ้ง (หน่วย : คดี)				อัตราต่อประชากร*	อันดับ**
	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม		
ขอนแก่น	1,795	950	530	3,275	185	23
มหาสารคาม	593	368	187	1,148	123	53
ร้อยเอ็ด	981	590	344	1,915	150	42
เลย	558	291	248	1,097	174	28
หนองคาย	309	160	190	659	130	50
หนองบัวลำภู	312	138	96	546	108	62
อุดรธานี	1,041	366	685	2,092	135	47

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2567)

*อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน

**จัดอันดับจังหวัดที่มีอัตราคดีต่อประชากร สูงสุด - ต่ำสุด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

(3) การจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อมูลสถิติการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่ามีจำนวนคดีรวมทั้งสิ้น 104,550 คดี และมีจำนวนผู้ถูกจับกุมรวมทั้งสิ้น 107,756 คน โดยจำแนกเป็นเพศชายมีจำนวน 88,097 คน เพศหญิง มีจำนวน 3,967 คน และไม่ระบุเพศ มีจำนวน 15,692 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนคดี และจำนวนผู้ถูกจับกุมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 26,687 คดี และจำนวนผู้ถูกจับกุมมีจำนวน 27,203 คน เมื่อพิจารณาอัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน พบว่า จังหวัดเลย มีอัตราคดีสูงที่สุดในพื้นที่ คือ 1,976 คดีต่อประชากรแสนคน และอยู่ในอันดับที่ 12 ของประเทศ

ตารางที่ 39 การจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จังหวัด	จับกุม (หน่วย : คดี)				จับกุม (หน่วย : คน)				อัตราต่อประชากร*	อันดับ**
	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม		
ขอนแก่น	22,288	1,048	3,351	26,687	22,667	1,113	3,423	27,203	1,501	30
มหาสารคาม	9,198	406	1,835	11,439	9,363	454	1,861	11,678	1,216	45
ร้อยเอ็ด	17,586	576	2,626	20,788	18,029	622	2,666	21,317	1,616	22
เลย	10,277	336	1,877	12,490	10,704	429	1,916	13,049	1,976	12
หนองคาย	6,300	259	1,570	8,129	6,567	290	1,641	8,498	1,594	25
หนองบัวลำภู	6,244	288	667	7,199	6,512	326	711	7,549	1,420	36
อุดรธานี	13,869	666	3,283	17,818	14,255	733	3,474	18,462	1,147	50

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2567)

*อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน

**จัดอันดับจังหวัดที่มีอัตราคดีต่อประชากร สูงสุด - ต่ำสุด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

2.5.2 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ข้อมูลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 11 คน รองลงมา คือจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 3 คน และจังหวัดหนองคาย มีจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในขณะเดียวกัน จังหวัดหนองบัวลำภู มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวน 1 คน และซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวน 1 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่าจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มากกว่าผู้ใหญ่ อายุ 18 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 40 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

จังหวัด	จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (หน่วย : คน)					
	เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี			ผู้ใหญ่ 18 ปีขึ้นไป		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ขอนแก่น	1	10	11	-	-	-
มหาสารคาม	-	-	-	-	-	-
ร้อยเอ็ด	-	3	3	-	-	-
เลย	-	1	1	-	-	-
หนองคาย	-	2	2	-	-	-
หนองบัวลำภู	-	1	1	1	-	1
อุดรธานี	-	1	1	-	-	-

ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ (2567)

2.5.3 อุบัติเหตุทางถนน

(1) ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน

ข้อมูลสถิติผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2567 พบว่า แนวโน้มจำนวนผู้บาดเจ็บลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้บาดเจ็บรวมทั้งสิ้น 95,632 คน ขณะที่ในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนผู้บาดเจ็บลดลงเหลือ 60,056 คน คิดเป็นจำนวนที่ลดลง 35,576 คน หรือประมาณร้อยละ 37.20 อย่างไรก็ตาม บางจังหวัดมีจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในปี พ.ศ. 2567 ทั้งนี้ จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอุดรธานี ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ตารางที่ 41 จำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน

จังหวัด	จำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	25,657	22,576	21,734	14,127	14,527
มหาสารคาม	9,931	7,719	8,289	8,780	8,065
ร้อยเอ็ด	14,629	13,633	12,690	8,154	9,107
เลย	7,568	6,700	6,399	4,043	3,617
หนองคาย	8,030	6,663	6,515	5,741	5,921
หนองบัวลำภู	8,474	7,140	7,236	5,971	6,501
อุดรธานี	21,343	19,422	19,334	11,296	12,318

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (2567)

(2) ผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน

จำนวนผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้ทุพพลภาพเพิ่มขึ้นในช่วง 2 ปีล่าสุด โดยปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 13 คน และปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน 12 คน รองลงมา คือ จังหวัดมหาสารคาม เคยมีจำนวนสูงสุดที่ 12 คน ในปี 2564 แต่หลังจากนั้นก็ลดลง จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนผู้ทุพพลภาพสูงสุดในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 11 คน และหลังจากนั้นตัวเลขก็ลดลงและผันผวน ส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดหนองคาย และจังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนผู้ทุพพลภาพน้อยมาก มีจำนวน 0-4 คนต่อปี

ตารางที่ 42 จำนวนผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน

จังหวัด	ทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน (หน่วย : คน)					ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	11	5	2	6	7	359	264	260	258	227
มหาสารคาม	1	12	2	-	3	233	195	191	201	170
ร้อยเอ็ด	-	2	2	4	4	211	243	206	164	200
เลย	-	-	-	-	-	186	127	129	118	149
หนองคาย	-	1	-	1	-	143	128	132	123	126
หนองบัวลำภู	-	4	-	-	1	107	100	117	113	130
อุดรธานี	3	3	5	13	12	450	323	376	317	347

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (2567)

2.6 ด้านที่อยู่อาศัย

(1) กองทุนสวัสดิการชุมชน

ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 967 แห่ง โดยจังหวัดที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 212 แห่ง รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 202 แห่ง และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 180 แห่ง ตามลำดับ

ตารางที่ 43 กองทุนสวัสดิการชุมชน

จังหวัด	กองทุนสวัสดิการชุมชน (หน่วย : กองทุน/แห่ง)
ขอนแก่น	212
มหาสารคาม	134
ร้อยเอ็ด	202
เลย	101
หนองคาย	67
หนองบัวลำภู	71
อุดรธานี	180

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2567)

(2) บ้านพอเพียงชนบท

ข้อมูลจำนวนบ้านพอเพียงชนบทในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2567 พบว่า ปี 2563 มีจำนวน 2,654 แห่ง ก่อนจะลดลง ในปี พ.ศ.2567 มีจำนวน 852 แห่ง ซึ่งแนวโน้มจำนวนบ้านพอเพียงชนบทลดลงอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี จังหวัดที่มีจำนวนบ้านพอเพียงชนบทมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2563 คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 523 แห่ง และลดลงเรื่อยๆ จนเหลือ 229 แห่ง ซึ่งในปี 2567 ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนบ้านพอเพียงชนบทน้อยสุดส่วนใหญ่ คือ จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 403 แห่ง ในปี พ.ศ. 2563 และลดลงเหลือ 96 แห่ง ในปี พ.ศ. 2567

ตารางที่ 44 จำนวนบ้านพอเพียงชนบท

จังหวัด	จำนวนบ้านพอเพียงชนบท (หน่วย : แห่ง)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	523	261	299	406	104
มหาสารคาม	403	175	190	389	63
ร้อยเอ็ด	347	176	343	147	107
เลย	277	189	304	388	67
หนองคาย	187	130	154	179	50
หนองบัวลำภู	207	92	263	191	54
อุดรธานี	307	104	279	271	79

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2567)

(3) ครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง

ข้อมูลครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน 1,381 ครั้วเรือน โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนครั้วเรือนที่ได้รับการสนับสนุนสูงสุด และได้รับอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยเริ่มจาก 200 ครั้วเรือนในปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 222 ครั้วเรือนในปี พ.ศ. 2564 และมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 546 ในปี พ.ศ. 2566 และ 1,011 ในปี พ.ศ. 2567 รองลงมา คือ จังหวัดมหาสารคาม มีข้อมูลเฉพาะในปี พ.ศ. 2567 ที่มี 100 ครั้วเรือน ตามด้วย จังหวัดหนองคาย มีข้อมูลเฉพาะปี พ.ศ. 2567 ที่มี 130 ครั้วเรือน จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน มีข้อมูลเฉพาะปี พ.ศ. 2567 ที่มี 27 ครั้วเรือน

ตารางที่ 45 ครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง

จังหวัด	จำนวนครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง (หน่วย : ครั้วเรือน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	200	222	-	546	1,011
มหาสารคาม	-	-	-	-	-
ร้อยเอ็ด	-	-	30	-	113
เลย	-	613	-	-	613
หนองคาย	-	-	-	-	-
หนองบัวลำภู	-	-	-	-	340
อุดรธานี	-	-	-	27	27

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2567)

3.1 เด็กและเยาวชน

3.1.1 สถานการณ์ทั่วไปเด็กและเยาวชน

(1) จำนวนเด็กและเยาวชนจำแนกกลุ่มอายุ

ข้อมูลจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชน อายุ 0-25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 2,086,230 คน โดยแบ่งเป็น จำนวนเด็กและเยาวชนอายุ 0-6 ปี มีจำนวน 405,048 คน รองลงมา คือ จำนวนเด็กและเยาวชนอายุ 7-17 ปี มีจำนวน 937,172 คน และกลุ่มอายุ 18-25 ปี มีจำนวน 744,010 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนเด็กและเยาวชนอายุมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 471,264 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 436,778 คน จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 332,253 คน จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 295,752 คน จังหวัดเลย มีจำนวน 191,639 คน จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 182,895 คน จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 175,649 คน

ตารางที่ 46 จำนวนเด็กและเยาวชนจำแนกกลุ่มอายุ

จำนวนเด็กและเยาวชน		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
0 - 6 ปี	ชาย	47,925	24,856	33,742	18,913	14,123	14,504	42,801
	หญิง	44,578	23,414	32,142	17,998	13,474	14,029	40,774
	รวม	92,503	48,270	65,884	36,911	27,597	28,533	83,575
7 - 17 ปี	ชาย	109,322	55,408	75,969	41,023	32,942	33,401	100,277
	หญิง	102,578	52,122	72,237	38,785	30,938	31,543	96,025
	รวม	211,900	107,530	148,206	79,808	63,880	64,944	196,302
18 - 25 ปี	ชาย	85,065	44,684	61,001	30,006	25,171	25,302	79,533
	หญิง	81,796	46,321	57,162	29,034	25,294	24,804	77,368
	รวม	166,861	91,005	118,163	59,040	50,465	50,106	156,901

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

(2) จำนวนและอัตราเด็กแรกเกิด

ข้อมูลเด็กแรกเกิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนเด็กแรกเกิด รวมทั้งสิ้น 38,703 คน โดยจำแนกเป็นเพศชาย มีจำนวน 20,042 คน และ เด็กหญิง มีจำนวน 18,661 คน โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนเด็กแรกเกิดสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน 10,759 คน รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 9,010 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 5,656 คน สำหรับจังหวัดที่มีจำนวนเด็กแรกเกิดน้อยที่สุดในปีดังกล่าวคือ จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีจำนวน 2,453 คน ตามมาด้วย จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 2,977 คน และจังหวัดเลย มีจำนวน

3,779 คน ส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนเด็กแรกเกิด 4,069 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า แนวโน้มจำนวนเด็กแรกเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนเด็กแรกเกิดสูงสุดที่ 51,938 คน และลดลงเหลือ 38,703 คน ในปี พ.ศ. 2567 โดยจำนวนเด็กแรกเกิดเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิงในทุกจังหวัด

ตารางที่ 47 จำนวนเด็กแรกเกิด

เด็กแรกเกิด (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	ชาย	7,176	2,863	4,036	2,633	1,937	1,825	6,107
	หญิง	6,836	2,759	3,921	2,432	1,984	1,761	5,668
	รวม	14,012	5,622	7,957	5,065	3,921	3,586	11,775
ปี 2564	ชาย	6,952	2,714	4,060	2,490	1,894	1,712	5,540
	หญิง	6,299	2,672	3,769	2,368	1,790	1,637	5,312
	รวม	13,251	5,386	7,829	4,858	3,684	3,349	10,852
ปี 2565	ชาย	6,288	2,511	3,513	2,373	1,719	1,583	5,179
	หญิง	5,976	2,292	3,398	2,179	1,641	1,487	4,865
	รวม	12,264	4,803	6,911	4,552	3,360	3,070	10,044
ปี 2566	ชาย	6,191	2,397	3,511	2,218	1,783	1,483	5,225
	หญิง	6,039	2,232	3,396	2,190	1,560	1,478	4,968
	รวม	12,230	4,629	6,907	4,408	3,343	2,961	10,193
ปี 2567	ชาย	5,614	2,064	2,936	1,921	1,531	1,240	4,611
	หญิง	5,145	2,005	2,720	1,858	1,446	1,213	4,399
	รวม	10,759	4,069	5,656	3,779	2,977	2,453	9,010

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

ข้อมูลอัตราเด็กแรกเกิดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2567 พบว่า อัตราเด็กแรกเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2563 มีค่าเฉลี่ยอัตราเด็กแรกเกิดอยู่ที่ร้อยละ 7.12 ก่อนจะลดลงเหลือร้อยละ 5.34 ในปี พ.ศ. 2567 โดยในปี พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดที่มีอัตราเด็กแรกเกิดสูงสุดได้แก่ จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 6.07 รองลงมาคือ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตามมาด้วย จังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 5.86 และ 5.82 ตามลำดับ ในทางตรงกันข้าม จังหวัดที่มีอัตราเด็กแรกเกิดต่ำที่สุดได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 4.36 รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 4.42 และจังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 4.86 นอกจากนี้ จังหวัดที่มีอัตราการลดลงของเด็กแรกเกิดมากที่สุดได้แก่ หนองบัวลำภู ซึ่งลดลงจากร้อยละ 7.02 ในปี พ.ศ. 2563 เหลือร้อยละ 4.86 ในปี พ.ศ. 2567 คิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 30.77

ตารางที่ 48 อัตราเด็กแรกเกิด

จังหวัด	อัตราเด็กแรกเกิด (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	7.80	7.41	6.87	6.88	6.07
มหาสารคาม	5.87	5.67	5.08	4.92	4.36
ร้อยเอ็ด	6.12	6.04	5.35	5.37	4.42
เลย	7.95	7.65	7.18	6.97	6.00
หนองคาย	7.61	7.19	6.57	6.55	5.86
หนองบัวลำภู	7.02	6.58	6.04	5.84	4.86
อุดรธานี	7.50	6.96	6.45	6.56	5.82

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

(3) ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน

ข้อมูลร้อยละของเด็กที่สูงดีสมส่วนเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ร้อยละของเด็กที่มีภาวะสูงดีสมส่วนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 ร้อยละของเด็กที่สูงดีสมส่วนอยู่ที่ 61.29 และเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.14 ในปี พ.ศ. 2567 ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดที่มีร้อยละเด็กที่สูงดีสมส่วนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 77.67 รองลงมาคือ จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 70.64 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างปี พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดเลย มีการเพิ่มขึ้นของร้อยละเด็กที่สูงดีสมส่วนมากที่สุด จาก 47.10 เป็น 58.86 รองลงมาคือ จังหวัดมหาสารคาม จาก 58.88 คิดเป็นร้อยละ 70.64

ตารางที่ 49 ร้อยละของเด็กที่สูงดีสมส่วน

จังหวัด	เด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน (หน่วย : ร้อยละ)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	66.25	73.43	74.99	70.12	67.31
มหาสารคาม	58.88	64.14	68.12	65.32	70.64
ร้อยเอ็ด	68.09	72.69	76.40	65.44	56.09
เลย	47.10	50.49	53.64	58.64	58.86
หนองคาย	67.72	71.05	73.50	74.83	77.67
หนองบัวลำภู	61.56	70.91	76.85	64.95	58.44
อุดรธานี	59.44	62.35	60.58	64.91	66.94

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

(4) อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก

อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็กระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า อัตราส่วนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 อัตราส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 23.79 และลดลงเหลือร้อยละ 21.81 ในปี พ.ศ. 2567 คิดเป็นร้อยละ 8.32 เมื่อพิจารณารายจังหวัดในปี พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดที่มีอัตราส่วนพึงพิงวัยเด็กสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 23.72 รองลงมาคือ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 22.50 และจังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 22.06 ในขณะที่ จังหวัดมหาสารคาม มีอัตราส่วนพึงพิงวัยเด็กต่ำที่สุด อยู่ที่ร้อยละ 20.60 สำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดอุดรธานี มีการลดลงของอัตราส่วนพึงพิงวัยเด็กมากที่สุด จากร้อยละ 24.19 เหลือร้อยละ 21.79 คิดเป็นร้อยละ 9.92 แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในระดับพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สัดส่วนประชากรวัยเด็กต่อประชากรวัยแรงงานลดลง

ตารางที่ 50 อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก

จังหวัด	อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก (หน่วย : ร้อยละ)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	23.23	22.80	22.40	21.91	21.35
มหาสารคาม	22.03	21.84	21.40	21.03	20.60
ร้อยเอ็ด	22.38	22.06	21.53	21.15	20.62
เลย	25.61	25.23	24.64	24.35	23.72
หนองคาย	24.29	23.79	23.44	22.67	22.06
หนองบัวลำภู	24.82	24.30	23.76	23.17	22.50
อุดรธานี	24.19	23.64	23.35	22.47	21.79

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

3.1.2 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.1.2.1 เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

(1) เด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด

ข้อมูลจำนวนเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,293 คน เมื่อพิจารณาจำนวนเด็กตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 0 – 17 ปี มีจำนวน 2,244 คน คิดเป็นร้อยละ 97.86 ของจำนวนเด็กทั้งหมด โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 1,176 คน และเพศหญิง มีจำนวน 1,068 คน กลุ่มอายุ 18 – 25 ปี มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 2.14 โดยแบ่งเป็นเพศชาย มีจำนวน 19 คน และเพศหญิง มีจำนวน 30 คน จังหวัดที่มีจำนวนเด็กในความดูแลมากที่สุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน

821 คน รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 359 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 268 คน ในขณะที่จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนเด็กในความดูแลน้อยที่สุด คือ 130 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เด็กที่อยู่ในความดูแลของบ้านพักเด็กและครอบครัวส่วนใหญ่เป็นผู้เยาว์ในกลุ่มอายุ 0 – 17 ปี และมีสัดส่วนเพศชายสูงกว่าเพศหญิงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มอายุ 18 – 25 ปี พบว่ามีจำนวนเด็กเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 51 จำนวนเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด

เด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด (หน่วย : คน)	อายุ 0 - 17 ปี		อายุ 18 - 25 ปี		รวม		รวมทั้งหมด
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ขอนแก่น	73	54	1	2	74	56	130
มหาสารคาม	119	118	1	3	120	121	241
ร้อยเอ็ด	159	102	4	3	163	105	268
เลย	120	116	2	9	122	125	247
หนองคาย	102	119	2	4	104	123	227
หนองบัวลำภู	400	415	5	1	405	416	821
อุดรธานี	203	144	4	8	207	152	359

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

(2) เด็กในครอบครัวอุปถัมภ์

ข้อมูลจำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีเด็กอุปถัมภ์รวมทั้งสิ้น 532 คน และครอบครัวอุปถัมภ์ มีจำนวน 528 ครอบครัว โดยเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2566 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ จำนวนเด็กอุปถัมภ์ เพิ่มขึ้น 87 คน คิดเป็นร้อยละ 19.55 ครอบครัวอุปถัมภ์ เพิ่มขึ้น 89 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 20.27 โดยจังหวัดที่มีจำนวนเด็กอุปถัมภ์มากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 113 คน รองลงมาคือ จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 101 คน และจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 82 คน ในขณะที่จังหวัดที่มีจำนวนเด็กอุปถัมภ์น้อยที่สุด คือ จังหวัดเลย มีจำนวน 45 คน ในส่วนของจำนวนครอบครัวอุปถัมภ์ พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนครอบครัวอุปถัมภ์มากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 111 ครอบครัว รองลงมาคือ จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 101 ครอบครัว และจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 81 ครอบครัว จังหวัดที่มีจำนวนครอบครัวอุปถัมภ์น้อยที่สุด คือ จังหวัดเลย มีจำนวน 45 ครอบครัว สำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ พบว่า จังหวัดที่มีการเพิ่มขึ้นของทั้งจำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์ในอัตราที่สูง ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนครอบครัวอุปถัมภ์สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.17 จังหวัดมหาสารคาม มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนเด็กอุปถัมภ์สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.43

ตารางที่ 52 จำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์

จำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์ (หน่วย : คน/ครอบครัว)	ปี 2566		ปี 2567	
	เด็ก	ครอบครัว	เด็ก	ครอบครัว
ขอนแก่น	78	76	113	111
มหาสารคาม	56	57	82	81
ร้อยเอ็ด	48	46	70	70
เลย	45	45	45	45
หนองคาย	97	97	101	101
หนองบัวลำภู	49	46	49	48
อุดรธานี	72	72	72	72

ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

(3) เด็กกำพร้า

จำนวนเด็กกำพร้า เปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2566 และ พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า จำนวนเด็กกำพร้า รวมทั้งสิ้น 29 คน ลดลงจากปี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีจำนวน 47 คน คิดเป็นการลดลง 18 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.30 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการลดลงของจำนวนเด็กกำพร้า โดยจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนเด็กกำพร้ามากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมา คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 7 คน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาข้อมูลพบการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายในระดับจังหวัด โดยบางจังหวัดมีจำนวนลดลงอย่างมาก

ตารางที่ 53 จำนวนเด็กกำพร้า

จังหวัด	จำนวนเด็กกำพร้า (หน่วย : คน)	
	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	11	9
มหาสารคาม	1	4
ร้อยเอ็ด	15	2
เลย	-	2
หนองคาย	3	5
หนองบัวลำภู	3	-
อุดรธานี	14	7

ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

(4) สภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุ จำแนกสภาพปัญหา 5 อันดับแรก

ข้อมูลสภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,287 ราย โดย 5 อันดับแรกของปัญหา ได้แก่ ครอบครัวยาจน มีจำนวน 481 ราย ซึ่งเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่มากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาพฤติกรรม มีจำนวน 166 ราย เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ความก้าวร้าว การไม่เชื่อฟัง หรือการใช้ความรุนแรงในเด็กและเยาวชน ตามมาด้วยปัญหายาเสพติด มีจำนวน 164 ราย ถูกกลั่นแกล้ง มีจำนวน 154 ราย และสุดท้ายคือ ต้องการที่พักอาศัยและความรุนแรงในครอบครัว มีจำนวนเท่ากันที่ 132 ราย

ตารางที่ 54 สภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุ จำแนกสภาพปัญหา 5 อันดับแรก

ลำดับ	สภาพปัญหา	จำนวน
1	ครอบครัวยาจน	481
2	ปัญหาพฤติกรรม	166
3	ปัญหายาเสพติด	164
4	ปัญหาถูกกลั่นแกล้ง	154
5	ต้องการที่พักอาศัย และปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	132

ที่มา : ฐานข้อมูลระบบรายงานสถิติรับแจ้งเหตุและสภาพปัญหาเด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

3.1.2.2 แม่วัยรุ่น/ แม่วัยรุ่นเลี้ยงเดี่ยว

(1) จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ (กบรส.)

ข้อมูลจำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ ปี พ.ศ. 2563 - 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ มีจำนวน 120 คน โดยจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้ตั้งครรภ์สูงสุด โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีจำนวนถึง 105 คน และมีจำนวนสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 60 คน รองลงมา จังหวัดขอนแก่น โดยมีจำนวนสูงสุด มีจำนวน 42 คน ในปี พ.ศ. 2564 ลดลงเหลือ 9 คน ในปี พ.ศ. 2565 ก่อนจะเพิ่มขึ้นเป็น 23 คน ในปี พ.ศ. 2566 อย่างไรก็ตาม ปี พ.ศ. 2564 เป็นปีที่หลายจังหวัดมีจำนวนผู้ตั้งครรภ์ในกลุ่มอายุนี้นับว่าสูงที่สุด หลังจากนั้นจำนวนได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2565 ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2566 โดยบางจังหวัดมีจำนวนเพิ่มขึ้น ในขณะที่บางจังหวัดลดลง

ตารางที่ 55 จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์

จังหวัด	จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ (หน่วย : คน)			
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ขอนแก่น	27	42	9	23
มหาสารคาม	6	13	4	6
ร้อยเอ็ด	17	13	5	7
เลย	10	20	6	8
หนองคาย	7	16	7	6
หนองบัวลำภู	19	17	5	4
อุดรธานี	29	105	12	60

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

(2) อัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน

ข้อมูลอัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชนระหว่างปี พ.ศ. 2564 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดที่มีอัตราการเกิดมีชีพสูงสุด คือ จังหวัดขอนแก่น อยู่ที่ 1.05 ต่อประชากรพันคน ขณะที่จังหวัดที่มีอัตราต่ำสุด คือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ที่ 0.24 ต่อประชากรพันคน สำหรับอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุระหว่าง 15–19 ปี พบว่า จังหวัดที่มีอัตราสูงสุด คือ จังหวัดเลย อยู่ที่ 26.34 ต่อพันคน ขณะที่จังหวัดที่มีอัตราต่ำสุด คือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ที่ 14.10 ต่อพันคน เมื่อพิจารณาแนวโน้มในภาพรวม พบว่า อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลุ่มอายุ 15–19 ปี มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตาม อัตราการตั้งครรภ์ในกลุ่มอายุ 10–14 ปี ในบางจังหวัดยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับความใส่ใจและดำเนินมาตรการเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 56 อัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน

จังหวัด	เด็กเกิดมีชีพจากมารดา 10-14 ปี (หน่วย : ต่อพันคน)				อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี (หน่วย : ต่อพันคน)			
	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	0.82	0.45	0.35	1.05	45.85	16.01	24.86	19.63
มหาสารคาม	0.28	0.47	0.19	0.24	26.97	11.38	21.18	14.10
ร้อยเอ็ด	0.48	0.31	0.28	0.62	39.17	14.60	22.77	14.96
เลย	0.71	0.61	0.68	0.86	58.18	25.56	35.06	26.34
หนองคาย	0.62	0.31	0.86	0.91	45.66	17.48	28.12	17.67
หนองบัวลำภู	0.42	0.43	0.51	0.84	66.87	20.47	32.71	18.95
อุดรธานี	0.43	0.45	0.49	0.55	37.28	17.72	41.20	18.36
0	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

(3) ร้อยละการตั้งครรรค์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี

ข้อมูลร้อยละการตั้งครรรค์ซ้ำของสตรีที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า แนวโน้มในปีล่าสุด พ.ศ. 2567 มีอัตราการตั้งครรรค์ซ้ำมีทิศทางลดลงในทุกจังหวัด เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2566 ซึ่งสะท้อนถึงผลของการดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างเป็นระบบ โดยจังหวัดขอนแก่น มีแนวโน้มการตั้งครรรค์ซ้ำน้อยลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจากร้อยละ 14.32 ในปี พ.ศ. 2563 เหลือร้อยละ 12.04 ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดมหาสารคาม พบความผันผวนสูง โดยอัตราลดลงต่ำสุดในปีพ.ศ. 2565 อยู่ที่ร้อยละ 10.68 ก่อนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2566 เป็นร้อยละ 14.60 และลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2567 เหลือเพียงร้อยละ 9.56 จังหวัดร้อยเอ็ด มีอัตราการตั้งครรรค์ซ้ำสูงสุดในปี พ.ศ. 2564 ที่ร้อยละ 14.81 และมีแนวโน้มลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 10.50 ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดเลยเคยมีอัตราสูงถึงร้อยละ 19.01 ในปี พ.ศ. 2564 แต่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จนเหลือร้อยละ 14.04 ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดหนองคาย มีลักษณะผันผวนชัดเจน โดยอัตราต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 9.22 ในปี พ.ศ. 2564 และสูงสุดที่ร้อยละ 15.52 ในปี พ.ศ. 2565 ก่อนจะลดลงอย่างเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2567 เหลือเพียงร้อยละ 7.73 ซึ่งนับเป็นค่าต่ำที่สุด จังหวัดหนองบัวลำภู มีอัตราการตั้งครรรค์ซ้ำสูงที่สุดเกือบทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2565 และ 2566 ที่มีค่าสูงถึงร้อยละ 19.49 และ 19.46 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2567 มีการลดลงเหลือร้อยละ 11.40 จังหวัดอุดรธานี มีอัตราการตั้งครรรค์ซ้ำที่ค่อนข้างคงที่และอยู่ในระดับต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆ โดยอยู่ในช่วงร้อยละ 10.31 – 11.89 ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 57 ร้อยละการตั้งครรรค์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี

จังหวัด	หญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี ตั้งครรรค์ซ้ำ (หน่วย : ร้อยละ)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	14.32	12.85	13.39	13.98	12.04
มหาสารคาม	11.66	11.19	10.68	14.60	9.56
ร้อยเอ็ด	12.23	14.81	12.50	14.00	10.50
เลย	15.54	19.01	14.55	14.55	14.04
หนองคาย	14.49	9.22	15.52	10.96	7.73
หนองบัวลำภู	17.02	13.73	19.49	19.46	11.40
อุดรธานี	11.21	11.89	11.55	11.76	10.31

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

(4) แม่่วยไสและแม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ข้อมูลจำนวนแม่่วยเดี่ยวและแม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า แม่่วยไส มีจำนวนลงทะเบียนมากที่สุด รวมทั้งสิ้น 42,927 ราย จังหวัดที่มีจำนวนแม่่วยไสลงทะเบียนมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 9,132 ราย รองลงมา คือ แม่่วยเดี่ยว มีจำนวนลงทะเบียน 16,408 ราย จังหวัดที่มีจำนวนแม่่วยเดี่ยวลงทะเบียนมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 3,443 ราย และแม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยว มีจำนวนลงทะเบียน รวมทั้งสิ้น 3,995 ราย โดยจังหวัดที่มีจำนวนแม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยวลงทะเบียนมากที่สุด คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 920 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า 7 จังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 มีจำนวนผู้ลงทะเบียนและผู้ได้รับสิทธิในกลุ่มแม่่วยเดี่ยว แม่่วยไส และแม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยวในระดับที่สูง โดยกลุ่มแม่่วยไสในแต่ละจังหวัดถือเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น

ตารางที่ 58 แม่่วยไสและแม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

เงินอุดหนุน (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
แม่เลี้ยงเดี่ยว	ลงทะเบียน	3,714	1,051	2,903	2,053	1,175	1,779	4,939
	ได้รับสิทธิ	2,251	727	1,792	907	717	975	2,507
	ได้รับเงิน	2,247	727	1,790	906	717	974	2,504
แม่่วยไส	ลงทะเบียน	9,282	4,998	6,730	4,271	3,572	3,878	9,535
	ได้รับสิทธิ	5,213	2,581	3,761	2,448	2,118	2,269	5,562
	ได้รับเงิน	5,204	2,578	3,756	2,447	2,116	2,269	5,555
แม่่วยไสเลี้ยงเดี่ยว	ลงทะเบียน	595	180	410	269	202	246	762
	ได้รับสิทธิ	451	138	309	168	140	175	514
	ได้รับเงิน	451	138	308	168	140	175	513

ที่มา : กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

3.1.2.3 พฤติกรรมเด็กและเยาวชน

(1) จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ

ข้อมูลจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2564 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนนักคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจฯ มีจำนวนลดลงทั้งสิ้น 329 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.41 โดยปี พ.ศ. 2567 จังหวัดขอนแก่นมีนักคดีเด็กและเยาวชนเข้าสถานพินิจมากที่สุด จำนวน 314 คน รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 259 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 134 คน และจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 14 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า ในทุกจังหวัดและทุกปี เพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิงอยู่จำนวนมาก

ตารางที่ 59 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ

คดีเด็กและเยาวชน (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2564	ชาย	458	201	190	183	155	124	386
	หญิง	45	20	10	13	15	11	31
	รวม	503	221	200	196	170	135	417
ปี 2565	ชาย	381	153	179	133	135	112	290
	หญิง	28	12	12	20	14	4	30
	รวม	409	165	191	153	149	116	320
ปี 2566	ชาย	264	163	189	95	141	102	170
	หญิง	37	11	21	11	13	7	14
	รวม	301	174	210	106	154	109	184
ปี 2567	ชาย	312	202	242	116	73	123	326
	หญิง	42	10	17	31	12	11	24
	รวม	354	212	259	147	85	134	350

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2567)

(2) จำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน

ข้อมูลจำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 26 คดี จังหวัดที่มีจำนวนคดีสูงสุด คือ จังหวัดหนองคายสูงสุด จำนวน 10 คดี จังหวัดที่มีจำนวนคดีลดลงชัดเจน ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง จากปี พ.ศ. 2565 ถึง 2567

ตารางที่ 60 จำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน

จังหวัด	จำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน (หน่วย : คน)		
	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	21	4	3
มหาสารคาม	3	1	1
ร้อยเอ็ด	21	8	3
เลย	11	5	1
หนองคาย	8	5	10
หนองบัวลำภู	5	1	1
อุดรธานี	63	3	6

ที่มา : กรมคุมประพฤติ (2567)

(3) เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 133 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนสูงสุดคือ จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 34 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 31 คนตามด้วย จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 30 คน ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนต่ำสุดคือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 3 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 7 คน โดยพฤติกรรมไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ ปัญหาอื่น มีจำนวน 112 คน พฤติกรรมทางเพศ มีจำนวน 8 คน ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/สูบบุหรี่/ผิดกฎหมายอื่นๆ มีจำนวน 4 คน ยาเสพติด เช่น ยาบ้า กัญชา เป็นต้น มีจำนวน 4 คน ลักขโมย/กระทำความผิดทรัพย์สินผู้อื่นจำนวน 3 คน พฤติกรรม/ท่าทางสถาบันกิตติคุณ/ทำร้ายร่างกาย มีจำนวน 2 คน

ตารางที่ 61 เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำแนกตามประเภท

เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	-
รวมทั้งหมด	30	15	7	13	34	3	31	-
ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่และติดสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า กัญชา เป็นต้น	2	2	2	4	3	-	3	-
มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน	1	1	-	-	1	-	4	-
ติดเกมส์ และเล่นการพนันต่างๆ	-	1	-	-	-	-	-	-
มีพฤติกรรมทางเพศ	1	-	-	1	-	-	2	-
อื่นๆ	26	11	5	8	30	3	22	-

ที่มา. ระบบ CPIS กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

3.1.3 เครือข่าย/ สวัสดิการด้านเด็กและเยาวชน

(1) เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน

จำนวนเด็กและครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจนในเขตรับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีเด็กได้รับเงินสงเคราะห์มากที่สุดในปี พ.ศ.2567 คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 1,946 คน รองลงมา คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 1,666 คน และจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 1,534 คน จังหวัดที่มีจำนวนน้อยสุดในปี พ.ศ.2567 คือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 1,072 คน อย่างไรก็ตามจำนวนครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์มีจำนวนลดลงทุกจังหวัด โดยจังหวัดอุดรธานีมีครอบครัวได้รับเงินมากที่สุดในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน 1,081 ครอบครัว ตามด้วยจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 1,065 ครอบครัว ครอบครัวที่ได้รับเงินน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2567 คือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 531 ครอบครัว

ตารางที่ 62 จำนวนเด็กและครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน

จังหวัด	จำนวนเด็ก		จำนวนครอบครัว	
	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	2,210	1,534	1,437	938
มหาสารคาม	2,285	1,372	1,757	1,013
ร้อยเอ็ด	2,676	1,566	1,975	1,156
เลย	1,956	1,016	1,479	639
หนองคาย	1,531	1,017	1,156	697
หนองบัวลำภู	1,790	1,033	1,361	531
อุดรธานี	2,726	1,946	2,087	1,369

ที่มา : ข้อมูลสวัสดิการการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

(2) สภาเด็กและเยาวชน

ข้อมูลสภาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 488 แห่ง จังหวัดที่มีสภาเด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 118 แห่ง ตามด้วยจังหวัดเลย มีจำนวน 100 แห่ง และจังหวัดที่มีสภาเด็กและเยาวชนน้อยที่สุด คือจังหวัดหนองคาย มีจำนวน หนองคาย มีจำนวน 21 แห่ง

ตารางที่ 63 สภาเด็กและเยาวชน

จังหวัด	สภาเด็กและเยาวชน (หน่วย : แห่ง)
ขอนแก่น	118
มหาสารคาม	51
ร้อยเอ็ด	77
เลย	100
หนองคาย	21
หนองบัวลำภู	50
อุดรธานี	71

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

(3) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ข้อมูลเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนโดยรวมในภาพรวมของจังหวัดแทบทุกจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยจังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีเด็กได้รับเงินอุดหนุนมากที่สุด มีจำนวน 44,238 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 24,428 คน และจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 22,715 คน ในขณะที่จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดที่มีจำนวนเด็กได้รับเงินอุดหนุนน้อยที่สุด และยังมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในปี 2567

ตารางที่ 64 เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	0
ปี 2566	ผู้ลงทะเบียน (ชาย)	46,530	26,779	36,319	20,043	14,887	16,234	44,168	-
	ผู้ลงทะเบียน (หญิง)	43,481	25,026	34,929	19,061	14,247	15,531	41,713	-
	ผู้ลงทะเบียน (รวม)	90,011	51,805	71,248	39,104	29,134	31,765	85,881	-
	ผู้ได้รับเงินอุดหนุน	59,543	34,418	47,532	25,320	19,586	21,018	56,893	-
	สัดส่วนผู้ได้รับเงินอุดหนุน	66.15	66.44	66.71	64.75	67.23	66.17	66.25	-
ปี 2567	ผู้ลงทะเบียน (ชาย)	48,778	27,990	38,772	21,269	15,858	17,240	46,653	-
	ผู้ลงทะเบียน (หญิง)	58,348	33,031	45,446	24,443	18,898	20,161	55,218	-
	ผู้ลงทะเบียน (รวม)	107,126	61,021	84,218	45,712	34,756	37,401	101,871	-
	ผู้ได้รับเงินอุดหนุน	58,348	33,031	45,446	24,443	18,898	20,161	55,218	-
	สัดส่วนผู้ได้รับเงินอุดหนุน	57.80	57.11	57.37	56.02	58.07	57.22	57.51	-

ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

*ร้อยละของผู้ได้รับเงินอุดหนุนต่อจำนวนผู้ลงทะเบียน

(4) จำนวนศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

ข้อมูลศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 จำนวนศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในเกือบทุกจังหวัดมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 605 ศูนย์ และปี พ.ศ. 2567 รวมทั้งสิ้น 799 ศูนย์ จังหวัดที่มีศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 202 แห่ง รองลงมา ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 144 และจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 142 แห่ง เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 หลายจังหวัดมีการจัดตั้งศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอุดรธานี สะท้อนถึงความตระหนักและความสำคัญในการขยายการให้ความคุ้มครองเด็กในชุมชน

ตารางที่ 65 ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

จังหวัด	ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก (หน่วย : แห่ง)	
	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	73	144
มหาสารคาม	55	142
ร้อยเอ็ด	202	202
เลย	100	100
หนองคาย	67	67
หนองบัวลำภู	67	67
อุดรธานี	41	77

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2567)

3.2 ด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

3.2.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

(1) สัดส่วนประชากรเพศหญิง จำแนกกลุ่มอายุ

ข้อมูลสัดส่วนประชากรเพศหญิงจำแนกกลุ่มอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนประชากรเพศหญิง รวมทั้งสิ้น 3,638,487 คน กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดในทุกจังหวัด คือ กลุ่มอายุ 26 - 59 ปี มีจำนวน 1,870,226 คน ซึ่งสอดคล้องกับการเป็นกลุ่มวัยแรงงานหลัก รองลงมา คือ กลุ่ม 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 801,050 คน ตามด้วยกลุ่ม 0 - 17 ปี มีจำนวน 610,637 คน และกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่ม 18 - 25 ปี มีจำนวน 338,883 คน และอื่นๆ มีจำนวน 16,704 คน ตามลำดับ โดยจังหวัดที่มีประชากรเพศหญิงรวมมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 904,082 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 786,660 คน และจังหวัดที่มีประชากรเพศหญิงรวมน้อยที่สุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 253,517 คน

ข้อมูลสัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมดใน 7 จังหวัด พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีสัดส่วนประชากรเพศหญิงสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.01 รองลงมาคือ จังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 50.94 และจังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 50.62 ในขณะที่จังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรเพศหญิงต่ำที่สุด คือ จังหวัดเลย ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 50.04 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า สัดส่วนประชากรเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 50 เล็กน้อย สะท้อนให้เห็นว่าจำนวนประชากรเพศหญิงมีมากกว่าประชากรเพศชายเพียงเล็กน้อยในพื้นที่ดังกล่าว

ตารางที่ 66 สัดส่วนประชากรเพศหญิงจำแนกกลุ่มอายุ

จังหวัด	จำนวนประชากรเพศหญิง (หน่วย : คน)					
	0 - 17 ปี	18 - 25 ปี	26 - 59 ปี	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	รวม
ขอนแก่น	147,156	81,796	464,500	208,336	2,294	904,082
มหาสารคาม	75,536	46,321	242,409	108,756	684	473,706
ร้อยเอ็ด	104,379	57,162	334,999	147,787	1,367	645,694
เลย	56,783	29,034	156,598	70,974	2,927	316,316
หนองคาย	44,412	25,294	131,249	54,479	3,078	258,512
หนองบัวลำภู	45,572	24,804	131,388	51,334	419	253,517
อุดรธานี	136,799	77,368	409,083	159,384	4,026	786,660
0	-	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 67 สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด

สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด (หน่วย : คน/ร้อยละ)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	0
ประชากรรวม	1,772,381	929,952	1,275,519	632,187	511,706	504,379	1,552,135	-
ประชากรเพศหญิง	904,082	473,706	645,694	316,316	258,512	253,517	786,660	-
สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด	51.01	50.94	50.62	50.04	50.52	50.26	50.68	-

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

(2) ครอบครัวยุคใหม่ที่ยังมีบุตร สมรส หย่าร้าง และอัตราการหย่าร้าง

ข้อมูลจำนวนการจดทะเบียนหย่า จำนวนการจดทะเบียนสมรส และอัตราการหย่าร้าง ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนการจดทะเบียนสมรส รวมทั้งสิ้น 14,345 ราย เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 11,568 ราย คิดเป็น อัตราการเพิ่มขึ้น 24.01 ในขณะเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนการจดทะเบียนหย่า มีจำนวน 24,432 ราย และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2565 เป็น 31,294 ราย ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และลดลงต่อมา

อัตราการหย่าร้างมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีล่าสุด (ปี พ.ศ. 2566-2567) จังหวัดที่มีอัตราการหย่าร้างสูงมากที่สุด คือ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 67.88 ซึ่งเป็นค่าที่สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 64.88 จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 63.32 จังหวัดอุดรธานี คิดเป็น ร้อยละ 62.94 จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 61.89 จังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 58.87 และจังหวัด มหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 56.74 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม พบว่า อัตราการหย่าร้างมีทิศทางที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา และทวีความรุนแรงขึ้นในปี พ.ศ. 2566 - 2567

ตารางที่ 68 ครอบครัวยุติการสมรส หย่าร้าง และอัตราการหย่าร้าง

อัตราการหย่าร้างต่อการสมรส		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	จดทะเบียนหย่า	6,461	3,181	3,981	2,646	1,551	1,634	4,978
	จดทะเบียนสมรส	3,128	1,361	1,853	1,155	843	747	2,481
	อัตราการหย่าร้าง	48.41	42.79	46.55	43.65	54.35	45.72	49.84
ปี 2564	จดทะเบียนหย่า	6,238	3,018	3,796	2,294	1,593	1,533	4,818
	จดทะเบียนสมรส	2,951	1,343	1,696	1,175	811	720	2,496
	อัตราการหย่าร้าง	47.31	44.50	44.68	51.22	50.91	46.97	51.81
ปี 2565	จดทะเบียนหย่า	7,884	4,400	5,480	2,883	2,315	2,081	6,251
	จดทะเบียนสมรส	3,693	1,560	2,120	1,452	1,034	944	3,201
	อัตราการหย่าร้าง	46.84	35.45	38.69	50.36	44.67	45.36	51.21
ปี 2566	จดทะเบียนหย่า	6,594	3,126	4,031	2,504	1,872	1,733	5,455
	จดทะเบียนสมรส	3,922	1,709	2,235	1,411	1,034	915	3,329
	อัตราการหย่าร้าง	59.48	54.67	55.45	56.35	55.24	52.80	61.03
ปี 2567	จดทะเบียนหย่า	6,142	2,848	3,477	2,142	1,660	1,522	5,275
	จดทะเบียนสมรส	3,889	1,616	2,047	1,454	1,077	942	3,320
	อัตราการหย่าร้าง	63.32	56.74	58.87	67.88	64.88	61.89	62.94

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

(3) ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง

ข้อมูลค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งในภาพรวมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งในภาพรวมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ร้อยละ 75.73 รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 75.69 และจังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 74.47

ตารางที่ 69 ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ประจำปี 2566

ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งในภาพรวม (หน่วย : ร้อยละ)		
จังหวัด	จำนวนครอบครัวที่สำรวจ	ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งในภาพรวม
ขอนแก่น	750	71.04
มหาสารคาม	750	72.95
ร้อยเอ็ด	750	75.73
เลย	750	68.84
หนองคาย	750	71.95
หนองบัวลำภู	750	74.47
อุดรธานี	750	75.69

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

ข้อมูลร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ครอบครัวเข้มแข็ง หมายถึง ครอบครัวที่มีความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการเลี้ยงดูสมาชิก ในครอบครัวอย่างเหมาะสม โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนครอบครัวเข้มแข็งสูงสุด คือ จังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วน ครอบครัวเข้มแข็งสูงถึง 43.33 รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีสัดส่วนอยู่ที่ 39.33 ครอบครัวเสี่ยง คือ ครอบครัวที่มีแนวโน้มเผชิญปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความสัมพันธ์ หรือการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ โดยพบว่า จังหวัดเลย มีสัดส่วนครอบครัวเสี่ยงสูงสุด ที่ 32.27 ตามมาด้วย จังหวัดขอนแก่น ที่มีสัดส่วนครอบครัวเสี่ยงอยู่ที่ 28.53 ครอบครัวทั่วไป คือ ครอบครัว ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเข้มแข็งหรือกลุ่มเสี่ยง โดยมีลักษณะความมั่นคงในระดับปานกลาง ไม่ได้มีปัญหาเด่นชัด แต่ก็ยังไม่แข็งแรงในระดับสูง โดยพบว่า จังหวัดมหาสารคาม มีสัดส่วนครอบครัวทั่วไปสูงที่สุดที่ 66.27 รองลงมาคือ จังหวัดหนองบัวลำภู ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ 66.00

ตารางที่ 70 ร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในภาพรวม

ร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในภาพรวม (หน่วย : ร้อยละ)			
จังหวัด	ครอบครัวเสี่ยง	ครอบครัวทั่วไป	ครอบครัวเข้มแข็ง
ขอนแก่น	28.53	46.13	25.33
มหาสารคาม	15.33	66.27	18.40
ร้อยเอ็ด	16.00	44.67	39.33
เลย	32.27	44.93	22.80
หนองคาย	18.53	57.20	24.27
หนองบัวลำภู	9.33	66.00	24.67
อุดรธานี	15.73	40.93	43.33

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

ข้อมูลดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ด้านสัมพันธภาพสูงสุด คือ จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 80.52 ด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว สูงสุด คือ จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 78.90 ด้านการพึ่งตนเอง/ความพอเพียงทางเศรษฐกิจสูงสุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 67.43 ด้านสุขภาพครอบครัวสูงสุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 76.79 ด้านเทคโนโลยี สื่อสาร และการเรียนรู้สูงสุด คือ ร้อยเอ็ด ร้อยละ 74.79 ด้านทุนทางสังคมสูงสุด คือ จังหวัด ร้อยเอ็ด ร้อยละ 78.31 ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวในภาวะยากลำบากสูงสุด คือ จังหวัด อุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 75.13 อย่างไรก็ตาม ด้านสัมพันธภาพและด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว

ทั้งสองด้านนี้มีค่าเฉลี่ยเกิน 75 ในหลายจังหวัด แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนและเหมาะสม

ตารางที่ 71 ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งด้านต่างๆ

ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งด้านต่างๆ (หน่วย : ร้อยละ)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	0
ด้านสัมพันธภาพ	75.03	77.21	79.94	72.30	76.47	80.20	80.52	-
ด้านการทับทบทวนหน้าที่ของครอบครัว	74.18	75.99	78.59	70.62	74.40	77.63	78.90	-
ด้านการพึ่งตนเอง ความพอเพียงทางด้านเศรษฐกิจ	64.49	65.31	67.43	63.69	65.42	66.55	66.97	-
ด้านสุขภาพครอบครัว	70.95	73.88	76.79	70.48	72.38	76.72	76.74	-
ด้านเทคโนโลยีสื่อสารและการเรียนรู้	70.19	72.06	74.79	65.45	71.03	72.54	74.40	-
ด้านทุนทางสังคม	72.78	74.61	78.31	70.89	72.90	75.07	77.16	-
ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก/วิกฤติ	69.69	71.61	74.27	68.45	71.05	72.54	75.13	-

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

3.2.2 ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

(1) จำนวนผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ข้อมูลจำนวนผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ปี พ.ศ. 2566 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 219 คน และปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน 151 คน ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นเพศชาย มีจำนวน 31 คน เพศหญิง มีจำนวน 119 คน โดยจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้ถูกระทำสูงที่สุดทั้งสองปี แต่ก็มีการลดลงในปี พ.ศ. 2567 ที่น่าสนใจ คือ จำนวนผู้ชายที่ถูกกระทำในจังหวัดอุดรธานีเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2567 และจังหวัดที่มีจำนวนผู้ถูกระทำต่ำสุดปี พ.ศ. 2567 คือ จังหวัดหนองบัวลำภู อย่างไรก็ตาม พบว่า ผู้หญิงยังคงเป็นกลุ่มหลักที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวอย่างชัดเจน

ตารางที่ 72 จำนวนผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	
ปี 2566	ชาย	3	1	7	3	13	2	10
	หญิง	17	32	29	26	26	11	39
	ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	20	33	36	29	39	13	49
ปี 2567	ชาย	1	1	6	2	3	2	16
	หญิง	20	17	16	16	22	6	22
	ไม่ระบุ	-	-	1	-	-	-	-
	รวม	21	18	23	18	25	8	38

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2567)

หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

(2) ประเภทความรุนแรง

ข้อมูลผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว แบ่งตามด้านต่างๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า พบว่า ความรุนแรงด้านร่างกาย เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นมากที่สุดในเกือบทุกจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัด

ขอนแก่น ซึ่งมีสัดส่วนของผู้ถูกระทำ ความรุนแรงด้านร่างกายสูง คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 77.78 และจังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 70.00 นอกจากนี้ ความรุนแรงด้านจิตใจ พบว่า จังหวัดเลยมีสัดส่วนผู้ถูกระทำ ความรุนแรงทางจิตใจสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามด้วยจังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 44.00 และจังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 43.90 ในด้าน ความรุนแรงด้านเพศ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 3.57 และจังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 2.13 ขณะที่ ความรุนแรงด้านสังคม จังหวัดอุดรธานีมีสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 8.51 และจังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 2.44 ที่น่ากังวลอย่างยิ่ง คือ ความรุนแรงที่ส่งผลให้ผู้ถูกระทำ เสียชีวิต โดยจังหวัดที่พบสัดส่วนการเสียชีวิตสูง ที่สุด คือ จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 15.00 รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 4.76 และ จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ซึ่งสะท้อนถึง ความรุนแรงในระดับรุนแรงขั้นวิกฤตที่ไม่ควรมองข้าม

ตารางที่ 73 ร้อยละผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแบ่งตามด้านต่างๆ

ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแบ่งตามด้านต่างๆ (หน่วย : ร้อยละ)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ด้านร่างกาย	85.71	70.00	51.22	46.43	40.00	77.78	63.83
ด้านเพศ	-	-	-	3.57	12.00	-	2.13
ด้านจิตใจ	9.52	15.00	43.90	50.00	44.00	22.22	23.40
ทางสังคม - ละเลย หรือทอดทิ้ง	-	-	2.44	-	-	-	8.51
เสียชีวิต	4.76	15.00	2.44	-	4.00	-	2.13

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2567)

หมายเหตุ: เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

(3) ช่วงอายุผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

ข้อมูลผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว แบ่งตามช่วงอายุในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า วัยผู้ใหญ่มีความเสี่ยงต่อการถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด โดยวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 19-35 ปี) มีจำนวนผู้ถูกระทำทั้งสิ้น 41 คน และวัยกลางคน (อายุ 36-59 ปี) มีจำนวน 50 คน คิดเป็น มากกว่าร้อยละ 60 ของผู้ถูกระทำทั้งหมด ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น ความเครียดสะสมจาก ภาระหน้าที่ในครอบครัว ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือปัญหาความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนที่ส่งผลกระทบ โดยตรงต่อคนในวัยนี้ ในขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 ของผู้ถูกระทำทั้งหมด อาจสะท้อนถึงปัญหาความรุนแรงที่อาจแฝงอยู่ภายในครอบครัวในรูปแบบ ของการละเลย เพิกเฉย หรือแม้แต่การทำร้ายทางร่างกาย โดยเฉพาะในจังหวัดอุดรธานี ที่มีผู้สูงอายุถูกระทำ มากที่สุด คือ 12 คน แม้กลุ่มเด็กและเยาวชนจะมีสัดส่วนผู้ถูกระทำ ความรุนแรงน้อยกว่ากลุ่มวัยผู้ใหญ่ แต่ยังคงพบจำนวนผู้ถูกระทำในช่วงอายุ แรกเกิดถึง 18 ปี รวมทั้งสิ้น 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 โดยเฉพาะเด็กตอนกลาง (อายุ 7-12 ปี) มีจำนวน 13 คน

ตารางที่ 74 ช่วงอายุผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำแนกอายุ (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
วัยเด็กเล็กแรกเกิด - 6 ปี	1	1	-	1	-	-	2
วัยเด็กตอนกลาง 7 - 12 ปี	-	1	1	-	5	1	5
วัยรุ่น 13 - 18 ปี	1	-	2	1	3	-	1
ผู้ใหญ่ตอนต้น 19 - 35 ปี	9	5	8	6	7	1	5
วัยกลางคน 36 - 59 ปี	7	6	7	6	8	3	13
วัยชรา 60 ปีขึ้นไป	3	5	5	4	2	3	12

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2567)

หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

(4) สาเหตุการทำความรุนแรง

ข้อมูลสาเหตุการทำความรุนแรงในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า สาเหตุหลัก 3 อันดับแรก ได้แก่ ยาเสพติด มีจำนวน 78 คน โดยยาเสพติดเป็นสาเหตุที่ถูกรายงานในจำนวนที่ค่อนข้างสูงในหลายจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 25 คน และยังพบมากใน ร้อยเอ็ด มีจำนวน 13 คน จังหวัดเลย มีจำนวน 10 คน และ หนองคาย มีจำนวน 10 คน บันดาลโทสะ มีจำนวน 65 คน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุสำคัญที่พบได้บ่อย โดยมีจำนวนสูงในจังหวัดเลย มีจำนวน 18 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 17 คน และหึงหวง มีจำนวน 27 คน โดยจังหวัดที่มีการรายงานความรุนแรงมากที่สุด คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 57 คน รองลงมาคือ จังหวัดเลย มีจำนวน 53 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 51 คน

ตารางที่ 75 ประเภทสาเหตุการทำความรุนแรง

ประเภทสาเหตุการทำความรุนแรง (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
สุรา	11	11	13	9	9	2	14
ยาเสพติด	9	5	13	10	10	6	25
รู้สึกมีอำนาจเหนือกว่า	2	-	7	12	2	-	1
บันดาลโทสะ	1	3	17	18	1	-	11
หึงหวง	4	6	8	6	1	-	6
หย่าร้าง	-	3	1	1	-	1	-
ปัญหาสุขภาพกาย	-	-	3	-	-	1	3
ปัญหาสุขภาพจิต	1	-	4	12	2	1	7
ติดการพนัน	-	-	1	-	-	-	1
ความเครียดทางเศรษฐกิจ	-	-	-	10	2	-	4
แสดงออกแตกต่าง/อัตลักษณ์ไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิด	-	-	1	-	-	-	-

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2567)

หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

3.2.3 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.2.3.1 สตริกกลุ่มเปราะบาง

(1) อัตราการว่างงานในสตรี

อัตราการว่างงานในสตรี ปี พ.ศ. 2566 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้ว่างงานเพศหญิงสูงสุด มีจำนวน 3,470 คน และอัตราการว่างงานที่ 1.10 รองลงมา คือ จังหวัดหนองคาย มีจำนวนผู้ว่างงานเพศหญิง 988 คน และอัตราการว่างงาน 1.05 จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนผู้ว่างงานเพศหญิง 469 คน และอัตราการว่างงาน อยู่ที่ 0.46 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2566 และ พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้ว่างงานเพศหญิงลดลงจาก 3,633 คน เหลือ 3,470 คน และอัตราการว่างงานในสตรีลดลงจาก 1.31 เป็น 1.10 จังหวัดหนองคาย มีจำนวนผู้ว่างงานเพศหญิงเพิ่มขึ้นจาก 778 คน เป็น 988 คน และอัตราการว่างงานในสตรีเพิ่มขึ้นจาก 0.75 เป็น 1.05 และจังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนผู้ว่างงานเพศหญิงลดลงจาก 614 คน เหลือ 469 คน และอัตราการว่างงานในสตรีลดลงเล็กน้อยจาก 0.50 เป็น 0.46

ตารางที่ 76 อัตราการว่างงานในสตรี

จังหวัด	อัตราการว่างงานในสตรี			
	ปี 2566		ปี 2567	
	จำนวนผู้ว่างงาน เพศหญิง	อัตราการว่างงานในสตรี	จำนวนผู้ว่างงาน เพศหญิง	อัตราการว่างงานในสตรี
ขอนแก่น	1,174	0.26	-	-
มหาสารคาม	181	0.10	-	-
ร้อยเอ็ด	2,400	0.92	-	-
เลย	-	-	-	-
หนองคาย	778	0.75	988	1.05
หนองบัวลำภู	614	0.50	469	0.46
อุดรธานี	3,633	1.31	3,470	1.10

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

(2) ลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง

ข้อมูลจำนวนลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างในช่วงระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า แนวโน้มการเลิกจ้างมีความผันผวน โดยในปี พ.ศ. 2563 พบจำนวนการเลิกจ้างรวมสูงสุดอยู่ที่ 242 คน นับเป็นจำนวนสูงที่สุดก่อนที่จะลดลงในปีถัดมา ในปี พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา แนวโน้มการเลิกจ้างได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอีกครั้ง โดยมีจำนวนผู้ถูกเลิกจ้าง 173 คน และในปี พ.ศ. 2567 จำนวนผู้ถูกเลิกจ้างพุ่งขึ้นสูงสุดถึง 245 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า ลูกจ้างเพศหญิงมีจำนวนการถูกเลิกจ้างสูงกว่าเพศชาย โดยมีจำนวนอยู่ที่ 134 คน และ 111 คน ตามลำดับ โดยจังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนการเลิกจ้างสูงที่สุดอย่างต่อเนื่องเกือบทุกปี

ตารางที่ 77 จำนวนลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง

การถูกเลิกจ้าง (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	ชาย	128	19	14	4	10	2	57
	หญิง	114	14	10	4	4	3	30
	รวม	242	33	24	8	14	5	87
ปี 2564	ชาย	68	13	12	8	12	2	53
	หญิง	39	16	12	5	12	1	22
	รวม	107	29	24	13	24	3	75
ปี 2565	ชาย	85	15	12	3	57	9	99
	หญิง	27	5	19	3	6	1	27
	รวม	112	20	31	6	63	10	126
ปี 2566	ชาย	95	7	30	17	6	13	27
	หญิง	78	12	29	14	13	15	21
	รวม	173	19	59	31	19	28	48
ปี 2567	ชาย	111	8	17	12	11	4	29
	หญิง	134	9	12	9	11	3	37
	รวม	245	17	29	21	22	7	66

ที่มา : กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2567)

สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีหลายจังหวัดมีสัดส่วนการเลิกจ้างลูกจ้างสตรีสูงขึ้น โดยจังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วนเลิกจ้างสตรี สูงสุดเป็นอันดับ 1 มีจำนวน 66 คน สูงถึง 56.06 รองลงมา คือจังหวัดขอนแก่น เป็นอันดับ 2 มีจำนวน 64 คน สูงถึง 54.69 เป็นสัดส่วนผู้หญิงถูกเลิกจ้างมากกว่าผู้ชายเช่นกัน

ตารางที่ 78 สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง

จังหวัด	สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง (หน่วย : ร้อยละ)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	47.11	36.45	24.11	45.09	54.69
มหาสารคาม	42.42	55.17	25.00	63.16	52.94
ร้อยเอ็ด	41.67	50.00	61.29	49.15	41.38
เลย	50.00	38.46	50.00	45.16	42.86
หนองคาย	28.57	50.00	9.52	68.42	50.00
หนองบัวลำภู	60.00	33.33	10.00	53.57	42.86
อุดรธานี	34.48	29.33	21.43	43.75	56.06

ที่มา : กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2567)

3.2.3.2 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

(1) จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบของหญิงและชาย

ข้อมูลจำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า แรงงานนอกระบบ หมายถึงผู้ที่ทำงานโดยไม่มีสัญญาจ้างหรือหลักประกันสังคม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,575,877 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานนอกระบบสูงที่สุดคือ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจนอยู่ที่ 701,344 คน ในปี พ.ศ. 2566 รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุดรธานี ส่วนแรงงานในระบบ หมายถึงผู้อยู่ใต้การจ้างงานที่มีหลักประกันทางสังคม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 772,783 คน โดยจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนแรงงานในระบบสูงที่สุดที่ 259,862 คน แต่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งเคยมีมากกว่า 300,000 คน จังหวัดอุดรธานี เป็นอันดับสอง แต่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนแรงงานในระบบลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 107,857 คน ในปี พ.ศ. 2563 เหลือเพียง 86,336 คน ในปี พ.ศ. 2566 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบแรงงานในระบบและนอกระบบ พบว่า ทุกจังหวัดมีจำนวนแรงงานนอกระบบสูงกว่าแรงงานในระบบ โดยเฉลี่ยประมาณ 2-4 เท่า สะท้อนถึงโครงสร้างแรงงานที่ยังมีความเปราะบาง

ตารางที่ 79 จำนวนแรงงานในระบบ

จำนวนแรงงานนอกระบบ (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	ชาย	302,416	143,011	196,694	121,711	68,737	74,295	195,749
	หญิง	302,829	171,993	242,976	142,355	82,613	95,846	233,077
	รวม	605,245	315,003	439,669	264,066	151,351	170,140	428,826
ปี 2564	ชาย	275,120	138,360	220,131	121,492	66,937	71,039	219,036
	หญิง	317,895	173,245	244,299	146,488	80,068	98,368	254,524
	รวม	593,015	311,605	464,430	267,980	147,005	169,407	473,560
ปี 2565	ชาย	270,474	137,386	219,189	124,415	76,660	74,866	228,071
	หญิง	304,465	169,235	254,791	141,749	95,697	106,671	264,706
	รวม	574,939	306,621	473,980	266,164	172,357	181,536	492,776
ปี 2566	ชาย	323,030	149,475	204,742	96,540	68,590	99,937	219,438
	หญิง	378,314	179,923	253,625	116,952	98,052	111,029	271,909
	รวม	701,344	329,399	458,368	213,492	166,642	210,967	491,347
จำนวนแรงงานในระบบ (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	ชาย	144,763	47,274	61,470	20,384	28,580	26,194	88,604
	หญิง	155,856	60,583	64,045	26,589	34,610	30,615	114,444
	รวม	300,620	107,857	125,516	46,973	63,190	56,810	203,048
ปี 2564	ชาย	154,319	50,143	46,949	16,770	27,729	25,025	66,361
	หญิง	159,824	54,424	59,312	20,511	30,535	28,756	78,763
	รวม	314,143	104,566	106,261	37,281	58,265	53,780	145,124
ปี 2565	ชาย	140,029	48,683	58,158	22,601	29,520	28,354	77,305
	หญิง	161,023	50,652	56,082	17,399	31,348	26,127	80,361
	รวม	301,052	99,335	114,241	40,000	60,868	54,482	157,666
ปี 2566	ชาย	135,774	48,178	68,236	32,663	29,441	23,057	71,626
	หญิง	124,088	38,157	55,811	24,526	24,992	29,026	81,568
	รวม	259,862	86,336	124,047	57,189	54,433	52,083	153,194

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

ข้อมูลอัตราส่วนแรงงานในระบบเพศหญิงต่อเพศชาย ระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มของอัตราส่วนแรงงานหญิงในระบบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2566 ที่อัตราส่วนดังกล่าวมีการปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในระบบแรงงานที่เพิ่มขึ้น สำหรับจังหวัดที่มีอัตราส่วนแรงงานหญิงต่อชายในระบบสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2566 ได้แก่ จังหวัดเลย มีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 57.11 รองลงมา คือ จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 55.80 และจังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 55.01 ทั้งนี้ ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงในจังหวัดเหล่านี้มีการเข้าสู่ตลาดแรงงานในระบบในสัดส่วนที่มากกว่าผู้ชายอย่างชัดเจน ในทางตรงกันข้าม จังหวัดที่มีอัตราส่วนแรงงานหญิงต่อชายต่ำที่สุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีอัตราส่วนเพียงร้อยละ 44.27 ซึ่งถือเป็นจังหวัดเดียวที่พบว่าอัตราดังกล่าวลดลงจากปีก่อนหน้า

ตารางที่ 80 อัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย

จังหวัด	อัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย (หน่วย : ร้อยละ)			
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ขอนแก่น	48.15	49.12	46.51	52.25
มหาสารคาม	43.83	47.95	49.01	55.80
ร้อยเอ็ด	48.97	44.18	50.91	55.01
เลย	43.40	44.98	56.50	57.11
หนองคาย	45.23	47.59	48.50	54.09
หนองบัวลำภู	46.11	46.53	52.04	44.27
อุดรธานี	43.64	45.73	49.03	46.76

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

(2) สตรีและองค์กรที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ข้อมูลสตรีที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีองค์กรที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวนทั้งสิ้น 11,655 แห่ง โดยจังหวัดที่มีจำนวนองค์กรสมาชิกมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 2,682 แห่ง ในขณะที่จำนวนสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี รวมทั้งสิ้น 2,219,398 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 551,565 คน รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 450,884 คน และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 353,844 คน ตามลำดับ จากการพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวน

องค์กรสมาชิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2567 อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จำนวนสมาชิกในแต่ละจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลาย โดยบางจังหวัดมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น ในขณะที่บางจังหวัดมีจำนวนลดลง

ตารางที่ 81 สตรีที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

จังหวัด	สตรีและองค์กรที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (หน่วย : แห่ง/คน)			
	ปี 2566		ปี 2567	
	องค์กร	บุคคล	องค์กร	บุคคล
ขอนแก่น	2,422	548,060	2,504	551,565
มหาสารคาม	2,091	355,834	2,332	344,369
ร้อยเอ็ด	2,662	467,808	2,682	450,884
เลย	923	225,671	1,040	152,607
หนองคาย	775	205,096	784	199,421
หนองบัวลำภู	773	170,597	790	166,708
อุดรธานี	1,296	331,705	1,523	353,844

ที่มา : สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

3.2.4 เครือข่าย/สวัสดิการด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

ข้อมูลเครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัวในปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เป็นประเภทเครือข่ายที่มีจำนวนมากที่สุดในทุกจังหวัด โดยศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เป็นเครือข่ายที่มีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 962 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78 ของเครือข่ายทั้งหมด โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนสูงสุดที่ 222 แห่ง รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 199 แห่ง และจังหวัดมหาสารคาม 140 แห่ง โรงเรียนครอบครัว มีจำนวนทั้งสิ้น 168 แห่ง ถือเป็นเครือข่ายรองจาก ศพค. โดยมีบทบาทในการให้ความรู้และทักษะชีวิตแก่สมาชิกในครอบครัว จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนโรงเรียนครอบครัวมากที่สุดที่ 46 แห่ง รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 39 แห่ง และองค์กรสาธารณประโยชน์ มีจำนวน 82 แห่ง ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ระดับตำบล (ศปก.ต.) มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 25 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนมากที่สุดที่ 25 แห่ง

ตารางที่ 82 เครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

เครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัว (หน่วย : แห่ง)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	0
ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)	222	140	199	100	67	66	125	-
โรงเรียนครอบครัว	39	22	46	20	10	14	20	-
องค์กรสาธารณะประโยชน์	8	14	25	15	-	-	-	-
ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวระดับตำบล (ศปภ.ด.)	11	3	23	13	11	1	3	-

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2567)

3.3 ด้านผู้สูงอายุ

3.3.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านผู้สูงอายุ

(1) จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสสว.5 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 378,450 คน โดยเมื่อพิจารณาแยกตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 60 – 69 ปี มีจำนวนมากที่สุด อยู่ที่ 211,541 คน รองลงมาคือกลุ่มอายุ 70 – 79 ปี มีจำนวน 118,484 คน กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป อยู่ที่ 48,425 คน ในด้านจำนวนประชากรผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนทั้งสิ้น 256,573 คน รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 224,065 คน ตามด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 187,505 คน ในขณะที่จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุ น้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 76,436 คน และจังหวัดหนองคาย มีจำนวน 76,749 คน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก เมื่อพิจารณาด้านสัดส่วนทางเพศ พบว่า ผู้สูงอายุเพศหญิงมีจำนวนมากกว่า เพศชายอย่างชัดเจนในทุกจังหวัดและทุกช่วงอายุซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มด้านประชากรในระดับประเทศ

ตารางที่ 83 จำนวนผู้สูงอายุ

จำนวนผู้สูงอายุ (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
60 - 69 ปี	ชาย	97,314	52,008	69,689	37,793	27,701	26,835	80,183
	หญิง	114,227	58,694	79,720	40,226	30,727	29,233	91,350
	รวม	211,541	110,702	149,409	78,019	58,428	56,068	171,533
70 - 79 ปี	ชาย	52,626	28,022	37,943	19,060	12,646	13,116	38,342
	หญิง	65,858	35,866	48,115	21,117	16,176	15,970	48,778
	รวม	118,484	63,888	86,058	40,177	28,822	29,086	87,120
80 ปีขึ้นไป	ชาย	20,174	9,207	12,573	7,494	5,498	4,061	12,701
	หญิง	28,251	14,196	19,952	9,631	7,576	6,131	19,256
	รวม	48,425	23,403	32,525	17,125	13,074	10,192	31,957

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

(2) สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร

ข้อมูลสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร ระหว่างปี พ.ศ. 2566 – 2567 ในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ทุกจังหวัดมีแนวโน้มสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 21.41 รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 21.35 จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 21.29 และจังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 21.01

ในขณะที่จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรต่ำกว่าจังหวัดอื่น ได้แก่ จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 19.61 จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 18.90 และจังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 18.72 เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2567 พบว่า สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรทุกจังหวัดมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5

ตารางที่ 84 สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร

สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร (หน่วย : ร้อยละ)		
จังหวัด	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	20.41	21.35
มหาสารคาม	20.26	21.29
ร้อยเอ็ด	20.04	21.01
เลย	20.49	21.41
หนองคาย	18.67	19.61
หนองบัวลำภู	17.93	18.90
อุดรธานี	17.80	18.72

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

(3) ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ข้อมูลลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่ของ สสว.5 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะอยู่ด้วยกันตามลำพัง ซึ่งหมายถึงการอยู่อาศัยเฉพาะผู้สูงอายุมากกว่าหนึ่งคน โดยไม่มีคนรุ่นลูกหรือหลานพักอาศัยอยู่ด้วย มีสัดส่วนมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยคนเดียวในทุกจังหวัด โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ด้วยกันตามลำพังสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 65.77 รองลงมาได้แก่ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 64.00 จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 61.37 จังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 61.27 จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 61.14 จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 56.89 และจังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 56.76 สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยเพียงลำพังคนเดียว พบว่า จังหวัดที่มีสัดส่วนสูงสุด คือ จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 13.14 รองลงมาได้แก่ จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 12.78 จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 12.28 จังหวัดร้อยเอ็ด คิดเป็นร้อยละ 12.08 จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 12.02 จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 9.89 และจังหวัดที่มีสัดส่วนต่ำสุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 7.41 เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีแนวโน้มอยู่อาศัยแยกจากลูกหลาน โดยเฉพาะในรูปแบบการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเอง ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ในทุกจังหวัด โดยจังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่มีอยู่ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเองสูงที่สุด ขณะที่จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดที่มีผู้สูงอายุอยู่อาศัยคนเดียวในอัตราที่ต่ำที่สุด

ตารางที่ 85 ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

จังหวัด	ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ			
	ผู้สูงอายุอยู่คนเดียว		ผู้สูงอายุที่อยู่ด้วยกันตามลำพัง	
	ครัวเรือน	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ขอนแก่น	50,553	12.78	242,848	61.37
มหาสารคาม	17,466	9.89	116,123	65.77
ร้อยเอ็ด	29,071	12.08	147,471	61.27
เลย	14,854	12.02	79,073	64.00
หนองคาย	12,901	12.28	59,630	56.76
หนองบัวลำภู	8,059	7.41	66,483	61.14
อุดรธานี	37,963	13.14	164,402	56.89

ที่มา : โครงการสำรวจผู้สูงอายุในประเทศไทย มีการดำเนินงานโครงการทุก 3 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

3.3.2 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.3.2.1 ผู้สูงอายุ ติดบ้าน ติดเตียง ติดสังคม

ข้อมูลการคัดกรองผู้สูงอายุระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีผู้สูงอายุได้รับการคัดกรองทั้งหมดจำนวน 220,487 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักตามสภาพความสามารถในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ผู้สูงอายุติดสังคม มีจำนวน 215,703 คน ผู้สูงอายุติดบ้าน มีจำนวน 4,601 คน และผู้สูงอายุติดเตียง มีจำนวน 783 คน ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ได้รับการคัดกรองอยู่ในกลุ่มติดสังคม ซึ่งหมายถึงผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมีความสามารถในการเข้าสังคมหรือใช้ชีวิตประจำวันได้ โดยมีสัดส่วนสูง คิดเป็นร้อยละ 97.8 ของผู้ที่ได้รับการคัดกรองทั้งหมด

ตารางที่ 86 การคัดกรองผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง

การคัดกรองผู้สูงอายุ (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	ติดสังคม	239,284	128,154	161,551	95,801	58,926	64,009	187,823
	ติดบ้าน	9,182	5,200	4,378	1,884	2,250	2,127	4,001
	ติดเตียง	1,265	668	774	537	262	226	591
	จำนวนคัดกรอง	249,731	134,022	166,703	98,222	61,438	66,362	192,415
ปี 2564	ติดสังคม	233,475	126,688	188,285	101,700	57,996	67,402	183,572
	ติดบ้าน	9,646	5,061	4,557	2,493	2,586	2,767	3,996
	ติดเตียง	1,535	660	791	579	397	279	691
	จำนวนคัดกรอง	244,656	132,409	193,633	104,772	60,979	70,448	188,259
ปี 2565	ติดสังคม	179,616	125,333	174,226	103,164	65,274	69,914	188,146
	ติดบ้าน	6,163	4,840	3,931	2,526	3,613	3,332	4,682
	ติดเตียง	854	623	723	583	453	287	817
	จำนวนคัดกรอง	186,633	130,796	178,880	106,273	69,340	73,533	193,645
ปี 2566	ติดสังคม	118,084	94,645	88,505	106,891	65,769	26,818	214,639
	ติดบ้าน	5,342	4,061	2,601	3,250	2,407	1,061	7,183
	ติดเตียง	767	556	645	700	367	133	710
	จำนวนคัดกรอง	124,193	99,262	91,751	110,841	68,543	28,012	222,532
ปี 2567	ติดสังคม	150,740	96,943	63,026	94,665	74,287	19,704	214,192
	ติดบ้าน	6,603	4,223	1,202	2,478	1,528	739	5,470
	ติดเตียง	1,035	492	229	589	251	98	825
	จำนวนคัดกรอง	158,378	101,658	64,457	97,732	76,066	20,541	220,487

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

สัดส่วนผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม มีสัดส่วนสูงที่สุดในทุกจังหวัดและทุกปี โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 95-97 ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุติดสังคมสูงมากที่สุด คือ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 97.56 รองลงมา จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 97.14 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุติดบ้านค่อนข้างสูงมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 4.17 จังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 4.15 จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 3.60 สัดส่วนผู้สูงอายุติดเตียง มีความใกล้เคียงกันในทุกจังหวัด โดยอยู่ในช่วงร้อยละ 0.30 - 0.70

ตารางที่ 87 สัดส่วนผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง

การคัดกรองผู้สูงอายุ (หน่วย : ร้อยละ)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	ติดสังคม	95.82	95.62	96.91	97.54	95.91	96.45	97.61
	ติดบ้าน	3.68	3.88	2.63	1.92	3.66	3.21	2.08
	ติดเตียง	0.51	0.50	0.46	0.55	0.43	0.34	0.31
ปี 2564	ติดสังคม	95.43	95.68	97.24	97.07	95.11	95.68	97.51
	ติดบ้าน	3.94	3.82	2.35	2.38	4.24	3.93	2.12
	ติดเตียง	0.63	0.50	0.41	0.55	0.65	0.40	0.37
ปี 2565	ติดสังคม	96.24	95.82	97.40	97.07	94.14	95.08	97.16
	ติดบ้าน	3.30	3.70	2.20	2.38	5.21	4.53	2.42
	ติดเตียง	0.46	0.48	0.40	0.55	0.65	0.39	0.42
ปี 2566	ติดสังคม	95.08	95.35	96.46	96.44	95.95	95.74	96.45
	ติดบ้าน	4.30	4.09	2.83	2.93	3.51	3.79	3.23
	ติดเตียง	0.62	0.56	0.70	0.63	0.54	0.47	0.32
ปี 2567	ติดสังคม	95.18	95.36	97.78	96.86	97.66	95.93	97.14
	ติดบ้าน	4.17	4.15	1.86	2.54	2.01	3.60	2.48
	ติดเตียง	0.65	0.48	0.36	0.60	0.33	0.48	0.37

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2567)

3.3.2.2 การทำงานของผู้สูงอายุ

(1) ผู้สูงอายุที่กู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ

ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุที่กู้ยืมเงินจากกองทุนผู้สูงอายุเพื่อประกอบอาชีพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า แนวโน้มของจำนวนผู้กู้ยืมลดลงอย่างต่อเนื่อง ในหลายพื้นที่ โดยจังหวัดที่มีจำนวนผู้กู้ยืมลดลงมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม ลดลงจาก 174 คน ในปี พ.ศ. 2563 เหลือเพียง 38 คน ในปี พ.ศ. 2567 ลดลง 136 คน จังหวัดขอนแก่น ลดลงจาก 221 คน เหลือ 91 คน ลดลงจำนวน 130 คน และจังหวัดอุดรธานี ลดลงจาก 117 คน เหลือ 16 คน ลดลง 101 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 88 ผู้สูงอายุที่กู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ

จังหวัด	ผู้สูงอายุที่กักขังประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	221	206	122	194	91
มหาสารคาม	174	109	98	95	38
ร้อยเอ็ด	63	25	174	79	10
เลย	73	218	72	81	56
หนองคาย	88	133	114	96	36
หนองบัวลำภู	86	215	94	81	51
อุดรธานี	117	126	127	88	16

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2567)

(2) แรงงานผู้สูงอายุต่อผู้มีงานทำทั้งหมด

ผู้มีงานทำและผู้สูงอายุที่ทำงานในปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานเท่ากันที่ ร้อยละ 21.28 จังหวัดอื่นๆ ที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุทำงานในระดับสูงตามลำดับ ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 19.39 จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 17.53 จังหวัดหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 16.84 จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 16.37 และจังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 15.62 ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานต่ำที่สุดในกลุ่มที่สำรวจ เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ดมีความโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในตลาดแรงงาน โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานสูงสุดในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ในปี พ.ศ. 2567 ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยด้านโครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ ความจำเป็นทางรายได้ของผู้สูงอายุ รวมถึงนโยบายส่งเสริมการจ้างงานและอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ตารางที่ 89 ผู้มีงานทำและผู้สูงอายุที่ทำงาน

จังหวัด	ผู้ปฏิบัติงานและผู้สูงอายุที่ทำงาน (หน่วย : คน/ร้อยละ)		
	ผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด	ผู้สูงอายุที่ทำงาน	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงาน
ขอนแก่น	961,207	168,505	17.53
มหาสารคาม	415,735	88,474	21.28
ร้อยเอ็ด	582,415	123,961	21.28
เลย	270,681	42,292	15.62
หนองคาย	221,076	37,232	16.84
หนองบัวลำภู	263,050	50,995	19.39
อุดรธานี	644,541	105,482	16.37

ที่มา : โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรกลุ่มสถิติแรงงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567)

3.3.3 เครือข่าย/สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ

(1) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี

ข้อมูลผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพตามประเพณี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2566 ของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2567 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการสนับสนุนสวัสดิการด้านนี้อย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์สูงสุด จำนวน 3,193 คน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา รองลงมา คือ จังหวัดเลย ซึ่งเคยมีจำนวนผู้ได้รับการสงเคราะห์สูงสุดถึง 3,890 คน ในปี พ.ศ. 2565 แม้จะลดลงในปี พ.ศ. 2566 แต่ในปี พ.ศ. 2567 กลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีกครั้งเป็น 1,949 คน ส่วนจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้ได้รับการสงเคราะห์เป็นอันดับสาม ในปี พ.ศ. 2567 โดยอยู่ที่ 1,759 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจาก 672 คนในปี พ.ศ. 2566

ตารางที่ 90 ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี

จังหวัด	ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	88	106	2,237	3,109	3,193
มหาสารคาม	11	51	1,164	537	588
ร้อยเอ็ด	57	40	310	223	227
เลย	112	145	3,890	1,685	1,949
หนองคาย	37	55	1,361	808	764
หนองบัวลำภู	27	78	1,928	3,489	1,200
อุดรธานี	46	59	789	672	1,759

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2567)

(2) การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก

ข้อมูลการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งของการสงเคราะห์เพิ่มขึ้นมากที่สุด 3 จังหวัด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 180 ครั้ง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 182 ครั้ง และจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 185 ครั้ง ขณะที่บางจังหวัดมีจำนวนลดลง โดยจังหวัดที่มีจำนวนครั้งการสงเคราะห์ลดลงมาก ได้แก่ จังหวัดเลย มีจำนวน 135 ครั้ง และจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 168 ครั้ง

ตารางที่ 91 การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก

จังหวัด	การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก (หน่วย : นับจำนวนครั้ง)	
	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	160	185
มหาสารคาม	188	168
ร้อยเอ็ด	107	180
เลย	167	135
หนองคาย	170	180
หนองบัวลำภู	124	182
อุดรธานี	149	154

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2567)

(3) เครือข่าย/ สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ

ข้อมูลการพัฒนาเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ ตั้งแต่ พ.ศ. 2566 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2567 มีแนวโน้มการขยายตัวของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะในด้านคลังปัญญาผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนสมาชิกคลังปัญญาผู้สูงอายุมากที่สุดถึง 718 คน ตามด้วย จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 599 คน และจังหวัดเลย มีจำนวน 565 คน ในด้านศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนมากที่สุดถึง 91 แห่ง ขณะที่ จังหวัดหนองบัวลำภู และ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนเท่ากันที่ 44 แห่ง และ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 41 แห่ง ในส่วนของโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนโรงเรียนผู้สูงอายุมากที่สุดถึง 142 แห่ง ตามด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 134 แห่ง และ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 57 แห่ง

ตารางที่ 92 เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ

จังหวัด	ปี 2566			ปี 2567		
	คลังปัญญาผู้สูงอายุ (คน)	ศพอส. (แห่ง)	โรงเรียนผู้สูงอายุ (แห่ง)	คลังปัญญาผู้สูงอายุ (คน)	ศพอส. (แห่ง)	โรงเรียนผู้สูงอายุ (แห่ง)
ขอนแก่น	554	83	31	562	91	142
มหาสารคาม	466	23	51	466	23	55
ร้อยเอ็ด	91	41	67	91	41	134
เลย	565	22	38	565	24	38
หนองคาย	274	14	10	274	14	10
หนองบัวลำภู	718	46	49	718	44	57
อุดรธานี	257	11	26	599	44	56
0	-	-	-	-	-	-

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2567)

ข้อมูลการปรับสภาพที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2566 พบว่า แนวโน้มโดยรวมของจำนวนหลังคาเรือนที่ได้รับการปรับปรุงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีจำนวนการปรับสภาพที่อยู่อาศัยสูงที่สุดในรอบสี่ปี โดยในปี พ.ศ. 2566 จังหวัดที่มีจำนวนการปรับสภาพที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 141 หลัง ซึ่งนับเป็นจังหวัดที่มีจำนวนการปรับปรุงสูงสุด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจากปีก่อนหน้า รองลงมา ได้แก่ จังหวัดหนองคาย มีจำนวน 87 หลัง จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 77 หลัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 71 หลัง จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 68 หลัง จังหวัดเลย มีจำนวน 65 หลัง และ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 50 หลัง

ตารางที่ 93 การปรับสภาพที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

จังหวัด	การปรับสภาพที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ (หน่วย : หลัง)			
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ขอนแก่น	24	25	70	141
มหาสารคาม	36	40	50	68
ร้อยเอ็ด	43	19	38	50
เลย	28	26	50	65
หนองคาย	-	40	68	87
หนองบัวลำภู	41	42	66	71
อุดรธานี	59	43	77	77

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566)

ข้อมูลผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2567 พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพมากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 281,931 คน ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 336,831 คน ในปี พ.ศ. 2567 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.47 ตามด้วย จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพสูงเป็นอันดับสอง และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 212,189 คน ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 260,247 คน ในปี พ.ศ. 2567 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 22.65 และจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นตามลำดับ จาก 210,213 คน ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 249,550 คน ในปี พ.ศ. 2567 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.71 ในขณะที่จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพน้อยที่สุด แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน จาก 69,617 คน ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 86,888 คน ในปี พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นที่สูงถึงร้อยละ 24.81 อย่างไรก็ตาม ภาพรวมทุกจังหวัดมีแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ หรือการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 94 ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

จังหวัด	ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	281,931	295,445	307,540	317,111	336,831
มหาสารคาม	152,390	159,781	166,325	171,675	182,281
ร้อยเอ็ด	210,213	219,860	227,781	235,017	249,550
เลย	105,467	110,880	115,056	119,054	126,253
หนองคาย	69,617	74,031	78,061	81,329	86,888
หนองบัวลำภู	71,870	75,997	79,411	82,538	88,423
อุดรธานี	212,189	223,697	233,848	242,841	260,247

ที่มา : กรมบัญชีกลาง (2567)

3.4 ด้านคนพิการ

3.4.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านคนพิการ

(1) คนพิการต่อประชากร

ข้อมูลสัดส่วนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีสัดส่วนคนพิการต่อประชากรสูงที่สุด คือ จังหวัดเลย โดยในปี พ.ศ. 2563 มีสัดส่วนร้อยละ 4.59 เพิ่มขึ้นสู่ระดับสูงสุดที่ร้อยละ 4.84 ในปี พ.ศ. 2566 ก่อนจะลดลงเป็นร้อยละ 4.54 ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดหนองบัวลำภู มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ 3.95 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 4.40 ในปี พ.ศ. 2566 และลดลงเล็กน้อยเป็นร้อยละ 4.30 ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดร้อยเอ็ด มีแนวโน้มในลักษณะเดียวกัน โดยเริ่มจากร้อยละ 3.92 ในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.26 ในปี พ.ศ. 2566 และลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 4.15 ในปี พ.ศ. 2567 ในส่วนของ จังหวัดขอนแก่น สัดส่วนคนพิการเพิ่มจากร้อยละ 3.51 ในปี พ.ศ. 2563 สู่จุดสูงสุดที่ร้อยละ 3.86 ในปี พ.ศ. 2566 และลดลงเป็นร้อยละ 3.69 ในปี พ.ศ. 2567 สำหรับจังหวัดมหาสารคามมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 3.02 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 3.34 ในปี พ.ศ. 2567 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของปี พ.ศ. 2566 ที่อยู่ที่ร้อยละ 3.28 ในขณะที่จังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ โดยเพิ่มจากร้อยละ 2.84 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 3.15 ในปี พ.ศ. 2566 และลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2567 อยู่ที่ร้อยละ 3.09 จังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนพิการต่อประชากรต่ำที่สุดในกลุ่มนี้ในเกือบทุกปี โดยเริ่มที่ร้อยละ 3.02 ในปี พ.ศ. 2563 และขึ้นสูงสุดที่ร้อยละ 3.27 ในปี พ.ศ. 2566 ก่อนจะลดลงเป็นร้อยละ 3.07 ในปี พ.ศ. 2567 เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า สัดส่วนคนพิการต่อประชากรในจังหวัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2566 อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2567 หลายจังหวัดแสดงสัดส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

ตารางที่ 95 สัดส่วนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน

จังหวัด	สัดส่วนคนพิการต่อประชากร (หน่วย : ร้อยละ)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	3.51	3.59	3.69	3.86	3.69
มหาสารคาม	3.02	3.06	3.11	3.28	3.34
ร้อยเอ็ด	3.92	3.99	4.06	4.26	4.15
เลย	4.59	4.67	4.72	4.84	4.54
หนองคาย	3.02	3.07	3.14	3.27	3.07
หนองบัวลำภู	3.95	4.04	4.15	4.40	4.30
อุดรธานี	2.84	2.90	2.98	3.15	3.09

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

(2) คนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ

ข้อมูลจำนวนคนพิการในปี พ.ศ. 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ประเภทความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 134,654 คน คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคนพิการทั้งหมด ในลำดับถัดมา ประเภทความพิการที่พบมากที่สุด ได้แก่ ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย มีจำนวน 49,796 คน ทางการเห็น มีจำนวน 33,835 คน ทางจิตใจหรือพฤติกรรม มีจำนวน 25,373 คน ทางสติปัญญา มีจำนวน 19,258 คน พิการซ้ำซ้อน มีจำนวน 11,588 คน ทางการเรียนรู้ มีจำนวน 3,524 คน และทางออทิสติก เป็นประเภทที่มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 2,434 คนจากการเปรียบเทียบจำนวนคนพิการตามจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนคนพิการรวมมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 63,358 คน โดยในจำนวนนี้เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ถึง 34,110 คน ซึ่งถือเป็นจำนวนสูงที่สุดของประเภทนี้ในระดับจังหวัด รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนคนพิการรวม 52,824 คน จังหวัดอุดรธานี อยู่ในลำดับถัดมา มีจำนวน 48,284 คน

ตารางที่ 96 คนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ

สัดส่วนคนพิการต่อประชากร (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ทางการเห็น	6,247	3,351	9,695	2,154	1,708	1,854	4,608
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	11,276	6,707	7,217	8,437	2,967	4,320	8,615
ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	34,110	15,002	25,512	12,010	7,427	11,806	24,987
ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	4,728	2,465	4,787	3,347	1,260	1,490	3,321
ทางสติปัญญา	4,399	1,996	2,842	1,783	1,011	1,313	3,364
ทางการเรียนรู้	1,137	131	181	104	156	62	324
ทางออทิสติก	607	237	330	150	168	92	436
พิการมากกว่า 1 ประเภท	2,814	1,177	2,430	714	1,010	752	2,373

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

3.4.2 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.4.2.1 การศึกษาของคนพิการ

(1) นักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม

ข้อมูลจำนวนนักเรียนพิการที่เข้าศึกษาในโรงเรียนแบบเรียนรวม (ปีการศึกษา 1/2566) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดอุดรธานีมีจำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในระบบเรียนรวมสูงที่สุด รวมทั้งสิ้น 11,710 คน โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 8,820 คน รองลงมาคือ มัธยมศึกษา มีจำนวน 2,859 คน และอนุบาล มีจำนวน 31 คน รองลงมาคือจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 10,683 คน โดยมีนักเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุด มีจำนวน 7,912 คน ตามด้วยมัธยมศึกษา มีจำนวน 2,751 คน และอนุบาล มีจำนวน 20 คนในขณะที่จังหวัดเลยมีจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวมน้อยที่สุด คือ 3,767 คน โดยมีการกระจายตัวในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 2,853 คน และมัธยมศึกษา มีจำนวน 894 คน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า ทุกจังหวัดมีจำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม มีสัดส่วนมากในระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา และมีจำนวนน้อยที่สุดในระดับอนุบาล ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างประชากรวัยเรียนโดยทั่วไป โดยจำนวนนักเรียนพิการชาย มีจำนวนมากกว่านักเรียนพิการหญิง

ตารางที่ 97 จำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม

จังหวัด	อนุบาล			ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			คนพิการเรียนรวม		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ขอนแก่น	11	9	20	5,576	2,336	7,912	2,108	643	2,751	7,695	2,988	10,683
มหาสารคาม	7	4	11	3,639	1,547	5,186	948	264	1,212	4,594	1,815	6,409
ร้อยเอ็ด	6	6	12	3,000	1,311	4,311	1,301	366	1,667	4,307	1,683	5,990
เลย	19	1	20	2,014	839	2,853	696	198	894	2,729	1,038	3,767
หนองคาย	6	9	15	2,492	1,128	3,620	539	169	708	3,037	1,306	4,343
หนองบัวลำภู	1	1	2	2,317	909	3,226	576	178	754	2,894	1,088	3,982
อุดรธานี	24	7	31	6,096	2,724	8,820	2,155	704	2,859	8,275	3,435	11,710

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปีการศึกษา 1/2566)

(2) คนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ

ข้อมูลจำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษรวมสูงที่สุดอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจาก 1,231 คน ในปี พ.ศ. 2563 และลดลงเป็น 980 คน ในปี พ.ศ. 2566 แม้จะมีแนวโน้มลดลง แต่ขอนแก่นยังคงครองอันดับสูงสุดในกลุ่มจังหวัดเป้าหมาย การลดลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในกลุ่มโรงเรียนเฉพาะคนพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ ขณะที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีจำนวนค่อนข้างคงที่ จังหวัดอุดรธานี ตามมาเป็นลำดับถัดไป ด้วยจำนวนผู้ได้รับการศึกษาพิเศษอยู่ที่ 845 คนในปี พ.ศ. 2566 ขณะที่ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 778 คน จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 427 คน จังหวัดหนองคาย มีจำนวน

342 คน จังหวัดเลย มีจำนวน 303 คน และ จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 209 คน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในภาพรวมของช่วงเวลา 4 ปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษในแต่ละจังหวัดมีความเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของจำนวนและรูปแบบสถานศึกษาที่ให้บริการ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นประเภทสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการรองรับคนพิการมากที่สุดในหลายจังหวัด

ตารางที่ 98 จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ

คนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2563	โรงเรียนเฉพาะคนพิการ	159	-	46	98	95	-	-
	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	402	-	217	-	-	-	190
	ศูนย์การศึกษาพิเศษ	670	349	412	260	228	239	610
	รวมทั้งหมด	1,231	349	675	358	323	239	800
ปี 2564	โรงเรียนเฉพาะคนพิการ	113	-	36	60	94	-	-
	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	397	-	214	-	-	-	187
	ศูนย์การศึกษาพิเศษ	695	382	420	256	246	236	634
	รวมทั้งหมด	1,205	382	670	316	340	236	821
ปี 2565	โรงเรียนเฉพาะคนพิการ	59	-	25	74	64	-	-
	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	393	-	220	-	-	-	172
	ศูนย์การศึกษาพิเศษ	531	407	478	211	261	209	609
	รวมทั้งหมด	983	407	723	285	325	209	781
ปี 2566	โรงเรียนเฉพาะคนพิการ	28	-	68	95	63	-	-
	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	389	-	199	-	-	-	190
	ศูนย์การศึกษาพิเศษ	563	427	511	208	279	209	655
	รวมทั้งหมด	980	427	778	303	342	209	845

ที่มา : สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566)

3.4.2.2 การทำงานของคนพิการ

(1) สถานประกอบการและอัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

ข้อมูลการรับคนพิการเข้าทำงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ข้อมูลจำนวนสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนสถานประกอบการมากที่สุด 97 แห่ง รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 57 แห่ง และ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 27 แห่ง ตามลำดับ ส่วนข้อมูลจำนวนคนพิการที่ได้รับการจ้างงาน พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีการจ้างงานคนพิการจำนวนมากที่สุดถึง 307 คน ตามด้วย จังหวัดร้อยเอ็ดมีการจ้างงานคนพิการ มีจำนวน 155 คน และ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 141 คน ตามลำดับเมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีบทบาทนำทั้งในด้านจำนวนสถานประกอบการที่เข้าข่ายและจำนวนคนพิการที่ได้รับการจ้างงาน ขณะที่จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดที่มีตัวเลขน้อยที่สุด

ตารางที่ 99 การรับคนพิการเข้าทำงาน

สถานประกอบการและอัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คน ขึ้นไป	97	14	27	12	8	12	57
อัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน	307	38	155	25	13	28	141

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

(2) สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน

ข้อมูลสัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน พบว่า การรับคนพิการเข้าทำงานโดยตรง (ตาม ม.33) มีจำนวน 162 แห่ง การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มีจำนวน 14 แห่ง การรับคนพิการและให้สัมปทาน (ตาม ม.33 และ ม.35) มีจำนวน 12 แห่ง ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ไม่ครบอัตราส่วน มีจำนวน 10 แห่ง การให้สัมปทาน จัดสถานที่ หรือจัดบริการอื่นๆ (ตาม ม.35) มีจำนวน 9 แห่ง การส่งเงินเข้ากองทุนฯ (ตามม.34) มีจำนวน 4 แห่ง การรับคนพิการ, ส่งเงิน และให้สัมปทาน (ทำทั้ง 3 อย่าง) มีจำนวน 2 แห่ง จังหวัดที่มีสถานประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 92 แห่ง รองลงมา ได้แก่ จำนวนอุดรธานี มีจำนวน 53 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ด 24 แห่ง และจังหวัดมหาสารคาม 14 แห่ง ตามลำดับ

ตารางที่ 100 สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน

สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
รับคนพิการเข้าทำงานตาม ม.33	64	10	22	9	7	10	40
ส่งเงินเข้ากองทุนฯ ตาม ม.34	3	-	1	-	-	-	-
ให้สัมปทานฯ ตาม ม.35	4	2	-	-	-	-	3
รับคนพิการตาม ม.33 และให้สัมปทานฯ ตาม ม.35	9	-	-	-	1	1	1
ส่งเงินตาม ม.34 และให้สัมปทานฯ ตาม ม.35	-	-	-	-	-	-	-
รับคนพิการ ตาม ม.33 ส่งเงิน ตาม ม.34 และให้สัมปทานฯ ตาม ม.35	1	-	1	-	-	-	-
ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ไม่ครบอัตราส่วน	4	2	-	2	-	-	2
ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	7	-	-	-	-	-	7

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

3.4.3 เครือข่าย/สวัสดิการด้านคนพิการ

ข้อมูลเครือข่ายด้านคนพิการ พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 635 แห่ง โดยเครือข่ายด้านคนพิการที่มีมากที่สุด คือ ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป มีจำนวน 571 แห่ง องค์กรด้านคนพิการ มีจำนวน 57 แห่ง และ ศูนย์บริการคนพิการจังหวัด มีจำนวน 7 แห่ง ส่วนจังหวัดที่มีเครือข่ายด้านคนพิการมากที่สุด คือ ร้อยเอ็ด มีจำนวน 164 แห่ง รองลงมา คือ เลย มีจำนวน 118 แห่ง และจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 108 แห่ง

ตารางที่ 101 เครือข่ายด้านคนพิการ

เครือข่ายด้านคนพิการ (หน่วย : แห่ง)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ศูนย์บริการคนพิการจังหวัด	1	1	1	1	1	1	1
ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป	98	39	159	103	48	54	70
องค์กรด้านคนพิการ	9	6	4	14	3	3	18

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

ข้อมูลการให้บริการกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2567 ของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้กู้ยืมทั้งสิ้น 3,059 ราย ก่อนที่จะลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือเพียง 734 รายในปี พ.ศ. 2567 คิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 76.00 เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า แนวโน้มจำนวนผู้กู้ยืมลดลงในทุกจังหวัด โดยจังหวัดที่มีอัตราการ

ลดลงสูงที่สุด ได้แก่จังหวัดเลย ลดลงจาก 310 ราย เหลือ 39 ราย คิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 87.42 รองลงมาได้แก่ จังหวัดหนองคาย ลดลงร้อยละ 84.86จังหวัดมหาสารคาม ลดลงร้อยละ 83.05 และจังหวัดหนองบัวลำภู ลดลงร้อยละ 82.34

ตารางที่ 102 การบริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

จังหวัด	การบริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	780	1,132	565	625	195
มหาสารคาม	506	548	473	395	257
ร้อยเอ็ด	162	440	266	216	177
เลย	310	279	273	380	39
หนองคาย	269	419	273	271	278
หนองบัวลำภู	472	314	306	235	345
อุดรธานี	291	356	220	191	200

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

ข้อมูลการจัดบริการสำหรับคนพิการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 - 2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนผู้รับบริการผู้ช่วยคนพิการ (Personal Assistant: PA) มีจำนวนลดลง โดยในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนผู้รับบริการเพียงจำนวน 5 คน ขณะที่จำนวนผู้รับบริการล่ามภาษามืออยู่ที่ 256 คน โดยจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้รับบริการทั้งสองประเภทสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2566 ในปี พ.ศ. 2567 จำนวนผู้รับบริการดังกล่าวในจังหวัดขอนแก่นลดลงอย่างมาก ขณะที่จังหวัดอุดรธานีมีจำนวนผู้รับบริการล่ามภาษามือสูงที่สุด มีจำนวน 127 คน และผู้รับบริการผู้ช่วยคนพิการมากที่สุด มีจำนวน 2 คน เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นในปีเดียวกัน เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า จำนวนผู้รับบริการล่ามภาษามือมีมากกว่าผู้รับบริการผู้ช่วยคนพิการอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2566 ทั้งนี้ แนวโน้มการลดลงของผู้รับบริการผู้ช่วยคนพิการในปี พ.ศ. 2567 อาจบ่งชี้ถึงข้อจำกัดหรือปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการดังกล่าวในพื้นที่

ตารางที่ 103 การจัดบริการสำหรับคนพิการ

จังหวัด	การจัดบริการสำหรับคนพิการ (หน่วย : คน)			
	บริการผู้ช่วยคนพิการ (PA)		บริการล่ามภาษามือ	
	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	79	1	350	8
มหาสารคาม	29	-	125	8
ร้อยเอ็ด	67	1	255	91
เลย	10	-	50	5
หนองคาย	19	-	55	13
หนองบัวลำภู	36	1	150	4
อุดรธานี	39	2	190	127

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2567)

ข้อมูลจำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2567 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2567 มีผู้รับเงินเบี้ยความพิการรวมทั้งสิ้น 285,145 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.31 เมื่อเทียบกับปี 2563 เมื่อพิจารณาจำแนกตามจังหวัด พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการสูงที่สุดในทุกปี มีจำนวนทั้งสิ้น 71,081 คน รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 57,257 คน จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 51,618 คน และจังหวัดหนองคาย มีจำนวน 16,881 คน ซึ่งจังหวัดหนองคายมีจำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการน้อยที่สุดในทุกปี

ตารางที่ 104 จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ

จังหวัด	จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	64,898	66,035	66,504	67,864	71,081
มหาสารคาม	29,611	29,875	29,791	30,420	33,876
ร้อยเอ็ด	52,037	52,590	52,890	54,062	57,257
เลย	29,782	30,482	30,449	30,690	31,125
หนองคาย	15,732	16,036	16,192	16,477	16,881
หนองบัวลำภู	20,503	20,788	21,112	21,625	23,307
อุดรธานี	45,920	46,836	47,209	48,442	51,618

3.5 ด้านกลุ่มคนเปราะบาง

3.5.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านกลุ่มคนเปราะบาง

(1) การให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

การให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 – 2567 พบว่า ปี พ.ศ. 2565 เป็นปีที่มีจำนวนผู้รับบริการฯ กลุ่มนี้มากที่สุด ก่อนจะมีแนวโน้มที่ลดลง โดยปี พ.ศ. 2567 เป็นปีที่มีจำนวนผู้รับบริการฯ กลุ่มนี้น้อยที่สุด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 91 คน โดยจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนมากที่สุด 49 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดหนองบัวลำภู และ จังหวัดอุดรธานี ตามลำดับ

ตารางที่ 105 การให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ผู้ให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (หน่วย : คน)		ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ปี 2565	ชาย	70	9	10	6	10	10	71
	หญิง	15	13	9	5	6	4	23
	รวม	85	22	19	11	16	14	94
ปี 2566	ชาย	68	17	17	13	12	5	69
	หญิง	13	10	4	7	9	-	26
	รวม	81	27	21	20	21	5	95
ปี 2567	ชาย	27	3	4	6	2	4	2
	หญิง	22	5	3	2	1	3	1
	รวม	49	8	7	8	3	7	3

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

(2) ผู้แสดงความสามารถ จำแนกประเภท

ข้อมูลผู้แสดงความสามารถ โดยจังหวัดที่มีผู้แสดงความสามารถรวมสูงสุด คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 74 คน รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 70 คน และ เลย มีจำนวน 70 คน และจังหวัดที่มีผู้แสดงความสามารถรวมน้อยที่สุด คือ หนองบัวลำภู มีจำนวน 13 คน ประเภทของผู้แสดงความสามารถที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ด้านการแสดงดนตรี มีจำนวน 318 คน รองลงมา คือ ด้านการแสดงนาฏศิลป์ มีจำนวน 21 คน ด้านการแสดงศิลปะ มีจำนวน 6 คน และด้านการแสดงละคร มีจำนวน 1 คน

ตารางที่ 106 จำนวนผู้แสดงความสามารถ จำแนกประเภท

ผู้แสดงความสามารถ (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
ผู้แสดงความสามารถ รวมทั้งหมด	70	69	68	70	19	13	74
ด้านการแสดงดนตรี	66	55	67	58	18	12	73
ด้านการแสดงนาฏศิลป์	3	13	-	3	-	1	1
ด้านการแสดงละคร	1	-	-	-	-	-	-
ด้านการแสดงศิลปะ	-	1	-	5	-	-	-
ด้านการแสดงกายกรรม	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	1	4	1	-	-

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

(3) จำนวนคนขอทาน

ข้อมูลจำนวนคนขอทานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน โดยแบ่งเป็นคนไทย จำนวน 9 คน และต่างด้าว จำนวน 5 คน จังหวัดที่มีจำนวนคนขอทานมากที่สุด คือ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 4 คน

ตารางที่ 107 จำนวนคนขอทาน

คนขอทาน (หน่วย : คน)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
คนไทย	3	2	-	-	1	1	2
ต่างด้าว	-	2	1	-	-	-	2
คนขอทาน รวม	3	4	1	-	1	1	4

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลการจัดระเบียบคนขอทาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

3.5.2 เครือข่าย/สวัสดิการด้านกลุ่มคนเปราะบาง

(1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อมูลอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ปี พ.ศ. 2563–2567 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายจังหวัด จังหวัดที่มีจำนวน อพม. สูงสุดในปี พ.ศ. 2567 คือ จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 11,546 คน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่า 4 เท่าตัวภายในหนึ่งปี จังหวัดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน อพม. ในปี 2567 เท่ากับ 5,792 คน เพิ่มขึ้นจาก 4,742 คน ในปี 2566 จังหวัดหนองคาย จำนวน อพม. ปี 2567 เท่ากับ 4,405 คน เพิ่มขึ้นจาก 4,136 คน ในปี พ.ศ. 2566 จังหวัดเลย มีจำนวน อพม. ปี พ.ศ. 2567 เท่ากับ 4,056 คน เพิ่มขึ้นจาก 3,437 คน ในปี 2566 จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน อพม. ปี พ.ศ. 2567 เท่ากับ 3,357 คน เพิ่มขึ้นจาก 2,625 คน ในปี พ.ศ. 2566 ขณะที่จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเคยมีจำนวน อพม. สูงในปีก่อนหน้านี้ กลับมีแนวโน้มลดลงในปี พ.ศ. 2567

ตารางที่ 108 อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อครัวเรือน

จังหวัด	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (หน่วย : คน)				
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ขอนแก่น	1,424	1,674	13,971	13,981	4,307
มหาสารคาม	2,011	2,462	2,652	2,642	11,546
ร้อยเอ็ด	2,658	2,437	11,685	11,686	2,537
เลย	2,222	2,412	2,920	3,437	4,056
หนองคาย	954	3,316	4,136	4,136	4,405
หนองบัวลำภู	1,843	2,501	2,625	2,625	3,357
อุดรธานี	3,421	4,151	4,661	4,742	5,792

ที่มา : ระบบทะเบียนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

(2) ภาควิชา

ข้อมูลเครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 142 แห่ง โดยจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนเครือข่าย CSR มากที่สุด คือ 50 แห่ง รองลงมา คือจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 37 แห่ง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 17 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 11 แห่ง จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดหนองคาย มีจำนวนเท่ากัน 10 แห่ง จังหวัดเลย มีจำนวนน้อยที่สุดในกลุ่มนี้ คือ 7 แห่ง

ตารางที่ 109 เครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR)

จังหวัด	เครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR) (หน่วย : แห่ง)
ขอนแก่น	10
มหาสารคาม	37
ร้อยเอ็ด	11
เลย	7
หนองคาย	10
หนองบัวลำภู	17
อุดรธานี	50

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

ข้อมูลองค์กรพัฒนาเอกชนจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนรวมทุกประเภทมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 475 องค์กร รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 359 องค์กร และ จังหวัดเลย มีจำนวน 264 องค์กร เมื่อจำแนกตามประเภทองค์กร พบว่า มูลนิธิ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 550 องค์กร โดยจังหวัดที่มีจำนวนมูลนิธิมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 167 องค์กร สมาคม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 643 องค์กร ซึ่งเป็นประเภทองค์กรที่มีจำนวนมากที่สุดในภาพรวม โดยจังหวัดที่มีจำนวนสมาคมมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 249 องค์กร

รองลงมา คือ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 236 องค์การ องค์การสาธารณประโยชน์ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 72 องค์การ โดยจังหวัดที่มีจำนวนมากที่สุดในประเภทนี้ คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 54 องค์การ

ตารางที่ 110 องค์การพัฒนาเอกชน

องค์การพัฒนาเอกชน (หน่วย : แห่ง)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
มูลนิธิ	167	4	101	128	4	-	120
สมาคม	249	3	236	115	2	-	-
องค์การสาธารณประโยชน์	54	16	18	14	8	8	20
องค์กรสถานสาธารณกุศล	-	-	-	-	-	-	-
กลุ่มชมรม ฯ	5	4	4	7	4	1	5
รวมทั้งหมด	475	27	359	264	18	9	145

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

ข้อมูลองค์กรภาคประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีองค์กรภาคประชาชนรวมทั้งสิ้น 11,271 แห่ง โดยกลุ่มสหภาพการฯ เป็นประเภทองค์กรที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นจำนวน 9,431 แห่ง สภาองค์กรชุมชน มีจำนวน 723 แห่ง กลุ่มกิจการเพื่อสังคมชุมชน ที่จำนวน 673 แห่ง และองค์กรสวัสดิการชุมชน มีจำนวน 644 แห่ง จังหวัดที่มีจำนวนองค์กรภาคประชาชนรวมมากที่สุด คือ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 2,439 แห่ง จังหวัดหนองคาย อยู่ในอันดับสอง ที่จำนวน 2,397 แห่ง และจังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 654 แห่ง เมื่อพิจารณาข้อมูล พบว่า กลุ่มสหภาพการฯ เป็นประเภทองค์กรภาคประชาชนที่มีการจัดตั้งมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดที่ศึกษา โดยจังหวัดขอนแก่นและหนองคายมีจำนวนองค์กรภาคประชาชนรวมสูงที่สุด

ตารางที่ 111 องค์กรภาคประชาชน

องค์กรภาคประชาชน (หน่วย : แห่ง)	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
องค์กรชุมชน	-	-	-	-	-	-	-
สภาองค์กรชุมชน	117	114	165	94	65	69	141
องค์กรสวัสดิการชุมชน	128	117	155	52	31	51	110
กลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชน	117	106	127	80	53	51	139
กลุ่มชมรม ฯ	2,077	834	1,405	928	2,248	485	1,254
รวมทั้งหมด	2,439	1,171	1,852	1,154	2,397	656	1,644

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

ข้อมูลองค์กรสาธารณประโยชน์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนรวมองค์กรสาธารณประโยชน์ ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 13 แห่ง ปี พ.ศ. 2564 มีจำนวน 14 แห่ง ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวน 10 แห่ง ปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 5 แห่ง โดยจังหวัดเลย มีจำนวน 3 แห่ง และหนองบัวลำภู มีจำนวน 2 แห่ง ส่วนจังหวัดอื่นๆ ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 112 องค์กรสาธารณประโยชน์

จังหวัด	องค์กรสาธารณประโยชน์ (หน่วย : แห่ง)			
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ขอนแก่น	4	3	4	-
มหาสารคาม	1	5	6	-
ร้อยเอ็ด	-	-	-	-
เลย	8	2	-	3
หนองคาย	-	2	-	-
หนองบัวลำภู	-	1	-	2
อุดรธานี	-	1	-	-

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

ข้อมูลองค์กรสวัสดิการชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2566 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนรวมองค์กรสวัสดิการชุมชน ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 13 แห่ง ปี พ.ศ. 2564 มีจำนวน 7 แห่ง ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวน 7 แห่ง ปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 5 แห่ง โดยจังหวัดเลย มีจำนวน 3 แห่ง และจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 2 แห่ง ที่มีข้อมูล ส่วนจังหวัดอื่นๆ ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 113 องค์กรสวัสดิการชุมชน

จังหวัด	องค์กรสวัสดิการชุมชน (หน่วย : แห่ง)			
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ขอนแก่น	4	1	5	-
มหาสารคาม	1	1	1	-
ร้อยเอ็ด	-	-	-	-
เลย	1	1	-	3
หนองคาย	7	2	1	-
หนองบัวลำภู	-	2	-	-
อุดรธานี	-	-	-	2

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

ส่วนที่ 4

สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues)

4.1 สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์

ข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า ค่าดัชนีเฉลี่ยรวมของทุกมิติและทุกจังหวัดมีค่ากลางอยู่ที่ 69.83 โดยจังหวัดที่มีค่าดัชนีภาพรวมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ที่ 73.39 รองลงมาคือ จังหวัดเลย อยู่ที่ 73.12 ในขณะที่ จังหวัดขอนแก่น มีค่าดัชนีภาพรวมต่ำที่สุด อยู่ที่ 54.91 เมื่อวิเคราะห์เชิงมิติ พบว่า มิติที่อยู่อาศัย มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 70.33 มิติสุขภาพ มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 70.04 มิติการศึกษา มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 69.42 มิติการมีงานทำและรายได้ มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 69.91 มิติความมั่นคงของครอบครัว มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 69.96 มิติการเข้าถึงบริการของรัฐ มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 69.99 มิติความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 69.75 มิติการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสันติ มีค่าดัชนีเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ 70.91 มิติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 70.09 โดยจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดเลย แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่น โดยมีค่าดัชนีภาพรวมสูง และมีค่าดัชนีสูงในหลายมิติ ขณะที่จังหวัดขอนแก่น มีค่าดัชนีภาพรวมต่ำสุด และค่าดัชนีในหลายมิติอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในมิติความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ มิติการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสันติ ทั้งนี้ จังหวัดอุดรธานี มีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ คือแม้จะมีค่าดัชนีใน มิติการศึกษาต่ำมาก มีค่าดัชนีเฉลี่ยอยู่ที่ 45.02 แต่กลับมีค่าดัชนีในมิติการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสันติ สูงที่สุด 80.83

ตารางที่ 114 สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ รายมิติ

มิติ	หน่วย	ค่ากลาง	ค่าของจังหวัด						
ค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์	ค่าดัชนี	69.83	ขอนแก่น	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	เลย	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี
1. มิติที่อยู่อาศัย	ค่าดัชนี	70.33	54.91	73.59	67.11	73.12	61.34	63.00	62.89
2. มิติสุขภาพ	ค่าดัชนี	70.04	77.24	74.60	74.83	69.19	76.42	75.43	76.71
3. มิติการศึกษา	ค่าดัชนี	69.61	64.18	64.81	62.52	75.83	64.34	70.87	65.02
4. มิติการมีงานทำและรายได้	ค่าดัชนี	69.91	76.88	69.26	71.31	69.96	78.14	63.58	60.03
5. มิติความมั่นคงของครอบครัว	ค่าดัชนี	69.96	68.89	64.44	64.01	69.68	65.08	59.81	59.73
6. มิติการเข้าถึงบริการของรัฐ	ค่าดัชนี	69.99	73.66	75.01	77.35	72.56	63.70	70.31	74.15
7. มิติความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ค่าดัชนี	69.75	49.21	68.76	62.86	73.78	70.99	70.79	69.43
8. มิติการเมืองและการมีส่วนร่วมทางสังคม	ค่าดัชนี	70.91	48.71	80.40	75.44	74.96	72.05	78.82	80.83
9. มิติสิ่งแวดล้อมและพลังงาน	ค่าดัชนี	70.09	70.32	74.01	65.16	75.40	57.69	48.17	57.79

ที่มา : รายงานความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย (2567)

4.2 สถานการณ์เชิงประเด็นในระดับพื้นที่

4.2.1 สถานการณ์กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook แยกรายมิติของกลุ่มคนเปราะบางในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ณ วันที่ 4 มิถุนายน 2568 พบว่า มีจำนวนกลุ่มเปราะบางทั้งสิ้น 16,7086 คน โดยได้มีการจำแนกข้อมูลออกเป็น 5 มิติหลัก เพื่อสะท้อนปัญหาเชิงลึกในหลากหลายด้านที่กลุ่มคนเหล่านี้กำลังเผชิญอยู่ ได้แก่ มิติด้านรายได้ มีจำนวน 86,563 คน รองลงมา คือ มิติด้านความเป็นอยู่ มีจำนวน 59,810 คน มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ มีจำนวน 9,698 คน มิติด้านสุขภาพ มีจำนวน 5,996 คน และมิติด้านการศึกษา มีจำนวน 5,019 คน

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ปัญหาด้านรายได้ เป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบาง โดยมีจำนวนสูงถึงกว่า ครึ่งหนึ่งของทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 51.8 สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การสร้างอาชีพ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือสวัสดิการด้านการเงินอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ มิติด้านความเป็นอยู่ คิดเป็นร้อยละ 35.8 ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย ความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิตประจำวัน ขณะที่มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 5.8 มิติด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 3.6 และมิติด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.0 สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดที่ยังคงต้องได้รับการแก้ไข เช่น การไม่มีเอกสารสิทธิที่ทำให้เข้าไม่ถึงบริการ การขาดระบบการดูแลสุขภาพที่ต่อเนื่อง หรือโอกาสทางการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย

ตารางที่ 115 กลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook แยกรายมิติ

กลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook	ปี 2567
จำนวนคนเปราะบาง	167,086
- ด้านความเป็นอยู่	59,810
- ด้านการศึกษา	5,019
- ด้านสุขภาพ	5,996
- ด้านรายได้	86,593
- ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ	9,698

ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น เช่น ครอบครัวยากจนที่มีเด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง มีปัญหาที่อยู่อาศัยจำเป็นต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มดังกล่าวอย่างเร่งด่วน จริงจัง และต่อเนื่อง

ข้อมูลกลุ่มคนเปราะบางในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 ณ วันที่ 4 มิถุนายน 2568 พบว่า มีจำนวนครัวเรือนเปราะบางทั้งหมด 135,056 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ประสบปัญหาเรื่องรายได้น้อย และหลายครัวเรือนยังมีสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง เช่น เด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ป่วยติด

เ

ต

๔

ย

ง

กลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลอย่างเร่งด่วน จริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างรอบ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ และสุขภาพ การจำแนกระดับความเปราะบางของครัวเรือน ครัวเรือน เปราะบางถูกจำแนกออกเป็น 4 ระดับ ตามลักษณะของรายได้และภาระพึ่งพิง ดังนี้

ระดับที่ 0 ครัวเรือนไม่ตกมิติด้านรายได้ แต่มีบุคคลในภาวะพึ่งพิง เช่น มีผู้สูงอายุหรือคนพิการ แต่รายได้ของครัวเรือนยังไม่เข้าข่ายรายได้น้อย มีจำนวน 798 ครัวเรือน

ระดับที่ 1 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (รายได้เฉลี่ยต่อปีไม่เกิน 100,000 บาทต่อคนต่อครัวเรือน) และ/ หรือมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย มีจำนวน 43,595 ครัวเรือน

ระดับที่ 2 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และมีบุคคลในภาวะพึ่งพิง 1-2 คน เช่น เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ คน พิการ หรือผู้ป่วยติดเตียง มีจำนวน 87,106 ครัวเรือน เป็นระดับที่มีจำนวนมากที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นใน การวางแผนให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้านที่ชัดเจน

ระดับที่ 3 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และมีบุคคลในภาวะพึ่งพิงมากกว่า 2 คน มีจำนวน 3,557 ครัวเรือน ถือเป็นกลุ่มที่มีภาระหนักที่สุด เนื่องจากรายได้น้อยและต้องดูแลคนที่พึ่งพิงจำนวนมาก

ตารางที่ 116 ข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง

ข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง	ปี 2567
จำนวนครัวเรือนเปราะบาง	135,056
ระดับความเปราะบางของครัวเรือน	
- ระดับ 0	798
- ระดับ 1	43,595
- ระดับ 2	87,106
- ระดับ 3	3,557

4.2.2 ผลการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

ผลการดำเนินงาน ครัวเรือนเปราะบางระดับจังหวัด ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2568 สะท้อนความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเปราะบางในระดับพื้นที่ ผ่านการดำเนินงานในรอบ 12 เดือน สรุปได้ดังนี้

จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนครัวเรือนเปราะบางทั้งหมด 15,163 ครัวเรือน โดยมีเป้าหมายดำเนินงานในรอบ 12 เดือนอยู่ที่ 2,440 ครัวเรือน และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ 2,720 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 111.48 ของเป้าหมาย แบ่งเป็นครัวเรือนเดิม 1,376 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 1,344 ครัวเรือน ให้ความช่วยเหลือเชิงคุณภาพจำนวน 2,188 ครัวเรือน และให้คำปรึกษาหรือส่งต่อ 532 ครัวเรือน ได้รับคะแนนประเมินในระดับ 5 คะแนน

จังหวัดมหาสารคาม มีครัวเรือนเปราะบาง 6,905 ครัวเรือน ตั้งเป้าช่วยเหลือ 732 ครัวเรือน และสามารถช่วยได้จริง 1,252 ครัวเรือน หรือร้อยละ 171.04 แบ่งเป็นครัวเรือนเดิม 477 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 775 ครัวเรือน ให้ความช่วยเหลือเชิงคุณภาพครอบคลุม 1,166 ครัวเรือน และให้คำปรึกษาหรือส่งต่อ 86 ครัวเรือน ได้คะแนนระดับ 5

จังหวัดร้อยเอ็ด มีครัวเรือนเปราะบาง 2,079 ครัวเรือน เป้าหมายการดำเนินงานอยู่ที่ 732 ครัวเรือน แต่สามารถดำเนินงานได้ 694 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94.81 แบ่งเป็นครัวเรือนเดิม 293 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 401 ครัวเรือน ให้ความช่วยเหลือเชิงคุณภาพ 584 ครัวเรือน และให้คำปรึกษาหรือส่งต่อ 110 ครัวเรือน ได้รับการประเมินระดับ 4 คะแนน

จังหวัดเลย มีจำนวนครัวเรือนเปราะบาง 3,255 ครัวเรือน ตั้งเป้าหมายไว้ที่ 732 ครัวเรือน และสามารถให้ความช่วยเหลือได้จริง 855 ครัวเรือน หรือร้อยละ 116.80 แบ่งเป็นครัวเรือนเดิม 259 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 596 ครัวเรือน โดยมีครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือเชิงคุณภาพ 822 ครัวเรือน และได้รับคำปรึกษาหรือการส่งต่อ 33 ครัวเรือน ได้คะแนนระดับ 5

จังหวัดหนองคาย มีจำนวนครัวเรือนเปราะบาง 2,196 ครัวเรือน มีเป้าหมายการช่วยเหลือที่ 1,708 ครัวเรือน และดำเนินการได้จริง 2,007 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 117.51 แบ่งเป็นครัวเรือนเดิม 988 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 1,019 ครัวเรือน โดยช่วยเหลือเชิงคุณภาพ 1,860 ครัวเรือน และให้คำปรึกษาหรือส่งต่อ 147 ครัวเรือน ได้รับการประเมินในระดับ 5 คะแนน

จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนครัวเรือนเปราะบาง 2,480 ครัวเรือน โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานที่ 976 ครัวเรือน และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ 837 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 85.76 แบ่งเป็นครัวเรือนเดิม 459 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 378 ครัวเรือน โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ได้รับการช่วยเหลือเชิงคุณภาพถึง 833 ครัวเรือน และเพียง 4 ครัวเรือนได้รับการให้คำปรึกษาหรือส่งต่อ ได้รับคะแนนระดับ 3

จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนเปราะบางมากที่สุดคือ 15,908 ครัวเรือน ตั้งเป้าหมายการดำเนินงานที่ 1,464 ครัวเรือน แต่สามารถดำเนินงานได้ 1,111 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.89 แบ่งเป็น

ครัวเรือนเดิม 279 ครัวเรือน และครัวเรือนใหม่ 832 ครัวเรือน โดยมีครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือเชิงคุณภาพ 938 ครัวเรือน และได้รับคำปรึกษาหรือการส่งต่อ 173 ครัวเรือน ได้รับคะแนนระดับ 2

รายงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบาง
ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2568

ผลการดำเนินงาน

ครัวเรือนเปราะบางระดับจังหวัด

(หน่วยนับ : ครัวเรือน)

จังหวัด	จำนวนครัวเรือนเปราะบางที่ตกอยู่ในความเปราะบางและเข้าถึงบริการของรัฐ	เป้าหมายรอบ 12 เดือน	จังหวัดดำเนินการได้		รวม	ร้อยละ (เป้าหมาย 100)	จำนวนการให้ความช่วยเหลือเชิงคุณภาพ	ร้อยละ (ไม่ต่ำกว่า 60 คิดจากค่าเป้าหมาย)	การให้คำปรึกษาหรือประสานส่งต่อเพียงอย่างเดียว	ร้อยละ (ไม่ต่ำกว่า 40)	ระดับคะแนน
			ครัวเรือนเดิม	ครัวเรือนใหม่							
ขอนแก่น	15,163	2,440	1,376	1,344	2,720	111.48	2,188	89.67	532	21.80	5
มหาสารคาม	6,905	732	477	775	1,252	171.04	1,166	159.29	86	11.75	5
ร้อยเอ็ด	2,079	732	293	401	694	94.81	584	79.78	110	15.03	4
เลย	3,255	732	259	596	855	116.80	822	112.30	33	4.51	5
หนองคาย	2,196	1,708	988	1,019	2,007	117.51	1,860	108.90	147	8.61	5
หนองบัวลำภู	2,480	976	459	378	837	85.76	833	85.35	4	0.41	3
อุดรธานี	15,908	1,464	279	832	1,111	75.89	938	64.07	173	11.82	2

ข้อมูลตามพื้นที่

4.3 สถานการณ์ประเด็นเร่งด่วน Hot Issues

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สสว.5 ได้ดำเนินการจัดทำสถานการณ์ทางสังคม ในระดับกลุ่มจังหวัด และจัดทำประเด็นการเตือนภัยทางสังคม ส่งให้กลไกในระดับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสถานการณ์แจ้งเตือนถึงโอกาสเกิดวิกฤต สถานการณ์แนวโน้มภาวะทางสังคมที่มีโอกาสเกิดวิกฤติหรือผลกระทบเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 ประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. รู้ทันน้ำท่วม เตรียมพร้อมก่อนภัยถึงตัว

สถานการณ์น้ำท่วมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมเป็นฤดูฝนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในเดือนกันยายนจะมีปริมาณฝนสูงที่สุด ในเดือนกันยายน 2566 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมที่พาดผ่าน ทำให้เกิดฝนตกหนักต่อเนื่องในหลายพื้นที่ ส่งผลให้เกิดพื้นที่น้ำท่วมในหลายจังหวัด

2. รักไม่ใช้การทำร้าย “รู้เท่าทันความรุนแรงในความสัมพันธ์”

จากข้อมูลสถิติของสายด่วน 1300 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นหนึ่งในประเด็นทางสังคมที่ต้องได้รับความใส่ใจอย่างเร่งด่วน โดยผู้หญิงยังคงเป็นกลุ่มที่ประสบกับความรุนแรงมากที่สุด โดยมีจำนวน 3,500 ราย ขณะที่ผู้ชายมีจำนวน 1,333 ราย ประเภทของความรุนแรงที่พบมากที่สุด คือ การถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 2,934 คน รองลงมาคือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ 319 คน การถูกกระทำอนาจาร 134 คน และการถูกทอดทิ้ง 34 คน ช่วงอายุของผู้ถูกระทำความรุนแรงมากที่สุด ได้แก่ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 19–35 ปี) และวัยกลางคน (อายุ 36–59 ปี) รวมกัน 91 คน คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 60 ของผู้ถูกระทำทั้งหมด สถานการณ์นี้สะท้อนถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีผลกระทบ เช่น ความเครียดจากภาระหน้าที่ในครอบครัว ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และปัญหาความสัมพันธ์ภายในครัวเรือน

3. “ใบหน้าไม่ใช่ของจริง เสี่ยงไม่ใช่ของเขา” ภัยเงียบจาก DEEPFAKE

Deepfake คือเทคโนโลยีที่สามารถจำลองภาพ เสียง หรือวิดีโอของบุคคลให้เหมือนจริงมากจนยากที่จะแยกแยะได้ว่าเป็น "ของจริงหรือของปลอม" โดยเป็นการสร้างเนื้อหาที่ดูสมจริงเกินกว่าที่จะเชื่อได้ กลุ่มเป้าหมายที่ตกเป็นเหยื่อ Deepfake มากที่สุด ได้แก่ ผู้หญิง เป็นเป้าหมายหลักในการสร้างสื่อลามกปลอมด้วย AI ผู้สูงอายุ มีความเสี่ยงที่จะเสียจะถูกหลอกให้โอนเงินจากการปลอมเสียง/วิดีโอของลูกหลาน ประชาชนทั่วไป / กลุ่มเปราะบางที่ขาดทักษะดิจิทัล ตกเป็นเป้าหมายของการกลั่นแกล้งออนไลน์ หรือเผยแพร่ข้อมูลเท็จเพื่อสร้างความเสียหายนักเรียนและเยาวชน ตกเป็นเป้าหมายของการกลั่นแกล้งออนไลน์ หรือเผยแพร่ข้อมูลเท็จเพื่อสร้างความเสียหาย รวมถึง นักการเมือง/บุคคลสาธารณะเสี่ยงต่อการถูกโจมตีทางชื่อเสียง

ในช่วงเลือกตั้งหรือประเด็นอ่อนไหว ดังนั้น ควรระวังเกี่ยวกับ Deepfake ไม่ว่าจะเป็น ระวังการเปิดเผยรูปภาพและข้อมูลส่วนตัวต่อสาธารณะ อย่าหลงเชื่อวิดีโอหรือเสียงทันที หลีกเลี่ยงการแชร์วิดีโอหรือข้อความที่ยังไม่ได้ตรวจสอบแหล่งที่มา

4. ออนไลน์ก็อันตราย “ระวังภัยค้ำมนุษย์ยุคดิจิทัล”

การค้ำมนุษย์หมายถึง การแสวงหาประโยชน์จากบุคคล โดยใช้วิธีการใดวิธีหนึ่ง เช่น การขู่เช็ก การใช้กำลังบังคับ การหลอกลวง การหลอกล่อ การบังคับให้ยินยอม หรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ รูปแบบการล่อลวง/สถานการณ์ที่พบบ่อยในยุคดิจิทัล ภัยค้ำมนุษย์ในยุคดิจิทัลสามารถเกิดขึ้นได้แม้กระทั่งในโลกออนไลน์ โดยมีรูปแบบการล่อลวงที่หลากหลาย เช่น การหลอกให้ไปทำงานต่างประเทศโดยอ้างว่ามีรายได้ดี แต่สุดท้ายกลายเป็นแรงงานทาส การหลอกให้ถ่ายคลิปโป๊หรือภาพลับ แล้วใช้ในการแบล็กเมล์ การเสนอความช่วยเหลือหรือสิ่งของ เช่น โทรศัพท์ ที่פק เงิน แล้วค่อยควบคุมเหยื่อการปลอมตัวเป็นนายหน้าหรือคน

ในโซเซียลมีเดียเพื่อสร้างความไว้วางใจ สถิติจำนวนคดีการค้ำมนุษย์ พบว่า จำนวนคดีการค้ำมนุษย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2564 - 2565 มีอัตราการเพิ่มสูงกว่าร้อยละ 35 การเพิ่มขึ้นนี้อาจบ่งชี้ถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มข้นขึ้น หรือสถานการณ์การค้ำมนุษย์ที่รุนแรงขึ้น

5. ผู้สูงอายุเปราะบาง...สังคมต้องไม่บางใจ

สถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบัน 12% อาศัยอยู่คนเดียว และอีก 21.1% อาศัยอยู่ลำพังกับคู่สมรส จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุอยู่คนเดียวสูงสุด ได้แก่ อุดรธานี, ขอนแก่น, หนองคาย, เลย, มหาสารคาม, และ หนองบัวลำภู จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ด้วยกันตามลำพัง (กับคู่สมรส) สูงสุด ได้แก่ มหาสารคาม, เลย, ขอนแก่น, ร้อยเอ็ด, อุดรธานี, และหนองคาย

6. รู้ทัน! กับตกบนโลกออนไลน์ที่เด็กและเยาวชนต้องระวัง

เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะเด็กอายุ 10-17 ปี เด็กที่ขาดความมั่นใจหรือขาดการอบรมเรื่องพฤติกรรมออนไลน์ เด็กที่เล่นมือถือหรือโซเซียลมีเดียโดยไม่มีการควบคุมจากผู้ปกครอง ภัยออนไลน์ที่เด็กและเยาวชนต้องระวัง ได้แก่ การล่อลวงออนไลน์: ผู้ร้ายสร้างความไว้วางใจกับเด็กผ่านเกมหรือสื่อสังคมออนไลน์ แล้วพยายามนัดพบเพื่อล่อลวงละเมิดทางเพศ การหลอกล่่ายคลิปลามกเพื่อนำภาพหรือคลิปไปขาย หรือนำมาแบล็กเมล์เรียกเงินจากผู้ปกครอง การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ เด็กถูกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์จากการโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่ทำให้เสียหาย การหลอกลวงซื้อขายสินค้า ผู้ร้ายหลอกลวงให้เด็กโอนเงินซื้อสินค้าผ่านเกมหรือสื่อสังคมออนไลน์ แล้วไม่ส่งของให้ การเข้าถึงเนื้อหาไม่เหมาะสม

ด้านประชากรและโครงสร้างประชากร

ข้อมูลประชากร 7 จังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 7,178,259 คน โดยช่วงอายุที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดคือ 26 - 59 ปี จำนวน 3,724,193 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มวัยแรงงานหลัก รองลงมาคือ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1,466,036 คน ตามด้วย อายุ 0 - 17 ปี มีจำนวน 1,255,843 คน อายุ 18 - 25 ปี มีจำนวน 692,541 คน และประชากรอื่นๆ จำนวน 39,646 คน ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม พบว่าแนวโน้มจำนวนและอัตราการเกิดของเด็กแรกเกิดลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 ในขณะที่สัดส่วนผู้สูงอายุ ประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นชัดเจน ขณะที่เด็กแรกเกิดลดลงต่อเนื่อง สะท้อนถึงปัญหาสังคมสูงวัย ที่จะทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคตอันใกล้ ส่งผลต่อเศรษฐกิจและแรงงานในระยะยาว ทั้งด้านกำลังแรงงานลดลง และภาระดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และภาระหนี้สิน ชี้ให้เห็นว่าครัวเรือนยังคงเผชิญกับแรงกดดันด้านรายได้ และภาระหนี้สิน ภาระหนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน สะท้อนถึงรายได้ที่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ การพึ่งพาแรงงานนอกระบบสูง นี่เป็นจุดเด่นที่สำคัญของโครงสร้างแรงงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 โดยมีแรงงานนอกระบบสูงถึง 2.5 ล้านคน เทียบกับแรงงานในระบบที่มีเพียง 770,000 คน คิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 3.2 เท่า แนวโน้มนี้สะท้อนถึงความไม่มั่นคงในการจ้างงานและความท้าทายในการเข้าถึงสวัสดิการสังคม ความเปราะบางของสตรีในตลาดแรงงาน ในปี พ.ศ. 2567 ผู้หญิงถูกเลิกจ้างสูงที่สุดในรอบ 5 ปี และมีจำนวนมากกว่าผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ ประชากรที่อยู่นอกกำลังแรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ซึ่งอาจสะท้อนบทบาทในการดูแลครอบครัว

ด้านสถานการณ์เด็กและเยาวชน

พัฒนาการสุขภาพที่ดีขึ้น แต่ปัญหายังคงอยู่ เด็กอายุ 0-5 ปี มีภาวะสูงตีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาหลักปัญหาครอบครัวยากจนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือพฤติกรรม ยาเสพติด การถูกทอดทิ้ง และปัญหาที่อยู่อาศัย รวมถึงความรุนแรงในครอบครัว แนวโน้มเชิงบวกบางประการ แนวโน้มการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีลดลง จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจลดลง จำนวนเด็กกำพร้าลดลง อาจเป็นผลมาจากการส่งเสริมระบบครอบครัวอุปถัมภ์ที่เพิ่มขึ้น การให้ความช่วยเหลือด้านเงินสงเคราะห์และเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง รวมถึงมีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองเด็กในชุมชนเพิ่มขึ้น

ด้านสถานการณ์สตรีและครอบครัว

จำนวนการจดทะเบียนสมรสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่การหย่าร้างก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีหลัง จังหวัดเลยมีอัตราการหย่าร้างสูงที่สุด และจังหวัดอื่นๆ เช่น หนองคาย ขอนแก่น อุดรธานี

มีอัตราหาร่างสูงเกินกว่าร้อยละ 60 นอกจากนี้ยังพบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยผู้หญิงทำงานเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงสุด ความรุนแรงทางร่างกายพบมากที่สุด สาเหตุหลักคือยาเสพติด การบันดาลโทสะ และความหึงหวง ซึ่งบางกรณีรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต

ด้านผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักอยู่ด้วยตนเองโดยไม่มีลูกหลานอยู่ด้วย และจำนวนไม่น้อยยังคงต้องทำงานเพื่อหารายได้ สะท้อนถึงความจำเป็นในการพึ่งพาตนเอง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองและดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ และการเข้าถึงเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และมีการขยายตัวของเครือข่ายชุมชน เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ศพอส.) โดยจังหวัดขอนแก่นมีความโดดเด่นในด้านนี้

ด้านคนพิการ

จำนวนคนพิการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2563-2566 แต่เริ่มลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2567 ความพิการทางการเคลื่อนไหวพบเป็นประเภทที่พบมากที่สุด คิดเป็นมากกว่าครึ่งหนึ่งของคนพิการทั้งหมด ในด้านการเข้าถึงสวัสดิการ มีจำนวนผู้ขอเบี้ยเงินจากกองทุนลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่จำนวนผู้รับเบี้ยความพิการเพิ่มขึ้น

ด้านกลุ่มเปราะบางอื่นๆ

ผู้ไร้ที่พึ่งและคนขอทานลดลง จำนวนผู้เข้ารับบริการในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 และจำนวนคนขอทานมีไม่มากนัก ประชาชนกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มเปราะบางทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 51.8 ประสบปัญหาด้านรายได้ไม่เพียงพอ รองลงมาคือปัญหาความเป็นอยู่ เช่น ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย คราวเรือนเปราะบางระดับ 2 คือกลุ่มใหญ่สุด เป็นครัวเรือนรายได้น้อยที่ต้องดูแลสมาชิกในภาวะพึ่งพิง 1-2 คน ซึ่งต้องการการดูแลเร่งด่วน

เครือข่ายและกลไกการช่วยเหลือทางสังคม

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในมหาสารคามที่เพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า องค์กรภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง มีจำนวนรวมกว่า 11,000 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นองค์กรด้านคนพิการ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และจังหวัดขอนแก่นเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนองค์กรมากที่สุด

6.1 บทสรุป

ด้านประชากร

ข้อมูลประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 7,178,259 คน โดยช่วงอายุที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดคือ 26 - 59 ปี จำนวน 3,724,193 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มวัยแรงงานหลัก รองลงมาคือ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1,466,036 คน ตามด้วย อายุ 0 - 17 ปี มีจำนวน 1,255,843 คน อายุ 18 - 25 ปี มีจำนวน 692,541 คน และประชากรอื่นๆ จำนวน 39,646 คนตามลำดับ

ด้านเศรษฐกิจครัวเรือน

ข้อมูลปี พ.ศ. 2566 ชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในระดับครัวเรือน โดยจังหวัดหนองคาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนสูงสุดที่ 26,201 บาท ในขณะที่จังหวัดขอนแก่นมีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 19,326 บาทต่อเดือน นอกจากนี้จังหวัดหนองบัวลำภูมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดที่ 260,061 บาท ขณะที่จังหวัดขอนแก่นมีหนี้สินเฉลี่ยต่ำที่สุดเพียง 62,884 บาท ภาระหนี้คือส่วนใหญ่เกิดจากการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน สะท้อนถึงภาวะรายได้ที่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ และความเปราะบางทางเศรษฐกิจ

ด้านแรงงาน

ข้อมูลจำนวนแรงงาน พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 3,260,291 คน แบ่งเป็นกำลังแรงงานชาย มีจำนวน 1,745,853 คน และกำลังแรงงานหญิง มีจำนวน 1,514,441 คน จุดเด่นของโครงสร้างแรงงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 คือการพึ่งพาแรงงานนอกระบบเป็นหลัก โดยมีจำนวนแรงงานนอกระบบสูงถึง 2,495,535 คน คน ในขณะที่แรงงานในระบบมีเพียง 776,178 คน คิดเป็นสัดส่วนแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบถึง 3.2 เท่า แนวโน้มนี้สะท้อนถึงความไม่มั่นคงในการจ้างงาน และความท้าทายในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมอย่างครอบคลุม ประชากรที่อยู่นอกกำลังแรงงาน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง โดยมีจำนวนมากกว่าผู้ชายเกือบสองเท่า

ด้านเด็กและเยาวชน

ข้อมูลจำนวนประชากรเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชน อายุ 0-25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 2,086,230 คน โดยแบ่งเป็น จำนวนเด็กและเยาวชนอายุ 0-6 ปี มีจำนวน 405,048 คน รองลงมา คือ จำนวนเด็กและเยาวชนอายุ 7-17 ปี มีจำนวน 937,172 คน และกลุ่มอายุ 18-25 ปี มีจำนวน 744,010 คน

ด้านสุขภาพและพัฒนาการ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีภาวะสูงส่งดีสมส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงแนวโน้มด้านสุขภาพและโภชนาการที่ดีขึ้น นอกจากนี้ สัดส่วนประชากรวัยเด็กต่อวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการเกิดที่ลดลงด้วย

ปัญหาหลักที่กระทบต่อเด็กและเยาวชน 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาครอบครัวยากจน ซึ่งเป็นปัญหาอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ปัญหาพฤติกรรม ตามมาด้วย ปัญหายาเสพติด ถูกขโมยของ และต้องการที่พักอาศัย และความรุนแรงในครอบครัว ตามลำดับ และสำหรับประเด็นแม่วัยรุ่น แม่แนวโน้มการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีจะลดลง อันเป็นผลจากการทำงานเชิงรุกในระดับพื้นที่ แต่การตั้งครรภ์ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปียังคงมีความผันผวนและต้องได้รับการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แม่วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ลงทะเบียนขอรับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดมากที่สุด แสดงถึงความต้องการความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจมีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกับจำนวนเด็กกำพร้าที่ลดลง ส่วนหนึ่งอาจมาจากการส่งเสริมให้มีระบบครอบครัวอุปถัมภ์ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคีเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับเด็กและเยาวชน โดยพบว่า การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน และเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองเด็กในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์ครอบครัว

ข้อมูลสัดส่วนประชากรเพศหญิงจำแนกกลุ่มอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่ามีจำนวนประชากรเพศหญิง รวมทั้งสิ้น 3,638,487 คน กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดในทุกจังหวัด คือ กลุ่มอายุ 26 - 59 ปี มีจำนวน 1,870,226 คน ซึ่งสอดคล้องกับการเป็นกลุ่มวัยแรงงานหลัก รองลงมา คือ กลุ่ม 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 801,050 คน ตามด้วยกลุ่ม 0 - 17 ปี มีจำนวน 610,637 คน และกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่ม 18 - 25 ปี มีจำนวน 338,883 คน และอื่นๆ มีจำนวน 16,704 คน ตามลำดับ โดยรวมสัดส่วนประชากรเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 50 เล็กน้อย สะท้อนให้เห็นว่าจำนวนประชากรเพศหญิงมีมากกว่าประชากรเพศชายเพียงเล็กน้อยในพื้นที่ดังกล่าว

ข้อมูลมีจำนวนการจดทะเบียนสมรส ในปี พ.ศ. 2567 รวมทั้งสิ้น 14,345 ราย เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 11,568 ราย คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้น 24.01 ในขณะเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนการจดทะเบียนหย่า มีจำนวน 24,432 ราย และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2565 เป็น 31,294 ราย ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และลดลงในปีต่อๆ มา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลกลับชี้ให้เห็นว่าการหย่าร้างก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีหลัง อัตราการหย่าร้างในหลายจังหวัดอยู่ในระดับที่น่ากังวล เช่น จังหวัดเลยมีอัตราการหย่าร้างสูงที่สุดถึง 67.88 และยังมีดัชนีครอบครัวเข้มแข็งต่ำที่สุดของภูมิภาค ส่วนจังหวัดอื่นๆ อย่างหนองคาย ขอนแก่น และอุดรธานี ก็มีอัตราหย่าร้างสูงเกินร้อยละ 60

ด้านสตรีและครอบครัว

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นพื้นที่ที่มีดัชนีครอบครัวเข้มแข็งสูงสุด ขณะที่จังหวัดเลยอยู่อันดับต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการหย่าร้าง แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างครอบครัวและการดำเนิน

ชีวิตร่วมกันที่ยังต้องการการส่งเสริมในหลายพื้นที่ ในขณะที่ด้านความรุนแรงในครอบครัว ปี พ.ศ. 2567 มีจำนวน 151 คน ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นเพศชาย มีจำนวน 31 คน เพศหญิง มีจำนวน 119 คน สาเหตุหลักของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ ยาเสพติด ซึ่งครองอันดับหนึ่ง ตามมาด้วยการบันดาลโทสะ และความหึงหวง โดยในบางกรณี ปัญหานี้รุนแรงถึงขั้นนำไปสู่การเสียชีวิต ซึ่งพบมากที่สุดในจังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 15 ของกรณีที่ยรายงาน

สถานการณ์เศรษฐกิจของสตรีเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัว พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 มีจำนวนผู้ถูกเลิกจ้างสูงที่สุดในรอบ 5 ปี และที่สำคัญคือผู้หญิงถูกเลิกจ้างมากกว่าผู้ชาย อีกประเด็นที่สะท้อนถึงความไม่มั่นคงทางอาชีพคือ จำนวนแรงงานนอกระบบที่มีมากกว่าแรงงานในระบบถึง 2-4 เท่า อย่างไรก็ตาม การมีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ซึ่งมีจำนวนมากถึง 962 แห่ง กระจายตัวอยู่ในทุกจังหวัด ถือเป็นกลไกสำคัญในการให้การดูแล ป้องกัน และฟื้นฟูปัญหาครอบครัวในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ

ด้านผู้สูงอายุ

ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 378,450 คน พบว่า กลุ่มอายุ 60 – 69 ปี มีจำนวนมากที่สุด อยู่ที่ 211,541 คนรองลงมา คือกลุ่มอายุ 70 – 79 ปี มีจำนวน 118,484 คน กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป อยู่ที่ 48,425 คน โดยพบว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุในทุกจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่ต้องเตรียมรับมืออย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะจังหวัดเลยที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงที่สุดถึงร้อยละ 21.41 ขณะที่จังหวัดอุดรธานีมีสัดส่วนน้อยที่สุดที่ร้อยละ 18.72 นอกจากนี้ ยังพบว่าจำนวนผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชายในกลุ่มผู้สูงอายุ

ลักษณะการอยู่อาศัยและสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่กันเองและยังคงแข็งแรง ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ส่วนใหญ่มักเป็นการอยู่ด้วยกันเอง โดยไม่มีลูกหลานอยู่ด้วย ซึ่งเป็นรูปแบบการอยู่อาศัยที่พบมากที่สุด และมีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 50 ในทุกจังหวัด โดยเฉพาะที่จังหวัดมหาสารคามที่มีถึงร้อยละ 65.77 อย่างไรก็ตาม ในด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองและดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ โดยข้อมูลการคัดกรองระบุว่าร้อยละ 97.8 ของผู้สูงอายุอยู่ในกลุ่มที่สามารถเข้าถึงได้ มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่ในกลุ่มติดบ้านหรือติดเตียง

เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ พบว่า ยังคงต้องพึ่งพาตนเองและเผชิญความเปราะบาง แต่ยังมีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยยังคงต้องทำงานเพื่อหารายได้ โดยเฉพาะในจังหวัดมหาสารคามและร้อยเอ็ด ที่พบว่าสัดส่วนผู้สูงอายุที่ยังทำงานอยู่สูงถึงร้อยละ 21.28 นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนผู้สูงอายุที่กู้ยืมเงินจากกองทุนผู้สูงอายุเพื่อประกอบอาชีพ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในหลายจังหวัด เช่น มหาสารคามและขอนแก่น สะท้อนถึงปัญหาในการเข้าถึงแหล่งทุนหรือการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ

ข้อมูลผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีจำนวน 1,330,473 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คิดเป็น ร้อยละ 10.54 อย่างไรก็ตาม ภาพรวมทุกจังหวัดมีแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ หรือการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ในด้านเครือข่ายชุมชนมีการขยายตัวอย่างชัดเจน เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ศพอส.) และคลินิกผู้สูงอายุ โดยจังหวัดขอนแก่นถือเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในด้านนี้มีจำนวนโรงเรียนผู้สูงอายุมากถึง 142 แห่ง และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ถึง 91 แห่ง ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุในพื้นที่

ด้านคนพิการ

ข้อมูลระหว่างปี 2563 ถึง 2566 พบว่า จำนวนคนพิการในพื้นที่ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี พ.ศ. 2567 เริ่มมีการปรับตัวลดลงเล็กน้อย จังหวัดเลยเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนคนพิการต่อประชากรสูงที่สุด โดยเคยมีสัดส่วนสูงถึง 4.84 เปอร์เซนต์ ในขณะที่จังหวัดหนองคายมีสัดส่วนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในกลุ่ม เมื่อจำแนกตามประเภทความพิการ พบว่าความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายเป็นประเภทที่พบมากที่สุดอย่างชัดเจน รองลงมา คือ พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย พิการทางการเห็น พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม พิการทางสติปัญญา พิการช้าซ้อน พิการทางการเรียนรู้ และทางออทิสติก ตามลำดับ ในมิติของการศึกษา จังหวัดอุดรธานีมีจำนวนนักเรียนพิการที่เรียนรวมในโรงเรียนปกติมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ขณะที่จังหวัดขอนแก่นมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาพิเศษผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ แม้ว่าจำนวนผู้เข้ารับบริการจะมีแนวโน้มลดลงในช่วงหลัง

ด้านการจ้างงาน จังหวัดขอนแก่นยังคงเป็นผู้นำในด้านการจ้างงานคนพิการ โดยมีสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการมากที่สุด รวม 97 แห่ง และมีการจ้างงานคนพิการมากที่สุดเช่นกัน คือ 307 คน วิธีการปฏิบัติตามกฎหมายที่สถานประกอบการนิยมมากที่สุด คือการจ้างงานโดยตรงตามมาตรา 33

ด้านสวัสดิการ เครือข่าย และการช่วยเหลือ โดยมีเครือข่ายรวมทั้งหมด 635 แห่ง ศูนย์บริการคนพิการทั่วไปเป็นรูปแบบเครือข่ายที่พบมากที่สุด ขณะที่จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีจำนวนเครือข่ายมากที่สุด ในภูมิภาค คือ 164 แห่ง ในด้านการเข้าถึงสวัสดิการ มีแนวโน้มที่สวนทางกันอย่างชัดเจน จำนวนผู้ขอกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงถึง 76.00 ภายในระยะเวลา 4 ปี (ปี พ.ศ.2563 – 2567) ในทางตรงกันข้าม จำนวนผู้รับเบี้ยความพิการเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี

พ.ศ. 2567 มีผู้รับเงินเบี้ยความพิการรวมทั้งสิ้น 285,145 คน เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.31 และจังหวัดขอนแก่นยังคงเป็นพื้นที่ที่มีผู้รับเบี้ยมากที่สุด

สถานการณ์ของกลุ่มคนเปราะบาง

จำนวนผู้เข้ารับบริการในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา โดยจังหวัดขอนแก่นยังคงเป็นพื้นที่ที่มีผู้รับบริการมากที่สุด ในขณะเดียวกัน กลุ่มผู้แสดงความสามารถ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีศักยภาพด้านการแสดงออก พบว่าจังหวัดอุดรธานีมีจำนวนผู้ลงทะเบียนมากที่สุด โดยการแสดงดนตรีเป็นประเภทที่ได้รับความนิยมสูงสุด ส่วนในประเด็นของคนขอทาน พบว่ามีจำนวนไม่มากนัก รวมทั้งสิ้นเพียง 14 คน ส่วนใหญ่เป็นคนไทย โดยพบมากในจังหวัดมหาสารคามและอุดรธานี ซึ่งอาจเป็นผลจากกลไกการดูแลที่เข้มงวดขึ้นหรือการเข้าถึงสวัสดิการที่ครอบคลุมมากขึ้น

เครือข่ายและกลไกการช่วยเหลือทางสังคม โดยเฉพาะอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดมหาสารคามที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าภายในปีเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2563 จำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในปี พ.ศ. 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดถึง 21,467 คน หรือคิดเป็นการเติบโตสูงถึงร้อยละ 147.71

ข้อมูลเครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.5 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 142 แห่ง โดยจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนเครือข่าย CSR มากที่สุด คือ 50 แห่ง รองลงมา คือจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 37 แห่ง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 17 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 11 แห่ง จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดหนองคาย มีจำนวนเท่ากัน 10 แห่ง จังหวัดเลย มีจำนวนน้อยที่สุดในกลุ่มนี้ คือ 7 แห่ง

ภาพรวมด้านความมั่นคงของมนุษย์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูงที่สุด โดยมีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์อยู่ที่ 73.39 และ 73.12 ตามลำดับ ในภาพรวมมิติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสันติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 70.91 แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางประชาธิปไตย ในขณะที่จังหวัดอุดรธานี แม้ว่าจะมีค่าดัชนีด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมากที่สุดที่ 45.02 แต่กลับมีค่าดัชนีด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงที่สุดถึง 80.83 ในส่วนของกลุ่มเปราะบาง พบว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะรายได้ที่ไม่เพียงพอเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของคนในพื้นที่ โดยมีประชาชนกว่า 86,563 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.8 ของกลุ่มเปราะบางทั้งหมดที่ประสบปัญหาด้านรายได้ นอกจากนี้ยังมีอีก 59,810 คน ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ เช่น ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ การเข้าถึงบริการภาครัฐ มีจำนวน 9,698 คน ปัญหาด้านสุขภาพ มีจำนวน 5,996 คน และการศึกษา มีจำนวน 5,019 คน แม้จำนวนจะน้อยกว่า แต่ก็ยังคงสะท้อนความเหลื่อมล้ำที่ต้องการการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายบูรณาการคุ้มครองกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมเข้าถึงสิทธิอย่างทั่วถึง

ส่งเสริมระบบการคัดกรอง คุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางทุกกลุ่มอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการฐานข้อมูลร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ และบริการของรัฐอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และไม่ตกหล่น พร้อมกับขยายบริการเชิงรุกร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์บริการสังคมและเครือข่ายอาสาสมัคร

2. นโยบายเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย และยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.1 จัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการสำหรับผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ในชุมชน บริการสุขภาพ-สังคมแบบถึงบ้าน ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพกาย-ใจที่เหมาะสม ตลอดจนการสนับสนุนที่อยู่อาศัยปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว

2.2 ขยายบทบาท "โรงเรียนผู้สูงอายุ" และการสร้างระบบเพื่อนช่วยเพื่อน สร้างการมีส่วนร่วมในสังคม ลดความโดดเดี่ยว

3. นโยบายส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัวและพัฒนาศักยภาพสตรี เด็ก และเยาวชน

3.1 ยกระดับบทบาทสถาบันครอบครัว สร้างเครือข่ายการให้คำปรึกษาครอบครัว ส่งเสริมทักษะชีวิต อาชีพแก่สตรี พัฒนาเยาวชนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อยุคใหม่ (Soft skills และ Digital skills) พร้อมทั้งดูแลป้องกันและช่วยเหลือกรณีความรุนแรงในครอบครัว การทารุณกรรมเด็ก สตรี รวมถึงปราบปรามการค้ามนุษย์ ผ่านการเชื่อมต่อกับกระบวนการยุติธรรมและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

3.2 ส่งเสริมโครงการครอบครัวต้นแบบ ชุมชนปลอดภัยความรุนแรง

4. นโยบายสร้างความเสมอภาคและเข้าถึงบริการสำหรับคนพิการอย่างครบวงจร

ขยายบทบาทศูนย์บริการคนพิการระดับพื้นที่ให้เป็น "One Stop Service" ให้ความสะดวกเกี่ยวกับคนพิการ พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับคนพิการ ส่งเสริมการจ้างงานและฝึกอาชีพ ตลอดจนขยายช่องทางการเข้าถึงสวัสดิการ สิทธิ เงินสนับสนุน และบริการด้านการแพทย์ พันฟู และดูแลระยะยาว

5. นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงทางรายได้ ลดปัญหาหนี้ และพัฒนาสวัสดิการสังคม

5.1 ส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะอาชีพใหม่ การยกระดับกลุ่มอาชีพในชุมชน สนับสนุนสินเชื่อและเสริมสร้างวินัยทางการเงิน ลดปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

5.2 สานพลังโครงการนวัตกรรมสังคม ส่งเสริมระบบเครือข่ายสวัสดิการชุมชน (Community Welfare Fund) เสริมความมั่นคงในชีวิตขั้นพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติระดับกลุ่มจังหวัด

1. ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพและเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อสร้างอาชีพแก่กลุ่มเปราะบางทุกช่วงวัย

บูรณาการฝึกอบรม/พัฒนาทักษะอาชีพใหม่แก่แรงงานนอกระบบ รวมไปถึงสตรี คนพิการ และผู้สูงอายุที่ยังทำงานได้ควบคู่กับการสร้างโอกาสเข้าถึงสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหรือทุนประกอบอาชีพในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การออมกลุ่ม สถาบันการเงินชุมชน รวมถึงการแนะนำความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพียงพอ พึ่งพาตนเอง

2. ขยายบริการดูแลระยะยาวและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเชิงบูรณาการในชุมชน

สนับสนุนการจัดตั้งหรือขยายศูนย์ดูแลและศูนย์กิจกรรมผู้สูงอายุระดับตำบล ให้เป็นทั้งศูนย์กลางกิจกรรม รวมถึงเป็นศูนย์ข้อมูลและประสานการดูแลอาสาสมัครสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง พร้อมประสานภาคีเครือข่ายในชุมชนและหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

3. พัฒนาโครงข่ายปกป้องและคุ้มครองเด็ก สตรี และคนในครอบครัวจากปัญหาความรุนแรง

จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ หรือขยายเครือข่ายทีมดูแลและเฝ้าระวังเด็กและสตรีในทุกชุมชน ทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่น โรงเรียน และเครือข่ายภาคประชาชนในการสังเกต ป้องกัน ช่วยเหลือ และส่งต่ออย่างรวดเร็ว ในกรณีที่พบความรุนแรง การล่วงละเมิด การค้ามนุษย์ หรือปัญหาสังคมอื่นๆ พร้อมเสริมสร้างกระบวนการฟื้นฟูและขับเคลื่อนชุมชนปลอดภัยสำหรับเด็กและผู้หญิง

4. ยกระดับการสำรวจ ลงทะเบียน และเข้าถึงสวัสดิการกลุ่มเปราะบางและคนพิการในพื้นที่อย่างครอบคลุม

จัดตั้งทีมงานเสริมการสำรวจขึ้นทะเบียนคนพิการและกลุ่มเปราะบางเชิงรุก พร้อมวางระบบข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อให้มั่นใจว่าผู้มีสิทธิได้รับสวัสดิการและการบริการ เช่น เบี้ยความพิการ อุปกรณ์ช่วยเหลือ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการทางสังคม-สาธารณสุขที่จำเป็น โดยไม่ตกหล่น

5. สร้างกลไกความร่วมมือและเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคีเครือข่ายสวัสดิการสังคมในระดับจังหวัด

ส่งเสริมและจัดประชุม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ศูนย์พัฒนาครอบครัว องค์กรชุมชน รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นเป็นประจำ เพื่อประสานการทำงาน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และกำหนดทิศทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายและเหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่

กรมการปกครอง. (2567). รายงานทะเบียนราษฎรประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statmenu/newStat/home.php>

กรมการพัฒนาชุมชน. (2567). ฐานข้อมูลชุมชนและหมู่บ้าน. สืบค้นจาก <https://www.cdd.go.th/>

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2567). สรุปข้อมูลพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/>

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2567). รายงานข้อมูลสุขภาพประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.moph.go.th/>

ศูนย์ข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC). (2567). ตัวชี้วัดด้านสุขภาพ. สืบค้นจาก <https://hdcservice.moph.go.th/hdc/>

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2567). สถิติสถานบริการสุขภาพ. สืบค้นจาก <https://hss.moph.go.th/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานภาวะเศรษฐกิจและสังคมไตรมาสที่ 4 ปี 2565. สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/>

กรมการจัดหางาน. (2567). รายงานสถานการณ์แรงงานประจำปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.doe.go.th/prd/>

สำนักงานประกันสังคม. (2567). รายงานสถานการณ์ผู้ประกันตน พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.sso.go.th/>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา (Education Data Center). สืบค้นจาก <https://edmis.moe.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). สถิติการศึกษาไทย รายปีการศึกษา 2566. สืบค้นจาก <http://www.obec.go.th/>

ศูนย์ iSEE, กสศ. (2567). ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. สืบค้นจาก <https://isee.eef.or.th/>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2567). รายงานอาชญากรรมประจำปี 2567. สืบค้นจาก <http://www.royalthaipolice.go.th/>

ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน. (2567). รายงานสถิติอุบัติเหตุทางถนน พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก <https://www.thairsc.com/>

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2567). ฐานข้อมูลที่อยู่อาศัยชุมชน. สืบค้นจาก <https://www.codi.or.th/>

กรมการปกครอง. (2567). รายงานจำนวนประชากรตามกลุ่มเป้าหมาย. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/>

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือเด็ก. สืบค้นจาก <https://www.dcy.go.th/>

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2567). รายงานสถานการณ์สตรีและครอบครัว. สืบค้นจาก <https://www.dwf.go.th/>

กรมบัญชีกลาง. (2567). ฐานข้อมูลการช่วยเหลือทางการเงินภาครัฐ. สืบค้นจาก <https://www.cgd.go.th/>

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2566). ฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง. สืบค้นจาก <https://www.dsdw.go.th/>

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2566). ระบบทะเบียนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สืบค้นจาก <https://volunteer.m-society.go.th/>

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). รายงานความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.m-society.go.th/>

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

☎ 043-421-249

🌐 <http://tpso-5.m-society.go.th>

✉ Tps0-5@m-society.go.th

📍 36/2 หมู่ 9 ตำบลโคกสูง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น